

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

«На правах рукопису»
УДК 811.111'42:316.624:82-3]:81'255(043.3)

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

« ____ » _____ 20 ____ р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Лінгвальні маркери девіантної поведінки особистості
(на матеріалі українських перекладів сучасної англомовної художньої
літератури)»

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛА-41мп
Чкаловець Яна Євгенівна _____

Науковий керівник:
кандидат пед. наук, доц. Демиденко О.П. _____

Рецензент: _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

Київ 2025

РЕФЕРАТ

Чкаловець Я. Є. «Лінгвальні маркери девіантної поведінки особистості (на матеріалі українських перекладів сучасної англомовної художньої літератури)». Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія». КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2025.

У кваліфікаційній роботі розглянуто підходи до визначення поняття девіантної поведінки особистості, а також встановлені визначення таких понять, як стратегія девіантної поведінки особистості, тактика девіантної поведінки особистості. Крім того, була досліджена низка наукових праць для розгляду підходів до визначення поняття лінгвального маркера, встановлення класифікації лінгвальних маркерів та визначення способів відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості українською мовою на прикладі обраних матеріалів дослідження.

Наукова новизна полягає у комплексному дослідженні лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості в англомовній художній літературі у перекладознавчому аспекті. Було розширено тему реалізації стратегій і тактик девіантної поведінки за допомогою лінгвальних маркерів у художній літературі, а також способів відтворення лінгвальних маркерів за допомогою порівняльного методу.

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід сучасного мовознавства новими знаннями про способи реалізації девіантної поведінки особистості у сучасній англомовній літературі. Отримані результати поглиблюють уявлення про поняття девіантної поведінки особистості та лінгвальних маркерів девіантної поведінки, особливості використання лінгвальних маркерів різних типів, способи їхнього відтворення українською мовою та можуть бути використані в освітньому процесі, зокрема в практичних курсах теорії та практики перекладу та художнього перекладу.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні результати обговорювалися на: XVII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов».

Публікації. Основні положення і частину результатів дисертаційного дослідження висвітлено в 2 публікаціях, з яких: 1 стаття у науковому фаховому виданні України «Advanced Linguistics», 1 – тези, опубліковані у збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції.

Ключові слова: *девіантна поведінка, лінгвальний маркер, сучасна англомовна художня література, перекладознавчий аспект, метод порівняння.*

ABSTRACT

Chkalovets Ya. Ye. “Linguistic Markers of Deviant Behavior of the Individual (Based on Ukrainian Translations of Contemporary English Fiction)” Qualifying research work with the manuscript copyright.

Thesis for a Master’s degree in specialty 035 “Philology”. Igor Sikorsky KPI, Kyiv, 2025.

The thesis examines approaches to defining the concept of deviant behavior of an individual, as well as establishing definitions of such concepts as the strategy of deviant behavior of an individual and the tactics of deviant behavior of an individual. In addition, a number of scientific works were studied to consider approaches to defining the concept of a linguistic marker, establishing a classification of linguistic markers, and determining ways to reproduce linguistic markers of deviant behavior in Ukrainian using selected research materials as examples.

The scientific novelty lies in a comprehensive study of linguistic markers of deviant behavior in English fiction from a translation studies perspective. The topic of the implementation of strategies and tactics of deviant behavior using linguistic markers in fiction was expanded, as well as methods of reproducing linguistic markers using a comparative method.

The practical significance of the results obtained lies in the fact that the thesis enriches the research experience of modern linguistics with new knowledge about the ways of realizing deviant behavior of the individual in modern English literature. The results obtained deepen the understanding of the concept of deviant behavior and linguistic markers of deviant behavior, the peculiarities of using different types of linguistic markers, ways of reproducing them in the Ukrainian language, and can be used in the educational process, in particular in practical courses on the theory and practice of translation and literary translation

Approval of research results. The main theoretical and practical results were discussed at: XVII International Scientific and Practical Conference of Higher

Education Students and Young Scientists “Man as a Subject of Intercultural Communication: Current Trends in Philology, Translation, and Foreign Language Teaching.”

Publications. The main provisions and part of the results of the thesis research are covered in two publications, including one article in the Ukrainian scientific journal “Advanced Linguistics” for the reviewing and one abstract published in a collection of materials from an international scientific and practical conference.

Keywords: *deviant behavior, linguistic marker, contemporary English fiction, translation studies aspect, comparison method.*

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ ДИСЕРТАЦІЮ

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«_____» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ на магістерську дисертацію

Чкаловець Яні Євгенівні

1. Тема дисертації: «Лінгвальні маркери девіантної поведінки особистості (на матеріалі українських перекладів сучасної англомовної художньої літератури)», науковий керівник дисертації: Демиденко Ольга Павлівна, кандидат пед. наук, доц. кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, затверджені наказом по університету № 4661-с від 28.10.2025 р.
2. Термін подання студенткою дисертації: 20.12.2025 р.
3. Об'єкт дослідження: сучасна англомовна художня література та її переклади українською мовою.
4. Предмет дослідження: лінгвальні маркери девіантної поведінки особистості.
5. Перелік завдань, які потрібно зробити:
 - 1) дослідити підходи до визначення поняття девіантної поведінки;
 - 2) окреслити поняття девіантної поведінки;
 - 3) окреслити поняття стратегії девіантної поведінки;
 - 4) окреслити поняття тактики девіантної поведінки;
 - 5) окреслити поняття лінгвальних маркерів девіантної поведінки;
 - 6) дослідити класифікацію лінгвальних маркерів девіантної поведінки;
 - 7) проаналізувати шляхи відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості українською мовою.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: 3 джерела, зокрема роман «We Need To Talk About Kevin» Л. Шрайвер, «The Spinning Heart» Д. Раяна, «You» К. Кепнес та їхні переклади українською мовою. З цих джерел виокремлено 311 лінгвальних маркерів. Робота містить 5 таблиць і 4 діаграми.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези на XVII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» та стаття у науковому фаховому виданні України «Advanced Linguistics».

8. Дата видачі завдання: 28.10.2025 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 01.11.2025 р.</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 15.11.2025 р.</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 05.12.2025 р.</i>	<i>вик.</i>

Студентка _____

Я. Є. Чкаловець

Науковий керівник дисертації _____

О. П. Демиденко

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	2
ABSTRACT	4
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ	13
1.1 Міждисциплінарний підхід до визначення поняття девіантної поведінки	13
1.2 Комунікативні стратегії девіантної поведінки	22
1.3 Комунікативні тактики девіантної поведінки	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	30
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В АНГЛОМОВНИХ ДЖЕРЕЛАХ	32
2.1 Поняття лінгвальних маркерів девіантної поведінки	32
2.2 Визначення лінгвальних маркерів девіантної поведінки за типологією	34
2.3 Визначення способів відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки мовою перекладу	38
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	42
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ПРИЙОМІВ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНИХ МАРКЕРІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ	44
3.1 Обґрунтування вибору матеріалу дослідження	44
3.2 Виявлення стратегій і тактик девіантності у поведінці обраних персонажів	46
3.3 Трансформаційний аналіз прийомів відтворення виявлених маркерів девіантної поведінки українською мовою	62
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	78
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	81
ДОДАТОК А	87

ВСТУП

У часи, коли сучасні події, стрес і відчуття тиску від людей із навколишнього середовища негативно впливають не лише на наші почуття, але й поведінку, а через стрімкий розвиток інформаційних технологій і розмиттям кордонів між особистим і публічним люди починають ставати все відвертішими у вираженні своїх думок у соціальних мережах, можна помітити, як певні особистості проявляють ознаки поведінки, відмінної від прийнятої соціальними нормами. До таких ознак можна віднести навмисні провокації, «тролінг», підбурювання до популярного наразі «кенселінгу» як звичайних користувачів всесвітньої мережі, так і відомих осіб без вагомих причин. Така агресивна поведінка особистості може бути як початком формування в людини девіантної поведінки, так і лише одним із проявів девіантної поведінки, що вже давно сформувався, але обмежується в умовах користування Інтернетом.

Саме через цю можливість у суспільства виникає потреба дізнатися про те, чим є девіантна поведінка, яким чином її можна відрізнити від нормальної поведінки, а також якими є причини для її формування. У пошуках відповідей на ці запитання та частина суспільства, яка не надає перевагу науковим статтям зі психології, звертається до одних із найдавніших джерел інформації – книг, зокрема, художньої літератури, яка дає читачам можливість спостерігати за вигаданим персонажем і досліджувати особливості його поведінки в умовах, які задає йому автор. Однак, для якісного сприйняття інформації, отриманої з художньої літератури, та аналізу контексту творів потрібно ознайомитися з поняттям девіантної поведінки особистості.

Над дослідженням цього поняття працювала низка як вітчизняних, так і іноземних науковців, серед яких: Е. Дюркгейм, Р. Мертон, А. Коен, О. Л. Христук, А. Адлер, Е. Фромм, К. Роджерс, Р. М. Андрусишин, Д. А. Євтушенко, М. Клінард, Р. Майєр, Н. І. Єльнікова, Г. Беккер та інші.

Протягом тривалого часу науковці також досліджували засоби, завдяки яким реалізується девіантна поведінка особистості, тобто стратегії і тактики такої

поведінки (Ю. Гарюнова, А. В. Корольова, Т. ван Дейк, В. Кінч, А. А. Старкіна, А. Георгакапулос, І. Ю. Левчик, К. Чень та інші), а також досліджували і класифікували лінгвальні маркери девіантної поведінки, які беруть безпосередню участь у реалізації цієї поведінки у мовленні (О. Селіванова, Ю. Табберт, Б. Фрейзер, О. О. Ярошик, Л. Білоконенко, К. Бортун, В. Чекалюк, О. Кравченко, С. Леаль-Аренас, К. Берден та інші).

Однак, незважаючи на високий інтерес науковців до дослідження лінгвальних маркерів певних явищ та окремого дослідження стратегій і тактик девіантної поведінки особистості, недостатнім залишається вивчення проявів і способів реалізації девіантної поведінки у художній літературі. Саме цим обумовлюється **актуальність** нашого дослідження.

Об'єктом дослідження є лінгвальні маркери девіантної поведінки особистості в сучасній англомовній художній літературі.

Предметом дослідження є прийоми перекладу англомовних лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості українською мовою.

Метою дослідження є перекладознавчий аналіз прийомів відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості в українських перекладах текстів сучасної англомовної художньої літератури.

Досягнення сформульованої мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- 1) дослідити підходи до визначення поняття девіантної поведінки у міждисциплінарному аспекті;
- 2) визначити комунікативні стратегії і тактики девіантної поведінки;
- 3) окреслити поняття лінгвальних маркерів девіантної поведінки;
- 4) дослідити класифікацію лінгвальних маркерів девіантної поведінки;
- 5) проаналізувати прийоми відтворення лінгвальних маркерів англомовної девіантної поведінки особистості українською мовою.

Методи дослідження. Для дослідження міждисциплінарного теоретичного матеріалу було використано методи *аналізу* та *синтезу* для вивчення понять девіантної поведінки особистості, її стратегій і тактик, а також лінгвальних

маркерів. За допомогою методу *дедукції* було проаналізовано ознаки лінгвальних маркерів і визначено, які лексичні та структурні одиниці з обраних текстових фрагментів підходять під визначення лінгвального маркерау девіантної поведінки особистості. Для створення таблиць було використано метод *систематизації*. *Описово-порівняльний* метод було використано для аналізу виокремлених лінгвальних маркерів англійською та українською мовами. Для визначення, чому перекладачі використовували ті чи інші перекладацькі трансформації, було використано метод *індукції*. Для визначення найчастотніших використаних перекладацьких трансформацій на відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості було використано метод *кількісного аналізу*.

Матеріалами дослідження слугували 311 лінгвальні маркери девіантної поведінки особистості, виокремлені з 174 текстових фрагментів із таких романів, як: «We Need To Talk About Kevin» Л. Шрайвер, «The Spinning Heart» Д. Раяна, які були перекладені українською мовою під назвами «Час поговорити про Кевіна» та «Серце на шарнірі» О. П. Демиденко, та «You» К. Кепнес, перекладений українською мовою під назвою «Ти» В. Акімовою. Лінгвальні маркери було відібрано методом суцільної вибірки із тексту загальним обсягом 1865 сторінок.

Наукова новизна магістерської дисертації полягає в розширенні теми реалізації девіантної поведінки особистості в англійській художній літературі; проведенні комплексного дослідження реалізації девіантної поведінки на матеріалі англійської художньої літератури вперше; дослідженні способів відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки у перекладах англійської літератури українською мовою.

Практичне значення дослідження вбачається у подальшому його використанні для вивчення способів реалізації девіантної поведінки особистості у художній літературі. Окрім того, отримані результати можуть використовуватися для дослідження особливостей перекладу лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості українською мовою зі збереженням реалізації стратегій і тактик девіантної поведінки, а також при написанні наукових робіт.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на XVII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов», яка відбувалася у квітні 2025 р., та у статті у науковому фаховому виданні України «Advanced Linguistics».

Загальний обсяг дисертації з бібліографією та додатками становить 145 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність, мету, завдання, а також визначено об'єкт, предмет, матеріали та методи дослідження, висвітлено наукову новину та практичне значення отриманих результатів, надано інформацію про апробацію результатів.

У **першому** розділі проведено аналіз міждисциплінарних підходів до визначення девіантної поведінки особистості, визначено та класифіковано стратегії і тактики девіантної поведінки.

У **другому** розділі проведено аналіз підходів до визначення поняття лінгвального маркеру девіантної поведінки особистості, наведено класифікацію та ознаки лінгвальних маркерів, визначено способи відтворення лінгвальних маркерів у перекладі українською мовою.

У **третьому** розділі обґрунтовано вибір матеріалів дослідження, а також аналіз знайдених стратегій і тактик у виокремлених текстових фрагментах, аналіз способів відтворення лінгвальних маркерів у перекладі українською мовою.

У **загальних висновках** викладено основні результати дослідження та визначено перспективи подальшого дослідження проблеми.

У **додатках** міститься перелік текстових фрагментів із виокремленими лінгвальними маркерами, а також зазначено виявлені стратегії і тактики девіантної поведінки особистості та використані перекладацькі трансформації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ

1.1 Міждисциплінарний підхід до визначення поняття девіантної поведінки

Феномен девіантної поведінки має багатовимірний характер і посідає важливе місце у міждисциплінарних дослідженнях, оскільки поєднує у собі соціологічний, психологічний та лінгвістичний аспекти [13].

У соціологічній традиції одним із перших понять девіації ввів Е. Дюркгейм. Він наголошував, що «злочинність (девіація) є нормальною частиною будь-якого суспільства» [31], оскільки саме на основі соціальних відхилень відбувається формування норм і цінностей. Е. Дюркгейм також вводить поняття анонії – стану, коли соціальні норми слабшають або відсутні, що призводить до відчуття безнадійності та безладу серед індивідів [48]. Він вважав, що аномія виникає в періоди швидких соціальних змін, коли старі норми більше не відповідають новим умовам, але нові ще не сформувалися.

Р. Мертон розвинув ідеї Е. Дюркгейма у своїй теорії. Він писав, що в умовах «розриву між культурно визначеними цілями та законними засобами їх досягнення» девіантна поведінка постає як результат невідповідності між прагненнями індивіда та соціально доступними ресурсами, що зумовлює різні «адаптивні типи» через які індивіди реагують на соціальний тиск – конформізм, інновацію, ритуалізм, ретретизм та бунт [32].

Конформісти приймають як легітимні соціально визначені цілі, так і інституційно санкціоновані засоби їх досягнення. Вони інтегруються у соціальну систему через дотримання норм і правил, використовуючи офіційно визнані механізми для реалізації власних прагнень досягти успіху. Такий тип адаптації є домінуючим у суспільстві та не вважається девіантним, оскільки підтримує стабільність соціального порядку [43].

Інноватори приймають культурні цілі, але відкидають встановлені інституційні засоби їх досягнення, замінюючи їх альтернативними, часто нелегітимними методами. Ця форма адаптації демонструє дисонанс між

культурними очікуваннями та доступними структурами можливостей, що може проявлятися через економічні злочини, шахрайство або інші форми девіантної поведінки [24].

Ритуалісти демонструють точну протилежність інноваторам: вони суворо дотримуються формальних правил і процедур, але втратили віру у досяжність культурно визначених цілей. Для них характерна механічна, формальна поведінка, яка не веде до реального успіху, але підтримує соціальну легітимність і відтворює інституційну стабільність.

Ретритисти відкидають як культурні цілі, так і легітимні засоби їх досягнення. Вони соціально «виходять із гри», ізолюючись від прийнятих норм і цінностей, що часто проявляється у вигляді деструктивних або асоціальних форм поведінки, таких як алкоголізм, наркоманія або інші форми соціальної ізоляції [43].

Бунтарі не лише відкидають існуючі культурні цілі та інституційні засоби, а й прагнуть створити нові цінності та соціальні норми. Така стратегія адаптації стає основою соціальних або політичних рухів, спрямованих на радикальну трансформацію суспільного порядку і системи влади. Бунтарство розглядається як рушійна сила соціальних змін, але одночасно є формою девіантної поведінки у межах існуючого соціального контексту [24].

А. Коен звернув увагу на колективні форми девіації, зокрема у підліткових субкультурах. Він зазначав: «Коли хлопчики не можуть досягти успіху за допомогою панівних стандартів, вони створюють власні норми, часто протилежні загальноприйнятим» [28]. Це повністю відповідає ідеї: невдача за загальними правилами штовхає молодь до створення альтернативних субкультур, де домінують інші, навіть інверсійні цінності. Така поведінка є не стільки проявом індивідуальної патології, скільки колективною реакцією на статусну фрустрацію, коли традиційні шляхи досягнення успіху закриті. У результаті формуються групи, що винагороджують порушення загальних норм, створюючи власну систему статусу, престижу та цінностей, яка забезпечує психологічну підтримку та почуття приналежності для її членів.

У психологічному дискурсі девіантна поведінка пояснюється внутрішніми механізмами особистості. О. Л. Христук зазначає що така поведінка є складною полідетермінованою формою соціальної поведінки, і її аналіз потребує ретельного вивчення комплексу взаємозв'язаних чинників. Насамперед, деформація ціннісно-мотиваційної сфери призводить до ослаблення моральних орієнтирів, таких як совість, відповідальність і чесність. Психологічні бар'єри, такі як неадекватна самооцінка, низький рівень саморегуляції та деформація моральних норм, ускладнюють адаптацію особистості. Також духовні проблеми, зокрема відсутність або втрата сенсу життя та переживання внутрішньої порожнечі, стають потужними чинниками такої поведінки [20]. Це підтверджує і А. Адлер, він писав, що «комплекс неповноцінності штовхає індивіда до компенсаторної поведінки, яка може набувати асоціальних форм» [41].

Теорія соціального контролю підкреслює, що девіантність виникає не лише через прагнення до цілей, а й через слабкість соціальних зв'язків. Люди, які мають міцні зв'язки із родиною, школою, роботодавцями чи іншими соціальними інститутами, менш схильні до девіантної поведінки. Слабкі або порушені соціальні зв'язки зменшують контроль і сприяють девіації [27].

Е. Фромм наголошував, що девіація часто є наслідком втечі людини від тягара свободи: «нездатність людини реалізувати власну свободу у творчості та любові породжує тенденцію до деструктивності». Він описував три основні механізми втечі від свободи: авторитаризм, деструктивність і конформізм [36]. У цьому сенсі девіація розуміється як спосіб подолання екзистенційної тривоги. Що стосується невдачі реалізувати свободу через творчість і любов, Е. Фромм розрізняє два види свободи – «freedom from» (звільнення від обмежень) і «freedom to» (спроможність творчо реалізувати себе). Він наголошує, що саме друга – «freedom to» – необхідна для психічної цілісності, адже одна лише відсутність зовнішніх обмежень («негативне звільнення») може породжувати страх, тривогу та навіть втечу від свободи [33].

К. Роджерс, представник гуманістичної психології, пояснював девіантну поведінку розривом між «Я-образом» та досвідом. Він підкреслював: «Чим

більший розрив між ідеальним Я та реальним Я, тим вищою є ймовірність невротичних або девіантних проявів» [45]. Це підкреслює роль внутрішньої гармонії особистості у запобіганні девіаціям.

У сучасному українському науковому дискурсі проблема девіантної поведінки розглядається з урахуванням соціальних, психологічних та комунікативних чинників. Р. М. Андрусин доводить, що девіантна поведінка є результатом складної взаємодії двох великих груп чинників – зовнішніх, до яких належать умови фізичного середовища (наприклад, екологія, доступ до житла, здоров'я, освітніх і медичних ресурсів) та соціальне оточення (сім'я, референтні групи, соціально-економічні умови) – і внутрішніх, до яких належать спадково-біологічні та конституційні передумови (генетичні особливості, гормональний фон, нейрофізіологічна реактивність) та особистісні психологічні механізми (рівень самооцінки, тип локусу контролю, тривожність, мотиваційна спрямованість) [1].

Д. А. Євтушенко робить акцент на психологічних детермінантах девіантної поведінки підлітків. Авторка зазначає, що «у кризовий період пубертату виникає підвищений ризик формування поведінкових девіацій, що зумовлено внутрішніми психоемоційними коливаннями та пошуком ідентичності» [6]. У дослідженні також пропонується комплексна корекційна програма для запобігання девіаціям, що ґрунтується на емпіричному аналізі вікових особливостей. Вона включає в себе тренінги, психокорекційні заняття та індивідуальні консультації, спрямовані на розвиток емоційної стійкості, самосвідомості та соціальних навичок підлітків. Особлива увага приділяється формуванню здорових механізмів подолання стресу та підтримці позитивної самооцінки.

М. Клінард і Р. Майєр детально класифікують форми девіантної поведінки, серед яких злочинність, вживання наркотиків та алкоголю, самогубство, а також девіації сексуальної поведінки [27].

У лінгвістичному вимірі цінним є внесок Н. І. Єльнікової, яка аналізує феномен девіантних мовленнєвих практик у медійному та міжособистісному спілкуванні. Зокрема, розглядає тролінг як різновид девіантної комунікації, що

виникає у відповідь на зміни функціонування медіаплатформ. Дослідження Н. І. Єльнікової дозволяє виокремити специфічні мовні маркери девіацій: агресивність, провокативність, маніпулятивність, які виражаються через нестандартні стратегії мовлення [7].

Порівняльна характеристика цих вітчизняних досліджень наведена у Таблиці 1.1.1.

Таблиця 1.1.1

Міждисциплінарні підходи до визначення девіантної поведінки

Автор	Підхід	Визначення девіантної поведінки	Ключові акценти
Н. І. Єльнікова	Лінгвістичний / комунікативний	Девіантна комунікація – це відхилення від нормативної комунікативної поведінки, зумовлене унікальними соціальними умовами, що потребує когнітивно-комунікативного аналізу.	Тролінг як різновид девіантної комунікації; мовні стратегії як прояв соціально дивергентної поведінки.
Д. А. Євтушенко	Психологічний	Девіантна поведінка пояснюється внутрішніми психологічними причинами (вікові особливості пубертату), які провокують відхилення у поведінці.	Психологічні детермінанти; кризовий період підлітків; корекційні програми як профілактика девіацій.

Р. М. Андрусин	Соціо-психологічний / сімейний	Девіантна поведінка – поведінка індивіда чи групи, що не відповідає соціальним нормам і призводить до їх порушення.	Причини: зовнішні (фізичні, соціальні) та внутрішні (спадково-біологічні, конституційні, особистісні).

Дослідження девіантної поведінки особистості є міждисциплінарним полем, що інтегрує підходи психології, соціології та лінгвістики для аналізу відхилень від соціальних, моральних і комунікативних норм.

У психології девіантна поведінка розглядається як стійка форма соціально неприйнятних дій індивіда, що відхиляються від усталених норм і викликають негативну оцінку з боку суспільства. Методологія її дослідження ґрунтується на поєднанні клініко-психологічного, соціально-психологічного та психодіагностичного підходів [2].

Одним із ключових критеріїв ідентифікації девіантної поведінки у психології вважається стійкість відхилень. Вона розуміється не як поодинокі або випадкові прояви, а як систематичне повторення певних моделей, що суперечать соціально прийнятим нормам. Стійкість передбачає формування у поведінковому репертуарі особистості відносно стабільних патернів, які зберігаються протягом тривалого часу й відтворюються у різних контекстах. Це дає підстави розглядати девіантність як характеристику особистості, а не лише як ситуативну реакцію. Наприклад, підліток, що одноразово вдався до акта вандалізму під впливом групи, не обов'язково є девіантом, тоді як регулярні прояви агресії чи правопорушень свідчать про сталість девіантного стилю поведінки [2; 79].

Другим базовим показником виступає соціальна дезадаптація, яка проявляється у втраті здатності гармонійно взаємодіяти з мікро- та

макросоціальним середовищем. На індивідуальному рівні це означає труднощі у виконанні освітніх, професійних і сімейних ролей, нездатність підтримувати стабільні міжособистісні стосунки, а також схильність до конфліктності. З точки зору психологічної науки, соціальна дезадаптація є результатом дисбалансу між потребами особистості та вимогами середовища, що може проявлятися у фрустраційних реакціях, агресії, уникненні соціальних контактів або залученні до субкультур, які легітимізують девіантні форми поведінки [2; 85].

Третім критерієм виступає порушення ціннісно-нормативної системи, яке розуміється як відхилення від загальноприйнятих моральних, правових і культурних норм. Це порушення може проявлятися у різних площинах: від вербальної та фізичної агресії до злочинної діяльності, вандалізму чи адиктивної поведінки. Психологічні дослідження вказують, що основою таких порушень часто є переоцінка власних потреб і прагнень у поєднанні з девальвацією соціальних вимог. При цьому відбувається трансформація внутрішньої системи цінностей, де нормативні регулятори поступаються місцем гедоністичним чи індивідуалістичним орієнтирам. Наприклад, схильність до вживання психоактивних речовин може розглядатися як форма адиктивного девіантного патерну, що руйнує соціально схвалені механізми саморегуляції [2; 23].

Четвертим важливим показником є індивідуально-психологічні чинники. Серед них особливо значущими є підвищена імпульсивність, дефіцит емоційної регуляції, наявність акцентуацій характеру та психічних розладів. Імпульсивність призводить до неусвідомлених, поспішних рішень, що не враховують соціальних наслідків. Низький рівень емоційної регуляції робить індивіда неспроможним адекватно контролювати гнів, страх чи фрустрацію, що підвищує ризик агресивних реакцій. Акцентуації характеру (наприклад, епілептоїдна чи істероїдна) у поєднанні з несприятливим середовищем можуть трансформуватися у стійкі девіантні патерни. Психічні розлади, зокрема розлади особистості чи афективного спектра, також істотно підвищують ризик деструктивних форм поведінки. Наукові дослідження показують, що поєднання цих чинників з соціальними

стресорами формує так звану «зону високого ризику» девіантного розвитку особистості [2; 175].

У **соціології** девіантна поведінка розглядається крізь призму взаємодії індивіда та суспільства, де ключове значення має не лише сам факт відхилення від норм, а й механізми його соціального конструювання та інституційного контролю. Одним із найвпливовіших напрямів є «теорія ярлика» (labeling theory), сформульована Г. Беккером. В її основі лежить ідея, що девіація є не стільки властивістю поведінки, скільки результатом соціальної реакції на неї. Інакше кажучи, індивід стає «девіантом» унаслідок того, що суспільство накладає на нього відповідний ярлик, а не через саму природу його вчинків. Цей підхід акцентує увагу на процесі стигматизації та вторинної девіації: коли особа, маркована як «порушник», починає відтворювати девіантні патерни, оскільки можливості соціальної інтеграції для неї обмежені [15].

Іншим фундаментальним підходом є стрейн-теорія Р. Мертона, яка пояснює девіантність як наслідок «напруження» (strain) між культурно схваленими цілями та обмеженими легітимними засобами їх досягнення. В умовах структурної нерівності значна частина індивідів позбавлена доступу до соціально санкціонованих шляхів реалізації успіху (наприклад, освіти, кар'єри, фінансових ресурсів). У таких випадках девіантна поведінка постає як «адаптивна стратегія», що дозволяє досягати суспільно цінних результатів нелегальними або неортодоксальними засобами [38].

Особливу роль у становленні соціологічного підходу до девіацій відіграв функціоналізм Е. Дюркгейма, який наголошував на тому, що девіантність є не патологією, а нормальним і навіть необхідним елементом соціальної системи. За Е. Дюркгеймом, девіація виконує низку важливих функцій: вона допомагає суспільству чіткіше окреслити межі допустимого, консолідує соціальні групи навколо спільних цінностей та стимулює соціальні зміни через демонстрацію неефективності застарілих норм. Таким чином, девіантність постає як механізм динамічної рівноваги, що сприяє розвитку суспільства [46].

Окрім класичних концепцій, сучасна соціологія активно застосовує соціально-конструктивістські підходи, що наголошують на контекстуальності оцінки девіантної поведінки. Те, що в одному культурному або віковому середовищі вважається відхиленням, у іншому може мати статус норми. Наприклад, практики молодіжних субкультур часто сприймаються як девіантні у традиційних суспільствах, тоді як у більш ліберальних контекстах вони інтерпретуються як форма самовираження [15].

У межах **лінгвістичного підходу** девіантна поведінка аналізується через її мовні прояви, що відображають порушення соціально прийнятих норм комунікації. Мова розглядається не лише як інструмент передавання інформації, а й як ключовий механізм соціалізації та регуляції поведінки.

Одним із критеріїв мовної девіації виступає використання ненормативної лексики (лайки, образи, табуйовані слова), що сигналізує про порушення комунікативних норм ввічливості й культурних кодів спільноти .

Іншим важливим критерієм є порушення дискурсивних норм, що проявляється у свідомому ігноруванні комунікативних правил, таких як кооперативність, релевантність та послідовність. Девіантна мовленнєва поведінка може включати перебивання співрозмовника, маніпулятивні стратегії, агресивну аргументацію чи цілеспрямоване використання брехні [19].

З точки зору когнітивної лінгвістики, мовні девіації також відображають специфіку когнітивних процесів особистості, наприклад, схильність до категоризації світу через агресивні метафори («війна», «бій», «знищення») чи використання мовних конструкцій, що підкреслюють відчуження від суспільства («вони проти нас»). Такі лінгвістичні патерни корелюють із підвищеною конфліктністю, радикалізмом та антисоціальними настановами [19].

Таблиця 1.1.2

Методологія дослідження девіантної поведінки особистості у психології, соціології та лінгвістиці

Дисципліна	Методи дослідження

Психологія	Спостереження, структуровані та напівструктуровані інтерв'ю, стандартизоване тестування (тривожність, агресія, самооцінка), проєктивні методики (тест Роршаха, ТАТ), психодіагностичні інструменти
Соціологія	Анкетування, глибинні інтерв'ю, соціометрія, контент-аналіз текстів і медіа, статистичні методи, моделювання соціальних зв'язків
Лінгвістика	Дискурс-аналіз, прагмалінгвістичний аналіз, когнітивно-лінгвістичний аналіз, корпусні дослідження, лексикостатистичні методи

На практиці дослідження девіантної поведінки реалізується через інтеграцію психологічних, соціологічних та лінгвістичних методів для комплексного аналізу відхилень. У психології це дозволяє діагностувати психічні, мотиваційні та когнітивні детермінанти девіації за допомогою спостереження, стандартизованих тестів, інтерв'ю та проєктивних методик [15]. Соціологічний підхід забезпечує виявлення соціальних причин і закономірностей девіантної поведінки через анкетування, глибинні інтерв'ю, соціометрію, контент-аналіз і статистичні моделі. Лінгвістика досліджує мовні прояви девіації, використовуючи дискурс-аналіз, прагмалінгвістичні та когнітивно-лінгвістичні методи для визначення комунікативних стратегій і когнітивних схем, що формують девіантну поведінку [19].

1.2 Комунікативні стратегії девіантної поведінки

Девіантна поведінка проявляється через специфічні стратегії, що віддзеркалюють внутрішні конфлікти особистості й її взаємодію з соціумом. Лінгвістична перспектива дає змогу бачити мовлення – як вербальне, так і невербальне – як канал, через який виявляється дезадаптація: агресія, протест, маніпуляції, дистанціювання.

Питання визначення комунікативних стратегій девіантної поведінки розкривається у працях низки науковців. Наприклад, у своїй статті Ю. Гарюнова

та Н. Єльнікова надають наступне визначення таких стратегій: «Комунікативна стратегія – це спосіб організації мовної поведінки відповідно до її задуму та інтенції комуніканта, яка реалізується сукупністю комунікативних тактик». Також вони зазначають, що використання комунікативної стратегії передбачає планування процесу мовної комунікації та є спрямованим на перебудову картини світу суб'єкта [5]. Крім того, комунікативну стратегію також можна розуміти як «надзавдання мовлення, мотивоване цілями того, хто говорить» [7]. А. В. Корольова також зазначає, що комунікативна стратегія передбачає планування мовленнєвої взаємодії залежно від конкретних умов спілкування, рис характеру осіб, між якими ведеться комунікація [8]. Схоже бачення має й Т. ван Дейк, який описує комунікативну стратегію як свідому дію комуніканта, яка має на меті досягти поставленої цілі завдяки використанню різних, але ефективних тактик [30]. У своїй праці у співавторстві з В. Кінчем Т. ван Дейк також запропонував власну класифікацію комунікативних стратегій:

- 1) пропозиційні стратегії, які ґрунтуються на семантичній інтерпретації, що використовується для розпізнання слів та структур у реченні;
- 2) стратегії локальної когерентності, які встановлюють зв'язки між фактами у складних пропозиційних стратегіях;
- 3) макростратегії, які безпосередньо дають змогу утворити вищеназвані стратегії і задати тематику повідомлення;
- 4) схематичні стратегії, які передбачають дотримання певних схем і структур для створення головного змісту повідомлення;
- 5) продукційні стратегії, які передбачають створення плану повідомлення на основі загальних знань комуніканта та складових комунікаційної ситуації;
- 6) стилістичні стратегії, які передбачають вибір певних мовних засобів для задоволення стилістичної зв'язності повідомлення;
- 7) риторичні стратегії, завдяки яким зосереджується увага на покращенні ефективності комунікації у вербальному середовищі;
- 8) невербальні стратегії, які складаються з міміки, жестів, постви та інших невербальних ознак;

9) розмовні стратегії, які базуються на загальних соціальних характеристиках учасників комунікації [30].

У своїй магістерській дисертації А. А. Старкіна також наводить наступні способи класифікувати комунікативні стратегії:

1. За задумом комуніканта, за яким стратегії умовно поділяються на кооперативні (ті, що спрямовані на позитивні результати комунікації) та некооперативні (ті, що спрямовані на виклик негативних реакцій від учасників комунікації).
2. За функціями стратегій, за якими їх можна поділити на основні (ті, що здійснюють безпосередній вплив на поведінку та сприйняття світу учасників комунікації) та допоміжні (ті, що допомагають сформувати потрібний імідж комуніканта).
3. За природою використання стратегій, за якими вони поділяються на: усвідомлені (ті, що використовуються комунікантом навмисне для досягнення задуму) та підсвідомі (ті, що мають психологічне підґрунтя, і не використовуються навмисне) [18].

Таким чином, можемо підсумувати, що комунікативна стратегія – це такий спосіб організації мовної поведінки, який планується на основі інформації про умови та учасників комунікації та використовується для комунікативної реалізації конкретного задуму.

У нашому дослідженні ми переважним чином приділятимемо увагу розмовним некооперативним основним комунікативним стратегіям, що обумовлено тим, що більшість прикладів із обраних текстових фрагментів передбачають навмисне здійснення негативного впливу на інших учасників комунікації.

Однією з ключових стратегій, яку ми можемо віднести до некооперативних, називають агресивну вербальну поведінку. Звертаючись до наукового підходу, поняття вербальної агресії розглядається як використання «грубої та образливої мови по відношенню до іншої особи». Ціль такої агресії – контроль і маніпуляція

через мову, спрямована на атаку самооцінки іншої особи замість аргументованого дискурсу [9].

У межах психолінгвістичного підходу вивчення агресії в мові є досить глибоким: наприклад, поняття «комунікативного садизму» аналізується як форма деструктивної мовної поведінки. Вона втілюється через іронічні ввічливі фрази або етикетні формули, що насправді мають на меті образити співрозмовника, принизити його, або продемонструвати владність, приховану за фасадом ввічливості [42]. Агресивна вербальна стратегія виступає механізмом комунікативного протесту та самоствердження, дозволяючи персонажу виявляти емоційний стан і соціальну позицію. Наприклад, Кевін із роману «Час поговорити про Кевіна» використовує для реалізації агресивної стратегії, не лише табуйовану лексику чи конструкції, які мають на мені виразити погрозу, але й іронічні використання висловлювань інших. Так, в одному з епізодів він наводить цілий перелік питань, з якими може звернути до батька, який, вочевидь, був складений самим батьком, з метою приховано поглузувати над тим, як батько сприймає їхні стосунки.

Також не менш важливою є маніпулятивна стратегія, яка реалізується через використання мови для контролю над іншими або досягнення особистих цілей. Л. Сорокіна у своїй статті зазначає, що маніпулятивну стратегію можна розглядати як поєднання двох аспектів: 1) когнітивного, який пов'язаний із прогнозуванням і плануванням мовленнєвої дії відповідно до інформації, що вже відома комуніканту, та 2) мовленнєвого, який передбачає вибір і комбінування певних мовних засобів для захоплення змістового простору комунікації і нав'язування учасникам комунікації свого бачення реальності [17]. Маніпулятивна стратегія яскраво відображена у репліках Кевіна з роману «Час поговорити про Кевіна»: в одному з епізодів він поєднав знання про поведінку своєї вчительки сценічного мистецтва з правильними мовними тактиками, що сприяло його вдалій маніпуляції думкою представників школи. На противагу такій поведінці у тексті також було зображено інший приклад маніпуляції, під час якої комунікант

надмірно гіперболізував реакції та дії вчительки, через що його спроба зманіпулювати чужою думкою не принесла результатів.

Інша стратегія, провокативна, проявляється у свідомому порушенні соціальних і мовних норм, що слугує засобом привернення уваги або стимулювання реакції оточення. Згідно з Ю. Гарюною та Н. І. Єльніковою, провокативну стратегію також використовують з метою підбурити співрозмовника до дій, які можуть спричинити негативні наслідки [5]. Подібні провокаційні мовні моделі часто використовуються в художніх текстах для підкреслення непокори або соціального протесту. Так, наприклад, в одному із епізодів роману «Час поговорити про Кевіна» Л. Шрайвер Кевін вдається до провокації шляхом повторення конструкції «Nyeh nyeh-nyeh-nyeh» у громадському місці, через що Єва привселюдно ляснула його по обличчю.

Стратегія уникання проявляється у мовчанні, ухилянні від комунікації або використанні мінімальної кількості слів, що вказує на внутрішню дезадаптацію або психологічний захист. А. Георгакапулос досліджує використання мовчання та уникання як ефективних комунікативних стратегій у міжособистісних конфліктах. Вона стверджує, що хоча ці стратегії часто сприймаються негативно в західних культурах, вони можуть бути корисними для збереження миру в стосунках, коли конфлікт виникає [37].

Стратегія самоіронії, яка також є формою девіантної поведінки, виявляється у використанні мови для самокритики або іронічного підкреслення власних недоліків.

Таким чином, можемо підсумувати, що як тактики девіантної поведінки особистості можуть використовуватися: 1) агресія; 2) маніпуляція; 3) провокація; 4) уникання та 5) самоіронія, спрямована на приниження себе.

1.3 Комунікативні тактики девіантної поведінки

У контексті стратегій девіантної поведінки необхідно згадати про поняття комунікативних тактик. У лінгвістиці тактика розглядається як конкретний мовленнєвий прийом, спрямований на досягнення певної комунікативної мети в межах обраної стратегії. Якщо стратегія – це загальний план комунікативної

поведінки (наприклад, агресивна чи маніпулятивна), то тактика – це кроки, за допомогою яких стратегія реалізується у мовленні [10]. А. А. Старкіна наводить наступне визначення поняття комунікативної тактики: «Комунікативна тактика – це мовленнєві акти, лінійно сполучені в рамках жанрової взаємодії, за допомогою яких комунікант може вплинути на розвиток комунікації опираючись на комунікативну мету» [18]. На думку І. Ю. Левчик, у той час, як стратегії пов'язані з комунікативними цілями, тактики пов'язані з практичними цілями спілкування [10], а відповідно до А. В. Корольової: «якщо комунікативні стратегії передбачають загальний розвиток діалогу, то тактики демонструють реалізацію цієї стратегії на кожному етапі перебігу ситуації спілкування» [8]. Однак, вони також мають спільну рису, тобто, і комунікативні стратегії, і тактики передбачають комплексне використання засобів мови для досягнення задуму комуніканта [18].

Варто зазначити, що як одна стратегія реалізовується через різні тактики, так і одна тактика може використовуватися для реалізації різних комунікативних стратегій. Так, наприклад, у нашому дослідженні можна простежити часте використання тактики повтору слів або мовних конструкцій, яка реалізовує як провокативну стратегію, спрямовану на учасників комунікації, так і стратегію мовної девіації, яка зображає ознаки девіації не лише у діях, але й мисленні персонажа.

К. Чень підкреслює роль цифрового простору у формуванні девіантної поведінки, зазначаючи, що «література, яка там існує, не вирізняє таку поведінку ані з моральної, ані з правової точки зору» [26]. У цифровому середовищі девіантні стратегії реалізуються через агресію, маніпуляцію та провокацію, а конкретні тактики включають приховані натяки, логічні парадокси або неоднозначні запитання.

Серед найпоширеніших тактик реалізації девіантних стратегій можна виділити прямі образи, приховані натяки, сарказм, мовчання, гру слів, неологізми та використання анонімності.

Прямі образи проявляються через відкриту негативну оцінку співрозмовника і включають образливу лексику або лайливі вислови, що в англomовному дискурсі реалізується через короткі імперативні форми та сленг, наприклад: «Shut up!», «Get lost!», «jerk», «loser» [22].

Приховані натяки передбачають опосередковану критику або іронію, які потребують від адресата інтерпретації, наприклад: «I see someone finally decided to join us...» у значенні прихованої критики *I see someone finally decided to join us...* у значенні прихованої критики [39].

Сарказм поєднує позитивну форму з негативним змістом, створюючи ефект зворотного значення, наприклад: «Great job!» у контексті критики [34].

Гра слів реалізується через каламбури, двозначності та абсурд, що часто використовується для прихованої критики або гумору, наприклад: «I'm reading a book on anti-gravity. It's impossible to put down».

Неологізми дозволяють висловлювати протест або індивідуальність, поширені у молодіжному та інтернет-дискурсі, наприклад: «adulthood», «ghosting», «doomscrolling» [29].

Спираючись на вищевикладене у попередніх підрозділах, можемо створити загальну таблицю з основними комунікативними стратегіями та тактиками девіантної поведінки особистості:

Таблиця 1.3

Основні стратегії та тактики девіантної поведінки

Стратегія девіантної поведінки	Опис стратегії	Тактики реалізації
Агресивна	Виявляється у прямому чи непрямому нападі на співрозмовника, порушенні норм взаємодії	Прямі образи, погрози, насмішки, сарказм

Маніпулятивна	Вплив на поведінку інших через психологічні або комунікативні прийоми	Неоднозначні запитання, приховані натяки, логічні парадокси
Провокативна	Створення конфліктних або абсурдних ситуацій, порушення мовних норм	Використання абсурду, гра слів, порушення граматичних чи стилістичних правил
Уникання	Відмова від прямої взаємодії або обмеження комунікації	Мовчання, відтермінування відповіді, мінімізація обсягу комунікації
Самоіронія	Вираження критики щодо себе для зменшення соціального тиску	Сарказм, гіперболізація власних недоліків, тонка гра смислів
Мовна девіація	Використання нестандартної лексики або граматики для вираження індивідуальності або протесту	Неологізми, експерименти з синтаксисом, нестандартні стилістичні конструкції

Сучасні дослідження продовжують розвивати класичні підходи Е. Дюркгейма, Р. Мертона та А. Коена, зокрема у контексті цифрових середовищ та онлайн-комунікацій. Девіації аналізуються як наслідок невідповідності між культурними цілями та легітимними засобами їх досягнення, внутрішніх психологічних конфліктів та специфічних мовних практик, включно з агресивними, маніпулятивними та провокативними стратегіями, які реалізуються практичними комунікативними тактиками.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Перед тим, як розпочати викладення теоретичних результатів нашого дослідження, проведеного у першому розділі, вважаємо за необхідне окреслити методи, які були використані для аналізу теоретичних джерел. Насамперед, для дослідження інформації про визначення таких понять, як «девіантна поведінка особистості», «стратегії девіантної поведінки особистості», «тактики девіантної поведінки особистості» ми використали методи аналізу та синтезу. Завдяки методу систематизації на основі викладеного матеріалу були укладені Таблиці 1.1.1, 1.1.2 та 1.3.

Таким чином, у розділі здійснено теоретичний аналіз феномену девіантної поведінки з міждисциплінарної перспективи, що охоплює соціологічний, психологічний та лінгвістичний підходи. На основі праць класичних і сучасних дослідників, зокрема Е. Дюркгейма, Р. Мертона, А. Коена, Е. Фромма, К. Роджерса, О. Л. Христук, Р. М. Андрусина, Д. А. Євтушенко та Н. І. Єльнікової, визначено девіантну поведінку як складне явище, зумовлене невідповідністю між культурними цілями та доступними засобами їх досягнення, внутрішніми психологічними конфліктами, а також соціальними умовами, такими як аномія чи слабкість соціальних зв'язків.

Соціологічний підхід підкреслює роль суспільних норм і цінностей у формуванні девіацій, тоді як психологічний акцентує увагу на внутрішніх механізмах особистості, таких як деформація ціннісно-мотиваційної сфери, комплекс неповноцінності чи розрив між ідеальним і реальним «Я». Лінгвістичний підхід розкриває девіантну поведінку через мовленнєві практики, які відображають внутрішні конфлікти та соціальну дезадаптацію.

Виокремлено основні стратегії девіантної поведінки (агресивна, маніпулятивна, провокативна, уникання, самоіронія, мовна девіація) та відповідні тактики їх реалізації (прямі образи, приховані натяки, сарказм, гра слів, неологізми, мовчання тощо). Аналіз прикладів із художньої літератури, зокрема роману «Час поговорити про Кевіна», а також інших джерел, демонструє, як ці

стратегії та тактики проявляються у мовленні, слугуючи інструментами вираження протесту, маніпуляції чи агресії. Методологічний аналіз девіантної поведінки в межах психології, соціології та лінгвістики підкреслює її міждисциплінарний характер. Психологічні критерії, такі як стійкість відхилень, соціальна дезадаптація, порушення ціннісно-нормативної системи та індивідуально-психологічні чинники, дозволяють діагностувати девіантність як характеристику особистості. Соціологічні підходи, зокрема теорія ярлика, стрейн-теорія та функціоналізм, акцентують увагу на соціальному конструюванні девіації та її ролі в суспільстві. Лінгвістичний підхід розкриває мовні прояви девіантності, аналізуючи ненормативну лексику, порушення дискурсивних норм і когнітивні патерни, що відображають конфліктність і антисоціальні настанови. Інтеграція цих методів забезпечує комплексне розуміння девіантної поведінки, її причин і проявів у мовленні.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В АНГЛОМОВНИХ ДЖЕРЕЛАХ

2.1 Поняття лінгвальних маркерів девіантної поведінки

У сучасній лінгвістиці поняття «лінгвальний маркер» трактується як мовна одиниця, яка виконує функцію сигналу про певні соціальні, психологічні або комунікативні характеристики мовця. За визначенням О. Селіванової, маркер – це «засіб вираження певної ознаки, сигнал, який виконує ідентифікаційну функцію в тексті чи мовленні» [16; 345]. Вони слугують не лише сигналами девіантності, а й своєрідними «ключами» до культурного контексту.

Сучасні дослідження, наприклад, у корпусній лінгвістиці, підтверджують, що лінгвальні маркери девіантності часто пов'язані з конструкцією негативних ідентичностей. У роботі Ю. Табберта зазначається, що «негативні асоціації, які приписуються злочину, переносяться на правопорушників і таким чином конструюють їх як злих та маркують як девіантних» [46], де мовні конструкції, такі як метафори чи оцінні епітети, створюють образ злочинця як соціально відхиленого. Це твердження підкреслює, як медіа та суспільний дискурс через мову формують негативні ідентичності осіб, пов'язаних із кримінальною діяльністю, що відповідає концепції лейблінгу.

Теорія лейблінгу, запропонована Г. Беккером у 1963 році, стверджує, що девіантність не є вродженою якістю певної поведінки, а визначається через соціальну реакцію на неї. Це означає, що те, що вважається девіантним, може змінюватися залежно від часу, місця та соціального контексту [25].

Б. Фрейзер розглядає поняття лінгвального маркеру з прагматичної точки зору. На його думку, маркери не є частиною пропозиційного змісту повідомлення, але вони подають сигнали на наміри комуніканта, а також роблять акцент на тих аспектах комунікації, які хоче передати комунікант. За таким визначенням маркери більшою мірою виконують розрізняючу і розподільну функції, а не передають певне лексичне значення [35].

Таким чином, можемо виокремити кілька основних підходів до визначення лінгвальних маркерів: ідентифікаційний (маркер як сигнал певної ознаки),

прагматичний (маркер як індикатор намірів мовця) та соціолінгвістичний (маркер як показник соціальної групи чи культурної належності). У цьому дослідженні ми використовуватимемо ідентифікаційний підхід до визначення лінгвальних маркерів.

Таблиця 2.1

Основні підходи до визначення поняття лінгвальних маркерів

Підхід	Опис
Ідентифікаційний (за визначенням О. Селіванової)	Маркери виступають як сигнали певних ознак, що дозволяють ідентифікувати мовні одиниці або мовців.
Прагматичний (за визначенням Б. Фрейзера)	Маркери функціонують як індикатори намірів мовця, допомагаючи виражати ставлення, емоції чи інтенції у спілкуванні.
Соціолінгвістичний (за дослідженнями Ю. Табберта)	Маркери слугують показниками соціальної групи чи культурної належності, відображаючи соціальні норми та відмінності в мовному використанні серед різних соціальних категорій.

Б. Фрейзер також надає наступну класифікацію лінгвальних маркерів:

- 1) базові маркери, які вказують на характер спілкування, яке ще називається «базовим спілкуванням», а саме: прагматичні ідіоми та перформативи;
- 2) маркери-коментарі, які коментують «базове повідомлення»: маркери оцінки, маркери джерел інформації, маркери пом'якшення;
- 3) паралельні маркери, які доповнюють «базові повідомлення» додатковою інформацією: вокативи, маркери солідарності, маркери незадоволення;
- 4) дискурсивні маркери, які вказують на зв'язок між «базовим повідомленням» і контекстом: маркери висновку, деталізуючі маркери, маркери зміни теми комунікації, контрастивні маркери [35].

У своїй кваліфікаційній роботі О. О. Ярошик наводить такі основні ознаки лінгвального маркера:

- 1) можливість виражатися одиницями різних структурних рівнів мови;
- 2) наявність емоційно-експресивного забарвлення маркеру;
- 3) вказівка на ту чи іншу особливість у мовленні, яка може бути прихованою на перший погляд, але зрозумілою з контексту;
- 4) можливість виражатися різними частинами мови, що демонструє багатоаспектність поняття лінгвального маркера;
- 5) найчастіше маркери зустрічаються саме у репліках героїв, а не словах автора;
- 6) наявність здатності аналізованого поняття стати підтвердженням антропоцентричного спрямування сучасної лінгвістики [21].

Також важливим для нашого дослідження є визначення класифікації лінгвальних маркерів за типами. У своїй роботі Л. Білоконенко наводить наступну класифікацію лінгвальних маркерів:

- 1) фразеологічні маркери, які являють собою сталі конструкції та фразеологізми, які можуть передавати стан та поведінку особистості;
- 2) лексичні маркери, які мають широкі можливості вербально передати задуми та сприйняття певної ситуації комунікантом;
- 3) морфологічні маркери, які становлять найменшу групу з усіх маркерів, адже, на думку науковиці, морфологічний рівень має найменше ресурсів для маркування цілей та задумів комунікантів;
- 4) синтаксичні маркери, які являють собою конструкції на рівні речення, тобто повтори конструкцій, питальні, риторичні, окличні речення тощо [3].

2.2 Визначення лінгвальних маркерів девіантної поведінки за типологією

Наша увага саме до лексичних маркерів девіантної поведінки обумовлена тим, що у мовленні з девіантними ознаками домінує негативна емоційно-оцінна лексика – образи, принизливі епітети, лайка, експресивні порівняння. Емоційно-оцінна лексика є важливим індикатором девіантної поведінки, оскільки вона відображає ставлення мовця до співрозмовника, ситуації чи соціальної норми. На відміну від нейтральної номінації, емоційно забарвлені одиниці не лише

передають інформацію, але й конструюють певний образ реальності, часто деформований у бік агресії, протесту чи приниження. Саме цей компонент мови найбільш виразно сигналізує про девіацію у комунікативній поведінці.

Одним із найпоширеніших типів лінгвальних маркерів виступають лексичні маркери. Йдеться про обценну лексику, інвективи, жаргонізми й арготизми, які свідомо порушують літературні норми. У дослідженні К. Бортун, В. Чекалюк, О. Кравченко та ін. аналізується використання агресивних лексичних маркерів в англомовних публіцистичних текстах. Автори застосовують функціонально-семантичний та когнітивно-дискурсивний аналізи для виявлення типових агресивних одиниць. Зокрема, йдеться про інвективи та обценізви, спрямовані на пряму образу адресата («bastard», «scum», «asshole»); оцінні епітети на кшталт «traitor», «betraye», «enemy of the people», які формують негативну соціальну ідентичність; метафори з елементами дегуманізації («rats», «parasites», «plague»), що підсилюють ефект відчуження й ворожості; агресивні порівняння та гіперболи, наприклад «as dangerous as a ticking bomb», які перебільшують негативні риси об'єкта; а також риторичні конструкції з повтором, що створюють ефект тиску та емоційної нав'язливості. Висновки дослідження свідчать, що такі маркери не обмежуються лише експресивною функцією: вони активно впливають на масову свідомість, конструюючи «образ ворога» у медійному дискурсі, сприяють посиленню соціальної поляризації та протиставленню «ми проти них». Крім того, встановлено, що агресивні маркери в англомовній публіцистиці часто повторюються у вигляді стереотипних формул, завдяки чому вони легко впізнаються й закріплюються в суспільному мовленні, набуваючи функції стандартних мовних кліше [23].

Табуїована лексика – це мовні одиниці, вживання яких у культурі або соціумі обмежене нормами етики, моралі чи права. До цієї категорії належать обценізви (мат, лайка), сакральні табуїзми (богохульні вислови), лексика, що пов'язана із сексуальністю, тілесністю, смертю, а також расово, етнічно чи гендерно забарвлені образливі номінації. Важливою є й інтрапсихологічна функція табуїованої лексики. За даними психолінгвістичних досліджень

використання обценних та агресивних мовних одиниць часто корелює з когнітивними розладами, порушеннями контролю та підвищеною імпульсивністю [23]. Це дозволяє розглядати табуйовану лексику як маркер не лише соціальної, але й психолінгвістичної девіації.

Крім того, у соціолінгвістиці підкреслюється амбівалентність табуйованої лексики. У маргінальних та молодіжних спільнотах обценізви можуть виконувати функцію групової ідентифікації та солідаризації. Як зауважує С. Леаль-Аренас, у багатьох цифрових субкультурах лайка втрачає частину своєї образливості й стає маркером «своєї» групи. Таким чином, те саме мовне явище може сигналізувати не лише про девіантність і свідоме порушення мовних та етичних норм, а й про інтеграцію до певної спільноти, виконуючи функцію групової ідентифікації. У цьому сенсі лайка та інші агресивні маркери набувають амбівалентності: у публічному дискурсі вони зберігають деструктивний потенціал, тоді як у межах субкультури стають засобом солідаризації, підтвердження «своїх» і навіть дружнього жарту. Подібна подвійність уживання засвідчує, що оцінна семантика мовних одиниць є контекстуально залежною й може мати діаметрально протилежні інтерпретації залежно від соціального середовища [40].

Так само й сленг виступає індикатором девіантності та соціальної приналежності. Він виникає як результат свідомого відхилення від літературних норм і функціонує як засіб комунікативної диференціації. У соціолінгвістичному аспекті сленг слугує маркером групової ідентичності, забезпечує дистанціювання від «офіційного» дискурсу та створює внутрішньогрупові коди, зрозумілі лише членам певної спільноти. Особливо це проявляється у цифрових субкультурах, де сленг перетворюється на засіб обходу алгоритмічної цензури, але разом із тим дослідження С. Леаль-Аренас показало, що в цифрових субкультурах, зокрема на платформі TikTok, лайка та сленгові одиниці втрачають частину своєї образливості й набувають функції маркерів «своєї» групи [40].

Важливим різновидом є також морфологічні та синтаксичні маркери, які проявляються у відхиленні від усталених граматичних норм. Це може бути редукція синтаксичних конструкцій, змішування мовних кодів (суржик),

утворення нестандартних форм. Психолінгвістичні дослідження останніх років доводять, що такі відхилення здатні сигналізувати не лише про соціальну, але й про когнітивну девіацію. У дослідженні К. Берден та ін. аналізується використання мовних маркерів для передбачення розвитку психозу. Автори застосовують автоматизовані методи обробки природної мови для виявлення мовних відхилень, таких як зниження семантичної когерентності та синтаксичної складності, які можуть сигналізувати про ризик розвитку психозу [47].

Окрему групу становлять прагматичні маркери, які визначаються не формальною структурою, а комунікативною функцією. До них належать погрози, ультиматуми, шантаж, мовні стратегії психологічного тиску. Вони порушують норми конструктивного діалогу й функціонують як інструменти домінації чи примусу. У цьому сенсі мова стає механізмом соціального контролю або спротиву.

В умовах цифрової комунікації дедалі більшого значення набувають паралінгвальні маркери. До них належать не лише інтонаційні особливості (крик, підвищений тон), а й графічні форми письмового дискурсу – надмірне використання капс-локу, множинних знаків оклику, агресивних емодзі.

Характерним явищем останніх років стало так зване *algospeak* – навмисне спотворення слів або заміна їх символами для обходу автоматичної модерації в соцмережах. Це явище виникло як відповідь на алгоритмічні системи модерації контенту, які часто не здатні розпізнати контекстуальні нюанси та можуть блокувати або знижувати рейтинг публікацій за використання певних слів. Замість прямих термінів користувачі почали використовувати евфемізми або модифіковані версії слів, які мають подібне звучання або вигляд, але не фігурують у фільтрах модерації. Наприклад, замість слова «suicide» використовують «unalive», «kill» замінюють на «turn into Past Tense», а «rape» замінюють на слово «grape» або емодзі винограду [44].

Лексичні маркери проявляються у використанні ненормативної лексики та образливих епітетів, наприклад: «You idiot!», «Shut up!», «I hate you!». Синтаксичні маркери характеризуються короткими, обривистими реченнями, імперативами та ультиматумами, наприклад: «Do it now!», «Don't talk to me!»,

«Stop lying!». Паралінгвістичні маркери включають тон голосу, перебивання та підвищену гучність, що підсилює агресивний ефект, наприклад: різке «Listen to me!» або перебивання співрозмовника. Агресивна мова в англomовному дискурсі демонструє домінування, конфліктність і соціальну девіацію, що робить її важливим об'єктом дослідження у психології, лінгвістиці та соціології.

2.3 Визначення способів відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки мовою перекладу

Перекладачі мусять балансувати між збереженням оригінального ефекту та адаптацією до норм цільової мови й культури, часто застосовуючи такі стратегії, як: доместикація, іноземізація, евфемізація чи опущення.

Доместикація – це стратегія перекладу, яка полягає в адаптації культурних і мовних елементів тексту до норм культури-цілі. Завдяки цьому текст стає більш сприйнятним і природним для читача. Наприклад, англійський вираз «Thanksgiving dinner» може бути перекладений як «святкова вечеря», що спрощує сприйняття, але позбавляє текст культурного забарвлення. Така стратегія означає, що читач отримує легший для сприйняття текст, але водночас ризикує втратити автентичність оригіналу [11].

Ідеї доместикації в сучасному розумінні розвинув американський дослідник Л. Венуті, який у своїй фундаментальній праці «The Translator's Invisibility» розглядає її як форму «етноцентричного скорочення», яке стирає чужинність оригіналу, створюючи ілюзію прозорого, ніби власного тексту цільової культури. Він критикує цю практику з етичної сторони, вважаючи, що доместикація сприяє невидимості перекладача і нівелює культурну відмінність. Студії, присвячені аналізу перекладу культурно-специфічних елементів, показують, що доместикація є найпоширенішим підходом [11].

На противагу цьому Л. Венуті пропонує стратегію іноземізації, яка ставить акцент на збереженні чужинності авторського тексту, «відправляючи читача за кордон» через навмисне порушення прийомів цільової мови – таким чином створюючи культурний і когнітивний виклик для аудиторії [11].

Евфемізація реалізується шляхом пом'якшення або заміни грубих і потенційно образливих слів на більш нейтральні, що дозволяє зберегти комунікативну ефективність оригіналу і водночас уникнути негативної реакції цільової аудиторії. Англійське слово «shit» є прикладом лексеми з багатозначним та емоційно насиченим значенням, яка може вживатися для позначення неприємної ситуації, як засіб образи або як емоційне підсилення висловлювання, наприклад, у виразі «Oh, shit!», що передає здивування або розчарування. Перекладач, обираючи відповідний український аналог, повинен враховувати конкретний контекст та емоційне навантаження слова: у випадку прямої негативної оцінки об'єкта, як у «What a piece of shit!», доречними можуть бути переклади на кшталт «Що за непотріб!» або «Що за сміття!», що передають негативне забарвлення, водночас уникнувши грубої лексики. Коли ж «shit» виступає як міжмовна емоційна реакція, її можна передати через нейтральні або умовно «м'які» вигуки на кшталт «О, блін!» або «Чорт!», зберігаючи емоційний ефект, але адаптуючи вислів до соціокультурних норм української аудиторії. Евфемізація також реалізується через парафразування, коли оригінальний вислів перефразовується у більш прийнятну форму, та через підбір синонімів із менш грубим емоційним забарвленням, наприклад заміна «shit» на «неприємність» або «нещастя». У деяких випадках застосовується калькування, що дозволяє зберегти метафоричну структуру оригіналу, наприклад переклад англійського «shitstorm» як «буря лайна» [12].

Стратегія опущення полягає у свідомому виключенні з тексту тих елементів, які є складними для сприйняття, незрозумілими або неприйнятними у культурному та соціальному контексті цільової аудиторії, що дозволяє зберегти логіку, цілісність і стилістичну гармонію перекладу. Ця стратегія особливо актуальна для гумористичних, образливих або табуйованих висловів, які не мають прямого еквівалента в мові перекладу або можуть викликати негативну реакцію читача. Наприклад, англійський гумористичний вислів «That's a load of crap», який містить грубу лексику і має іронічне забарвлення, у перекладі українською може бути опущений або переданий нейтральною формою на кшталт «Це

дурниця», зберігаючи сенс, але знижуючи потенційний рівень образливості. Інший приклад – образливі прозивні, які в оригіналі несуть соціальну агресію, можуть бути пропущені у перекладі, якщо вони не відіграють ключової ролі у розвитку сюжету або характеристиці персонажа.

Основна особливість опущення полягає в тому, що воно не змінює основного змісту повідомлення, але водночас адаптує його до культурних і соціальних норм цільової аудиторії, знижує ризик культурних непорозумінь та забезпечує природність сприйняття тексту. Ця стратегія часто використовується у поєднанні з іншими підходами, такими як евфемізація або парафразування, для досягнення максимальної комунікативної ефективності, дозволяючи перекладачеві балансувати між вірністю оригіналу та адекватністю перекладу [12].

Дослідження А. Халаф і С. Рашид демонструє, що при перекладі лайливих слів часто втрачається їхня прагматична функція через недостатній контекстуальний аналіз, що особливо актуально для емоційно-оцінної лексики. Негативні епітети та груба лексика можуть бути пом'якшені в процесі перекладу, що призводить до часткової втрати емоційної сили оригіналу. Так, у перекладах з англійської арабською слово «fuck» іноді передається як «tabban» («May evil befall»), втрачаючи значну частину емоційного та експресивного навантаження [38]. Деякі евфемізми у перекладі можуть втрачати свою пом'якшувальну функцію, внаслідок чого текст сприймається як менш ввічливий або більш різкий, ніж передбачалося в оригіналі, підкреслюючи ризик спотворення емоційного тону та оцінної семантики.

Можемо згрупувати ці всі стратегії в таблицю для порівняння:

Таблиця 2.2.1

Таблиця стратегій перекладу

Стратегія перекладу	Основна ідея	Особливості та ризики

Доместикація	Адаптація тексту до норм мови та культури цільової аудиторії	Зменшує культурну чужинність; легше сприймається, але втрачає автентичність оригіналу; Венуті критикує як «етноцентричне скорочення»
Іноземізація	Збереження чужинності оригіналу, створення культурного виклику	Може ускладнити сприйняття для читача; підтримує культурну автентичність
Евфемізація	Пом'якшення або заміна грубих/образливих слів	Зменшує грубість та потенційне обурення; може частково втратити емоційне навантаження; включає парафразування та синонімічну заміну
Опущення	Виключення складних або неприйнятних елементів	Знижує культурні непорозуміння; не змінює основного сенсу; часто комбінується з евфемізацією або парафразуванням
Парафразування	Перефразування конструкції або вислову для передачі змісту	Дозволяє уникнути грубості, зберегти сенс; ризик часткової втрати експресії

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Подібно до висновків до першого розділу зазначаємо, що для дослідження поняття «лінгвальний маркер девіантної поведінки особистості» ми використати методи аналізу та синтезу, а за допомоги методу дедукції за ознаками і класифікацією лінгвальних маркерів було визначено лексичні одиниці і конструкції, які підходять під визначення такого маркеру. Для укладення Таблиць 2.2.1 та 2.1 використовувався метод систематизації.

Аналіз лінгвальної репрезентації девіантної поведінки в англійській літературі, проведений у цьому розділі, демонструє багатогранність мовних засобів, які використовуються для вираження відхилень від соціальних, моральних і комунікативних норм. Лінгвальні маркери, такі як емоційно-оцінна лексика, табуована лексика, сленг, агресивна мова, а також морфологічні, синтаксичні та паралінгвальні засоби, відіграють ключову роль у конструюванні образу девіантності. Вони не лише сигналізують про порушення норм, але й відображають соціокультурні, психологічні та когнітивні аспекти поведінки мовця, сприяючи формуванню негативних ідентичностей і соціальної поляризації. Зокрема, дослідження підтверджують, що агресивні лексичні одиниці, такі як інвективи, метафори дегуманізації та риторичні конструкції, активно впливають на масову свідомість, створюючи «образ ворога» та посилюючи соціальні протиставлення.

У перекладацькому аспекті відтворення девіантних маркерів становить значний виклик, оскільки перекладачам необхідно балансувати між збереженням автентичності оригіналу та адаптацією до норм цільової культури. Стратегії доместикації, іноземізації, евфемізації та опущення дозволяють адаптувати текст до сприйняття аудиторії, однак кожна з них має свої переваги та ризики. Наприклад, доместикація полегшує сприйняття, але може нівелювати культурну специфіку, тоді як іноземізація зберігає автентичність, але ускладнює розуміння. Евфемізація та опущення допомагають уникнути образливості, проте можуть послабити емоційну силу тексту. Вибір стратегії залежить від жанрово-

стилістичних особливостей тексту, що вимагає від перекладача глибокого розуміння контексту та культурних нюансів.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ПРИЙОМІВ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНИХ МАРКЕРІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ

3.1 Обґрунтування вибору матеріалу дослідження

У якості матеріалів дослідження нами було обрано три романи. Першим із них є роман Л. Шрайвер «We need to talk about Kevin» – «Час поговорити про Кевіна» у перекладі українською О. Демиденко. За жанром це епістолярний роман, у якому мати Кевіна, Єва Качадурян, у листах до свого вбитого чоловіка розмірковує над природою девіантності свого сина: чи був він таким народжений, чи його таким зробила родина і суспільство – і, у разі другого випадку, над тим, як вона сама вплинула на формування особистості Кевіна.

Події роману розгортаються з 1980-х років і до 2001 року, коли Кевіну виповнилося вісімнадцять років. Події цього періоду часу Єва описує у листах, і, таким чином, читачі мають можливість ознайомитися з життям Єви та її чоловіка Франкліна до народження сина. З листів Єви видно, що з самого початку вони з чоловіком мали різні погляди як на життя, так і на концепцію батьківства: у той час, як Франклін жив «американською мрією» та зберігав оптимістичний настрій щодо їхнього життя з дитиною, Єва почувалася некомфортно, коли почала усвідомлювати, що в її тілі починає рости дитина, та мала страх стати другорядним стереотипним персонажем у чиїсь історії.

Саме ці почуття з самого початку сформували в ній неприязнь до Кевіна, навіть під час пологів Єва підсвідомо «боролася» з сином. Водночас із цим, ймовірно, такий настрій допоміг їй не ідеалізувати та не виправдовувати поведінку як маленького, так і дорослого Кевіна, як це часто робив Франклін, а натомість помічати в ній тривожні знаки. Так, з дня свого народження Кевін не хотів приймати від Єви молоко і мав «напади спокою» замість «нападів крику». Девіація у його поведінці прогресувала з віком. Кевін не проявляв інтерес ні до чого, не розмовляв, не грався, носив підгузки до свідомого віку та, здавалося, будь-якими способами намагався спровокувати Єву на щирі негативні реакції. З віком його поведінка ставала жорстокішою, особливо по відношенню до інших

дітей та власної молодшої сестри, яка, як натякається у листах, втратила одне око через його дії.

Важливо також зазначити, що в романі підіймається тема шкільних масових убивств в Америці, які у той період відбувалися доволі часто: з усіх перерахованих у тексті прикладів шкільних стрілянин вигаданою є лише історія Кевіна. Сам Кевін частково насміхається над підлітками-вбивцями і частково підтримує їх, особливо в момент, коли їх починає критикувати Єва. І хоч наприкінці роману читачі не отримують чіткої відповіді на питання «Чому Кевін убив дванадцятьох людей?», можемо зробити припущення, що новини про масові вбивства могли дати йому ідеї щодо того, яким чином можна виразити свою агресію.

Другим обраним романом є твір Д. Райана «The spinning heart» – «Серце на шарнірі» у перекладі українською О. Демиденко. За жанром це соціальний роман, написаний від першої особи. Розповідь у різних розділах роману ведеться від різних персонажів, які розповідають читачам про теперішнє та минуле життя в Ірландському містечку.

Події роману розгортаються у період, який настав після обвалу «кельтського тигру» – різкого завершення періоду економічного зростання Ірландії, внаслідок якого один із розбудовників містечка втік із країни, залишивши персонажів роману без роботи та заробітних плат. Ця подія вплинула на кожного персонажа роману.

Цікавим у структурі роману є те, що кожен персонаж різний по-своєму і майже кожен виявляє ознаки девіантної поведінки. Так, хтось хворіє на шизофренію і хоче викрасти дитину, хтось бажає вбити власного батька, хтось хворіє на депресію після втрати дитини тощо. На сторінках книги навіть можна зустріти роздуми привида вбитого чоловіка, його рефлексію про поведінку свого батька та власну по відношенню до дружини та сина. Тим не менш, усі ці персонажі існують в одному часовому вимірі та з використанням різних засобів розповідають свої історії на фоні подій, що відбуваються під час економічної кризи в містечку.

Третім, і останнім, романом, який було обрано для аналізу є роман К. Кепнес «You» – «Ти» у перекладі українською В. Акімової. Подібно до попередніх двох романів, події «Ти» також відбуваються у реальному світі, однак, на цей раз у сучасній Америці, де не акцентується увага на соціальних та політичних подіях, що може бути обумовлене тим, що історія розповідається безпосередньо від особи з вираженою девіантною поведінкою.

Головним героєм книги є Джо Голдберг, працівник книгарні, який із першого погляду став одержимий дівчиною на ім'я Гвіневір Бек. За жанром це роман-трилер, а тому увага у більшості зосереджена на розвитку стосунків Джо і Бек та тому, як Джо балансує між сталкерством і тим, щоб здаватися для оточення звичайним чоловіком у той час, як він поступово позбавляв Бек «непотрібних» людей, вбиваючи їх, слідкував за кожним її кроком з вірою в те, що так він її захищає. Наприкінці роману він позбавив життя й саму Бек через те, що вона не погодилася лишатися з ним після того, як дізналася про те, що він – її сталкер. Однак, уже через кілька місяців після вбивства Бек Джо зустрів нову дівчину, яка стала його наступною жертвою.

Таким чином, матеріал дослідження є багатим на особистостей із різними типами девіантної поведінки: від психопатії та депресії до шизофренії та одержимості, що, на нашу думку, є підходящим матеріалом для визначення лінгвальних маркерів девіантної поведінки, а також для встановлення того, як одні й ті самі тактики та стратегії можуть використовуватися для передачі різних типів поведінки.

3.2 Виявлення стратегій і тактик девіантності у поведінці обраних персонажів

Завдяки тому, що як матеріал дослідження було обрано три романи, у нас є можливість дослідити, як автори по-різному передають стратегії девіантної поведінки їхніх персонажів, а також те, як однакові тактики у деяких випадках можуть застосовуватися для відтворення різних стратегій.

Усього з матеріалу дослідження було виокремлено 311 лінгвальних маркери девіантної поведінки, з них – 122 лінгвальні маркери, взятих з реплік персонажів

роману «Час поговорити про Кевіна», а саме: самого Кевіна, його матері, Єви, та батька, Франкліна; 42 лінгвальні маркери, взятих із монологів персонажів роману «Серце на шарнірі», а саме: Боббі, Лілі, батька її дитини, Браяна, батька Браяна, Тревора, Брайді, Шоні, Нули, Ллойда та Деніса; 82 лінгвальні маркери, узяті із монологу Джо Голдберга. Решту 64 лінгвальні маркери становлять лексичні одиниці з монологу матері Кевіна, Єви Качадурян, на аналізі яких ми зосередимося в наступному підпункті цього розділу, адже вони показують поведінку Кевіна та його батька зі сторони і, таким чином, не містили в собі проявів конкретних тактик і стратегій.

Окрім поведінки, що передбачала уникання реального стану речей стосовно ментального стану Кевіна, в репліках його батька, Франкліна, можемо простежити часте використання маніпулятивної стратегії по відношенню до Єви. Так, маніпулятивна стратегія використовується у 5 випадках із 8. Ефект маніпулятивності досягається двома тактиками. Першою є повтор конструкцій в одній репліці:

<i>“The salt thing is a phase too, and he’ll grow out of it too, and later we’ll tell him about it when he’s older and it’ll make him feel he had plenty of quirky personality even when he was a little kid. It’s life. It’s good life.”</i>	— Уся ця сіль — це певна фаза, і він її теж переросте, а потім ми розповідатимемо йому про те, що він був дотепною людиною навіть будучи малим хлоп’ям. Це життя. Це добре життя.

У деяких випадках повтор конструкцій супроводжувався позначками на відображення інтонаційного виділення, як-от у наступному прикладі. Тут маніпуляція полягає в тому, що в останньому реченні Франклін додає займенник «мене», щоб підкреслити те, що у своїх подорожах Єва залишає не лише країну чи дім, але і його:

<i>As I nestled back to bask in another paeon to my amazing adventurousness</i>	Оскільки я вмоглася, щоб погрітися у променях свого

and courage, you must have sensed my mistake, for you added hastily, “Leave. Leave all the time for so long. Leave me.”

авантюризму й хоробрості, ти, напевно, відчув мою помилку, бо різко додав: — **Залишаєш мене.** Щоразу залишаєш мене так надовго. **Залишаєш мене.**

Інша тактика маніпуляції, яку можна помітити в репліках Франкліна – це використання риторичних конструкцій і конструкцій умовного стану, які так само мають на меті чинити тиск на Єву:

“Why can’t you let anything with this little guy be fun, or funny?” you chided quietly.

— **Чом ти не дозволиш** малому трохи порозважатися або розважати нас? — дорікнув мені ти.

Sullenly, you’d grumble that in my place you’d stop drinking, and yes, for years if necessary, about which I had no doubt.

Ти похмуро бурчав, що **на моєму місці ти б** припинив пити і так, на кілька років, якщо це необхідно, щодо цього я не мала жодних сумнівів.

У наступному прикладі риторична конструкція також поєднується з гіперболізацією для більшого ефекту:

You know that when you’re gone I think about you all the time?

Ти взагалі розумієш, що коли ти ідеши, я думаю про тебе **весь час?**

Інша стратегія, яку можна помітити в репліках Франкліна – агресивна стратегія, яка була спрямована на інших персонажів та Єву, під час сварок. Для цього Франклін використовує прямі образи, як-от гомофобний слюр по відношенню до їхнього сусіда:

“John’s a fag, and they don’t like babies. This whole country’s antichild, I’m only just starting to notice.”

— Джон — **педераст**, а вони не люблять дітей. Уся ця країна проти дітей, я починаю це помічати.

Другою тактикою для вираження агресії є сарказм, що реалізується неологізмом з насмішкою над назвою компанії Єви, яка скорочується як «ЗМОНК». По сюжету Єва додавала назву регіону, на якому фокусувалася робота компанії, до її назви. Цей прийом використав і Франклін у суперечці стосовно того, що він придбав новий дім без згоди дружини:

<i>If you didn't personally cook up</i> <i>SUBURBAWAP</i> <i>then you're all</i> <i>disaffected. Good luck doing all that</i> <i>delegating at the office...</i>	Якщо ти особисто не готуєш ПЕРЕДМІСТЯЗМОНК, то налаштуєшся проти цього. Бажаю успіху з делегуванням повноважень в офісі...

У репліках Франкліна зустрічалася й також стратегія уникання, що полягала в мінімізації обсягу комунікації з Євою після того, як він випадково став свідком напруженого емоційного моменту між Євою та маленьким Кевіном. Для досягнення цього ефекту було використано короткі речення, які, крім цього, є дослівним відображенням того, що Єва сказала сину:

<i>“You can steer clear until you get your</i> <i>mind right. Or jump off a bridge.</i> <i>Whichever comes first.</i>”	— Тобі варто триматися якнайдалі, поки не вправиш собі мізки. Або зістрибнути з моста. Що настане раніше.

Використання саме таких стратегій зображує читачам небажання Франкліна бачити почуття своєї дружини, а також його бажання не реагувати на будь-які ознаки того, що їхній син сам проявляє ознаки девіантної поведінки. Варто зазначити, що в романі Франклін виступає також і образом «ідеальних Сполучених Штатів», з будинками в передмістях, у дворі яких висить гойдалка, зроблена з шини, та батьками, які радісно ведуть не менш завзятих дітей у музей історії Незалежності Сполучених Штатів Америки.

Єва, натомість, у своєму монолозі-листі до Франкліна іронізує над його баченням світу, яке, ймовірно, посприяло тому, що наприкінці роману Кевін

вирішив не залишати його живим. Для цього вона використовує метафору, в якій ідеальну Америку зображено як божественну залу Вальгаллу:

<i>The severity wasn't like you, except that for once you were talking about the real country and not the starspangled Valhalla in your head.</i>	Така строгість не була тобі притаманна, хіба що одного разу, коли ти говорив про справжню країну, а не свою уявну, всипану зірками райську Вальгаллу для вікінгів.

Також в одному з епізодів Єва іронізує над своїм статусом матері, що поєдналося з агресивною стратегією, в якій вона прямо ображає маленького Кевіна. У наступному прикладі зображено, як поруч із образою вона використовує емоційно забарвлене слово «матуся» відповідно до порад щодо того, як потрібно спілкуватися з дітьми:

<i>What's your problem, you little shit? Proud of yourself, for ruining Mummy's life?</i>	У чому твоя проблема, гімно мале? Пишаєшся собою, бо руйнуєш Матусине життя?

Репліки Кевіна налічують найбільшу кількість використаних стратегій – 51, а саме: 1) агресія, яку використано у 21 випадку; 2) мовна девіація – 16 випадків; 3) уникання – 6 випадків; 4) провокація – 4 випадки; 5) маніпуляція – 3 випадки; 6) іронія – 1 випадок.

Агресивна стратегія в мові Кевіна часто передається сарказмом і насмішками, для чого він використовує цілий ряд лінгвальних маркерів. Першим типом маркерів є емоційно забарвлена лексика, яка зазвичай вживається для насмішок над Євою та молодшою сестрою Целією:

<i>"You weren't listening—as usual—cause Celie had to have her huggy-wuggies...</i>	— Ти не слухала—як завжди—бо мала зробити Целії свої обійняшки ...

“I was hungry.” A rare enough admission that it could only be a ruse. — Я зголоднів. — Зізнання було настільки рідкісним, що могло бути тільки хитрим вивертом. — Ти ж розумієш, зростаючий хлопчик?

“You know—**growing boy?**”

У деяких випадках використовуються такі позначки на передачу інтонаційного виділення, як форматування тексту курсивом. Так, у наступному прикладі можемо побачити, як Кевін, у контексті того, що Франклін бажає бачити в ньому лише те, що хоче, а не те, ким він є насправді, насміхається з його слів про довіру. Це автор і перекладач підкреслюють курсивним виділенням ключових слів репліки:

“Yeah, Dad! It makes a real big difference to me that I can tell you and Mumsey anything, especially when I’m under **all this peer pressure and junk!** You always ask what **video games** I’m playing or what my **homework** is, and I always know I can turn to you **in times of need!**” — Так, Татку! Зі мною дійсно все інакше, я ж можу розказати тобі і Мамці що завгодно, особливо, коли я знаходжусь під дією громадського впливу і сміття! Ти завжди запитуєш мене, у які відеоігри я граю або як справи з домашнім завданням, і мені добре відомо, що я можу до тебе звернутись у разі потреби!

Під час своєї останньої розмови з батьком Кевін, перебуваючи в стані емоційного напруження, перелічує типові американські речі, які його не цікавлять, але якими захоплюється Франклін, що можемо сприйняти як агресивну метафору на його відношення до самого Франкліна. Цей приклад також демонструє, як для передачі агресії може використовуватися емоційно забарвлена лексика. Так, тут можемо спостерігати градацію «мені нахчати» → «мені не цікаві» → «я ненавиджу», що вказує на підвищення рівня емоційної напруги персонажа:

“I don’t care how your camera works,” — Мені начхати, як працює твоя

<i>he continued levelly. “I don’t want to be a location scout for a bunch of crappy products. I’m not interested. I’m not interested in baseball or the founding fathers or decisive battles of the Civil War. I hate museums and national monuments and picnics ...</i>	камера, — незворушно продовжував він. — Я не хочу бути шукачем локацій для реклами якихось хрінових товарів. Мені це не цікаво. Мені не цікаві бейсбол і батьки-засновники і вирішальні битви Громадянської Війни. Я ненавиджу музеї, національні монументи і пікніки...

Для передачі агресивної стратегії у мовленні Кевіна також використовується тактика прямої образи. Для цього він часто використовує обценізми:

<i>Before I could stop him, Kevin asked her directly, “Why don’t you clean your face? It’s poopy.”</i>	Я не встигла зупинити Кевіна, який поставив дівчині пряме питання: — Чому ти не вмиваєш обличчя? Воно гімняне.

Окрім цього, Кевін використовує обценізми та табуйовану лексику як спосіб зображення стратегії мовної девіації. Тобто, навіть у випадках, коли він не має на меті когось образити, у його мові часто зустрічається лайка і сленгові вирази:

<i>“Just swapped one shithole for another.” He waved his right hand with two extended fingers in a manner that betrayed he’s taken up smoking.</i>	— Просто поміняв одну дипу на іншу, — він випростав праву руку з двома пальцями так, наче палив цигарку.

Іншою тактикою стратегії мовної девіації можемо назвати порушення мовних норм, що особливо яскраво виражається у мовленні Кевіна в часи, коли він був молодшим підлітком. Так, наприклад, під час розмови він міг використати речення зі ствердною інтонацією замість питальної там, де вона була потрібна:

<i>Kevin looked mistrustful. “What for.”</i> <i>“Just to do something together. For</i>	Кевін недовірливо зиркнув на мене. — Нащо.

fun.” “*Like, do what.*”

— Просто щоб зробити щось разом.
Щоб розважитись.
— Тобто, що зробити.

Нестандартні конструкції також часто зустрічаються у мовленні Кевіна. У наступному прикладі можемо побачити, як він поєднує в одному висловлюванні заперечну конструкцію з допоміжним дієсловом «do» з конструкцією «be + Verb_{ing}»:

Keep it up if you want a gold star. But don't be dragging your ass back here on my account.”

Продовжуй, якщо хочеш бути зіркою.
Але не надривай свою дупу щодо мене.

Інший приклад демонструє, як Кевін, будучи у віці, коли він здатний розмовляти повними реченнями, натомість обирає промовляти лише один склад:

“NYEE nyee, nyeh nyeh. Nyeh nyeh-nyee-nyeh: Nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyee nyeh nyeh.” With waltzing mockery, he had captured my stern cadence...

— НЄЄЄ, нєєє, нєєє, нєєє. Нєєє, нєєє, нєєє-нєєє-нєєє-нєєє. Нєєє, нєєє-нєєє нєєє-нєєє, нєєє, нєєє, нєєє-нєєє-нєєє, нєєє-нєєє, нєєє-нєєє-нєєє-нєєє, нєєє, нєєє, нєєє.

Його знущальний вальс звучав у ритмі мого віртуозного соло...

Вищезазначений фрагмент також є прикладом до використання тактики повтору конструкцій у провокативній стратегії. У цьому випадку Кевін, не слухаючи зауважень матері, продовжував повторювати лише один склад «Не». Окрім цього, провокативна стратегія полягала й у використанні грі слів, завдяки якій Кевін як створив абсурду ситуацію для Єви, так і передав прихований натяк, пов'язаний із темою того, що умови засудження підлітків, які вчинили злочин у шістнадцять років, можуть бути суворішими, ніж для тих, хто молодший за шістнадцять:

“In some ways,” he said

— Певним чином, — ухильно відповів

noncommittally. “Ever notice how milestone turns into millstone by changing only one letter?”

він. — Ти не звертала увагу, що англійське слово **віха** перетворюється на **тягар**, якщо змінити хоча б одну літеру?

Інша стратегія, яку можна помітити у поведінці Кевіна – уникання під час діалогів. У всіх обраних фрагментах така стратегія демонструвалася завдяки використанню стратегії мінімізації обсягу комунікації, тобто, у випадку Кевіна, редукції синтаксичних конструкцій:

“*You know, you can be kind of harsh.*” — Знаєш, а ти можеш бути грубою.
I was taken aback and stopped walking. Приголомшена, я навіть зупинилась.
 “*You’re one to talk.*” — Хто б казав.
 “*Yeah. I am. Wonder where I got it.*” — Так. Цікаво, звідки я цього набрався.

Редукція синтаксичних конструкцій також знайшла місце і в описах маніпулятивної стратегії. В одному з епізодів завдяки скороченим реченням і слову-паразиту «*like*» Кевін вдало зманіпулював думкою як батька, так і працівників школи, адже такі скорочення і недомовки, у поєднанні з відповідною, дали персонажам можливість додумати те, що не було сказано, і самостійно зробити висновки про найгірше:

“*She like, wears funny clothes and stuff. Not like a teacher. Tight jeans, and sometimes her blouse—*” *He twisted, and scratched an ankle with his foot.* — Вона, **скажімо**, вдягається у цікавий одяг. Не схоже на вчительку.
“Like, the buttons at the top, they’re not... See, she gets all excited when she’s directing a scene, and then... It’s sort of embarrassing.” *Obtisni džinси, i її блузка іноді,* — він крутнувся і почухав коліно ногою.
 — **Тобто** деякі гудзики зверху, **вони не...** Бачиш, вона хвилюється, коли ставить п’єсу, **а потім...** Це трохи бентежить.

Найрідше у мовленні Кевіна зустрічалася стратегія іронії, яку було передано сарказмом. У цій ситуації Кевін розмірковував над тим, що одного зі школярів із його навчального закладу відсторонили від занять через знайдений у нього в шафці перелік людей, яких потрібно вбити. Однак, ймовірно, що це Кевін підкинув школяреві цей перелік. Тож, у своїх роздумах Кевін використав риторичні конструкції:

<i>“But that three-week suspension is going to nasty up his record something terrible. Ain’t that a shame? Geez, and you think you know people.”</i>	— Але тритижневе відсторонення від школи добряче погіршить його результати. Хіба це не сором? Божечки, ти ще думаєш, що знаєш людей.

Отже, за результатами вищенаведеного аналізу стратегій і тактик девіантної поведінки можемо підсумувати, що в романі «Час поговорити про Кевіна» найчастіше використовувалися стратегії агресії та маніпуляції, як зі сторони самого Кевіна, так і його батька, Франкліна. Також досить поширеною є стратегія мовної девіації. Стратегія уникання, хоч і правдиво свідчить про те, що Кевін не бажав витратити сили на даремні розмови, оскільки по сюжету роману він досить пізно почав говорити лише наодинці з матір’ю, зустрічається у його мовленні не так часто. Однак, рідше використання інших стратегій у цьому випадку може бути зумовлене тим, що оповідь ведеться від особи Єви, яка переповідає репліки Кевіна у конкретних ситуаціях.

У романі «Серце на шарнірі» персонажі найчастіше використовують стратегію мовної девіації – 16 випадків із загальних 26. Мовна девіація у романі виражається кількома тактиками. Першою є тактика порушення граматичних правил, що можемо спостерігати на прикладі ситуації, в якій персонаж Боббі неодноразово опускає сполучник «if»:

<i>He knows I’m coming to check is he dead.</i>	Знає ж бо: я приходжу, щоб перевірити, чи він ще не помер.

I ask is he okay for everything and he only laughs. | *Я питаю, чи все в нього добре, а він лише посміхається.*

Друга тактика, яка зустрічається досить часто у розділах від осіб різних персонажів, є повторення конструкцій:

He knows I know he knows. | *Знає, що я знаю, що він знає.*

I hope I don't know it's coming; I hope I'm asleep. I hope my lungs don't constrict and burn for want of air. I hope my brain doesn't show me scary pictures as it shuts down. I hope my life isn't concentrated into seconds and flashed across my consciousness like a scream. I hope I just stop. | *Сподіваюсь, що не знатиму, коли це почнеться; сподіваюсь, це станеться уві сні. Сподіваюсь, мої легені не сплющатся й не пектимуть від браку повітря. Сподіваюсь, мій мозок не показуватиме мені страшних картинок перед тим, як відключиться. Сподіваюсь, все моє життя не стиснеться в секунди і не промелькне зойком у моїй свідомості. Сподіваюсь, я просто перестану бути.*

Інша тактика на відображення стратегії мовної девіації – використання обценізмів. Тут, як і у випадку з Кевіном, у репліках деяких персонажів також зустрічається надмірна лайка, навіть у випадках, якщо вони не мають на меті когось образити і перебувають у стані спокою:

That's the kind of auld shite I used to write in English. Pawsy used to cream himself over it. | *Якусь таку дурню я писав на заняттях з англійської. Позі так це подобалось, що він аж всцикався.*

Однак, у деяких випадках обценізми використовуються і для передачі агресивної стратегії, коли вони виконують функції прямої образи:

You stupid bitch, he said, you stupid, | *Ти, дурна сучка, ревів він, дурна*

stupid bitch, I should kill you.

сучка, дурна сучка, я тебе вб'ю!

На сторінках роману можемо також спостерігати прояви стратегії уникання. Відображення цієї стратегії досягається тактикою мінімізації обсягу комунікації, що являє собою повтор одного складу декілька разів, до яких вдається персонаж тоді, коли мова заходить про щось неприємне для нього:

*The Aussies is all turning against the Irish, too – didn't they kick a crathur to death outside a pub over there only a few months ago? **Dee dee dee dee**, the father said.*

*Всі австралійці не люблять ірландців — хіба не вони всього кілька місяців тому забили якогось бідолаху до смерті біля пабу? **Тра-та-та-та-та**, тільки й озвався батько.*

Також можемо зазначити, що декілька персонажів роману у своєму мовленні проявляють ознаки особи, яка страждає на депресію. Так, одна з персонажів, яка втратила сина, схильна до надмірного використання слів-абсолютів:

*I **never** forgave my brother or my sons that were there that day or God or the sea or the wind. I **never** forgave myself. I could **never** get the light to go back on in my mind. I **never** found peace.*

***Ніколи** не пробачила ні своєму братові, ні синам, які були на риболовлі того дня, ні Господу, ні морю, ні вітру. **Ніколи** не пробачила собі. На душі так і не провітло. Не змогла віднайти спокій.*

Другий персонаж у роздумах про свій досвід часто використовує займенники другої особи однини, що також, відповідно до дослідження, проведеного С. Ю. Ворончук [4], може свідчити про наявність у людини депресії:

***You** can kind of lose yourself very quick, when all about **you** changes and things **you** thought **you** always would have turn out to be things you never really had, and things **you** were sure you'd have in*

***Можна** враз утратити над собою контроль, коли все навколо **тебе** змінюється, і те, що **ти** думав, матимеш завжди, виявляється тим, що **ти** насправді ніколи й не мав, а*

<i>the future turn out to be on the far side of a big, dark mountain that you have no hope of ever climbing over.</i>	<i>те, в чому був певен, що матимеш у майбутньому, виявляється десь за якоюсь величезною темною горою, а перейти її немає ніякої надії.</i>

Зважаючи на вище перелічене, можемо зробити висновок, що в романі «Серце на шарнірі» було використано 3 стратегії девіантної поведінки: мовна девіація, уникання та агресія. Також окремо можемо відзначити наявність ознак страждання деяких персонажів на депресію, спричинену подіями в сюжеті.

У третьому романі, «Ти», можемо простежити часте використання манупілятивної стратегії, яка переважним чином реалізується завдяки тактикам створення тиску на інших персонажів, а саме: вживання риторичних запитань, конструкцій умовного способу, коротких і наказових речень, через що вона пов'язується зі стратегією уникання через мінімізацію обсягу комунікації. Так, у наступному прикладі зображено те, як він «підігриває» до себе інтерес дівчини на прізвисько Бек, яку він почав переслідувати, тим, що навмисне використовує короткий і «холодні» речення у відповідь на її слова:

<i>“This was nice.” You purr.</i>	<i>— Було приємно, — муркочеш ти.</i>
<i>“Yeah,” I say. No purr. “You got an early morning so you better get in there.”</i>	<i>— Так, — кажу я. Без муркотіння. — Тобі потрібно рано прокинутися, тому краще повертатися</i>
<i>[...]</i>	<i>додому.</i>
<i>“Sweet dreams, Beck.”</i>	<i>[...]</i>
<i>“You want a water for the road?” you say while you’re standing at the door and holding it open, your invitation to come inside, your last attempt.</i>	<i>— Солодких снів, Бек.</i>
<i>“I’m all right,” I say, and I don’t look back.</i>	<i>— Можливо, ти хочеш попити води? — говориш ти, поки стоїш біля дверей і тримаєш їх відчиненими. Це твоє запрошення зайти всередину, твоя остання спроба.</i>
	<i>— Ні, дякую, — кажу я й не</i>

озираюся.

В іншому випадку він створює тиск на персонажа, якого викрав, змушуючи його коритися наказам. Джо часто не реагує на розгорнуті відповіді цього персонажа, чим створює ще більший емоційний тиск:

“You know my father has access to a jet. I can get you anywhere in the world. I can get you anywhere and then we forget this ever happened. He’d never even know it was gone. He expects me to blow money, I mean that wouldn’t raise a red flag at all.”

“Bite the bagel, Benji.”

“Thailand. France. Ireland. You could go anywhere. Everywhere.”

“Bite the bagel.”

— *Ти знаєш, мій батько має доступ до літака. Я можу доставити тебе в будь-яку точку світу. Я можу доставити тебе куди завгодно, і тоді ми забудемо про все, що тут відбувалося. Він ніколи навіть не дізнається, що літак зник. Він очікує, що я викидатиму гроші на вітер, я маю на увазі, що це зовсім не викличе в нього підозр.*

— ***Відкуси бейгл, Бенджі.***

— *Таїланд. Франція. Ірландія. Ти міг би полетіти куди завгодно. Будь-куди.*

— ***Кусай бейгл.***

Агресивна стратегія у роздумах Джо, подібно до персонажів із романів, які були розглянуті вище, зазвичай проявляється через тактику прямої образи. Для цього він часто використовує обценізви як по відношенню до інших персонажів, так і по відношенню до самої Бек:

*“Mr. Herzog, it is a true honor,” he coos, that **fucking kiss-ass in a Brooks Brothers blazer and for what?***

— *Пане Герцогу, це справжня честь, — відповідає він, цей **довбаний дурень у блейзері «Брукс бразерс», і за що мені це?***

Також у випадках, коли Джо фокусує свою увагу на певній думці, він вдається до мовної девіації у вигляді повтору конструкцій протягом усього епізоду. Так, наприклад, на початку одного з розділів Джо пригадує свій улюблений вірш і повторює останній рядок у той час, як описує свої спостереження за Бек. Цією стратегією автор підкреслює його здатність до одержимості, яка проявляється не лише в тому, що він починає стежити за дівчиною, яку зустрів випадково вперше в житті, але й в одержимості конкретними думками чи людьми:

My favorite part of the poem:

Nobody, not even the rain, has such small hands.

[...]

Everyone wants everything right now but you are able to wait with

Such small hands.

[...]

...and kissing him before the door slows to a close and now your hands

Such small hands

are in his hair and I can't see either of you until you're in the living room...

[...]

...while he smokes and texts and pushes you away when you lean into him. You look sad and

Nobody in the world has such small hands

except for you and me.

Моя улюблена частина з вірша:

Ніхто, навіть дощ, не має таких маленьких рук.

[...]

Усі нині хочуть усього, але ти можеш почекати з

Такими маленькими руками.

[...]

...й цілуєш, перш ніж двері повільно зачиняються, а тепер твої руки

Такі маленькі руки

у його волоссі, і я не бачу жодного з вас, доки ви не опиняєтеся у

вітальні...

[...]

...поки він курить, тише й відштовхує тебе, коли ти прихилиєшся до нього.

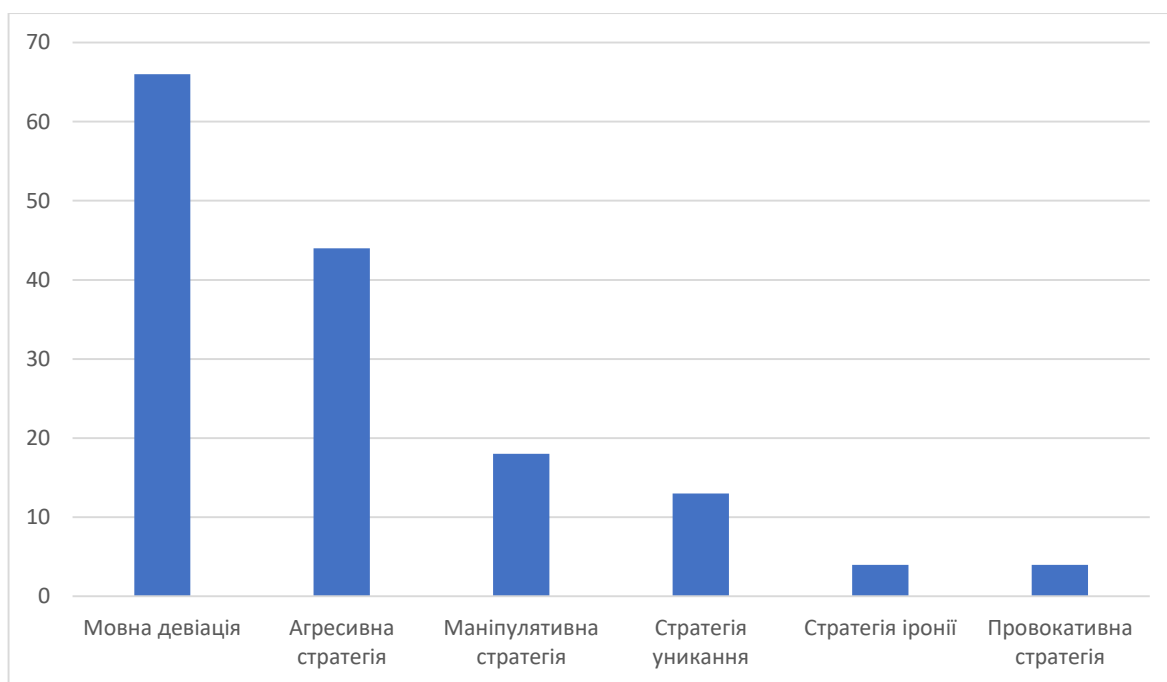
Ти маєш сумний вигляд і

Ніхто в цілому світі не має таких маленьких рук

окрім нас із тобою.

У результаті можемо відзначити, що головний герой роману Джо вдається до маніпуляцій у 9 випадках із 61, до агресії – у 15 випадках, до мовної девіації – у 34 випадках, до уникання – 3, що підкреслює його маніпуляційно-одержиму поведінку по відношенню до дівчини, яка його зацікавила, та персонажів, із якими вона контактує.

Також тепер можливо зробити загальний висновок щодо того, які стратегії найчастіше використовувалися в обраних романах і визначити, завдяки яким тактикам автори передавали їх у тексті. Отже, найчастіше було вжито стратегію мовної девіації – 66 випадків. Найчастіше ця стратегія виражалася через тактики використання табуованої лексики, обценізмів і повторів конструкцій. Після неї за кількістю використання є агресивна стратегія – 44 випадки, в яких її найчастіше реалізовували через прямі образи. Маніпулятивна стратегія є менш уживаною, її було використано у 18 випадках через повтори конструкцій. Завдяки мінімізації обсягу комунікації у 13 випадках було реалізовано стратегію уникання. Іронію та провокативну стратегію було використано у 4 випадках, в яких іронія переважним чином реалізовувалася риторичними запитаннями, а провокації – порушеннями мовних правил. Співвідношення використаних стратегій у романах можемо також подати у вигляді графіку:

Графік 3.2 Співвідношення використаних стратегій

3.3 Трансформаційний аналіз прийомів відтворення виявлених маркерів девіантної поведінки українською мовою

Перед визначенням використаних перекладацьких трансформацій маємо зазначити, що в цій роботі під «перекладацькими трансформаціями» ми розуміємо такі перекладацькі трансформації, які, відповідно до класифікації В. Н. Комісарова, поділяються на наступні типи:

1. Лексичні, тобто такі, що використовуються на лексичному рівні мовлення. До таких трансформацій належать: транскрипція, транслітерація, змішане та адаптивне транскодування та калькування.
2. Лексико-семантичні, тобто такі, що змінюють слово як на лексичному, так і на семантичному рівні. До таких трансформацій належать: конкретизація, генералізація, модуляція, емпатизація, зміщення, нейтралізація та гіперонімічне перейменування (у нашому випадку також евфемізація).
3. Лексико-граматичні, тобто такі, що не лише змінюють слово на лексичному рівні, але й впливають на граматичну структуру одиниці. До таких трансформацій належать: антонімічний переклад, описовий переклад та пошук функціонального відповідника.
4. Граматичні, тобто такі, що впливають лише на граматичну структуру одиниці. До таких трансформацій належать: дослівний переклад, додавання, вилучення, членування речень, сполучення речень, граматичні заміни та синтаксичні установки.

Для визначення поширених перекладацьких трансформацій для відтворення маркерів девіантної поведінки особистості українською мовою було проаналізовано 174 текстових фрагменти з таких романів, як «Час поговорити про Кевіна» Л. Шрайвер, «Серце на шарнірі» Д. Раяна, які були перекладені українською мовою О. Демиденко, і «Ти» К. Кепнес, перекладений українською В. Акімовою. З цих фрагментів ми виокремили 311 лінгвальні маркери, які включають у себе як лексичні одиниці та конструкції з реплік і роздумів персонажів, чії стратегії ми аналізували у попередньому підрозділі, так і лексичні одиниці з роздумів інших персонажів, які описують девіантну поведінку зі своєї

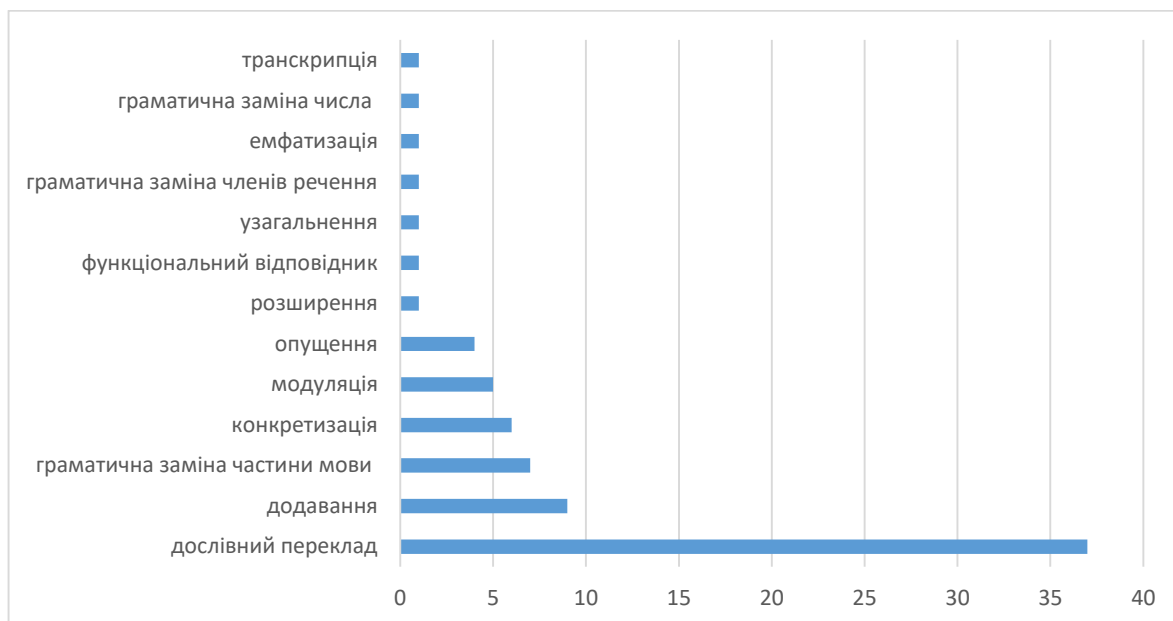
точки зору. Це безпосередньо стосується лексичних одиниць, узятих із роздумів Єви з роману «Час поговорити про Кевіна», що обумовлюється його епістолярним жанром.

Для 311 лінгвальних маркерів було виокремлено 373 перекладацьких трансформації. Окремо можемо зазначити використання перекладачами засобів стилістичного оформлення тексту для таких маркерів, як повторне використання конструкцій, до яких належать як окремі слова, так і цілі речення, та виділення слів курсивом для передачі інтонаційного наголосу, які не були враховані у загальну кількість використаних трансформацій. Так, у всіх випадках тексти перекладу містили повтори та виділення, що повністю відповідають оформленню оригінальних текстів. Завдяки цьому підвищується рівень наближення перекладу до оригіналу, в результаті чого романи, перекладені українською мовою, мають на читача такий самий ефект, як їхні оригінальні версії, написані англійською мовою.

Для подальшого аналізу розглянемо використання перекладацьких трансформацій у двох ситуаціях. Перша передбачає аналіз трансформацій, які використовувалися для перекладу лінгвальних маркерів на опис поведінки Кевіна та Франкліна, використані Євою Качадурян з роману Л. Шрайвер «Час поговорити про Кевіна», а друга – аналіз трансформацій, які використовувалися для перекладу тих лінгвальних маркерів, які безпосередньо використовувалися для реалізації стратегій і тактик девіантної поведінки в текстах, тобто в репліках Кевіна, Франкліна, групи персонажів із роману Д. Раяна «Серце на шарнірі» та репліках і монологі, в якому й ведеться оповідь, Джо Голдбера із роману К. Кепнес «Ти».

Отже, із загальної кількості у 373 перекладацькі трансформації на переклад описів від Єви припадає 75 перекладацьких трансформацій, з яких: 1) дослівний переклад (36); 2) додавання (9); 3) граматична заміна частини мови (7); 4) конкретизація (6); 5) модуляція (6); 6) опущення (4); 7) розширення (1); 8) пошук функціонального відповідника (1); 9) узагальнення (1); 10) граматична заміна членів речення (1); 11) емпатизація (1); 12) граматична заміна числа (1); 13)

транскодування (1). Співвідношення кількості перекладацьких трансформацій можемо подати у вигляді графіку:

Графік 3.3.1 Співвідношення кількості перекладацьких трансформацій у репліках Єви Качадурян

Часте використання дослівного перекладу можна пов'язати з тим, що більшість лінгвальних маркерів, які використовує Єва в оригінальному тексті, належать або до групи епітетів, що мають негативне значення, або до іменників, також із негативним значенням. Таким чином, можемо зробити висновок, що пряме значення використаних маркерів у перекладі українською мовою є достатнім для того, щоб перекладачка мала змогу адекватно передати українським читачам поведінку персонажів. На прикладі можемо побачити, як перші лексичні одиниці у переліку можливих значень і перекладів українською таких слів, як «burden» і «indignity» від Cambridge Dictionary влучно передають ставлення Кевіна до власного життя:

<i>Franklin, I have never met anyone—and you do meet your own children—who found his existence more of a burden or indignity.</i>	<i>Франкліне, я ніколи не зустрічала нікого — а ти насправді зустрічаєшся з власними дітьми — хто сприймав би своє існування переважно як тягар або зневагу.</i>

На наступному прикладі можемо помітити те, як використання додавання допомагає зробити текст більш зрозумілим для читача, адже вираз «a smile lifted...as if by hooks» може викликати питання: як можна підняти посмішку? Додавання деталей про кутики губ, як і будь-яких інших деталей в інших фрагментах, вирішує це питання, через що текст здаватиметься логічнішим для читача:

<i>“But I went out of my way,” he said with a smile that lifted lifelessly as if by hooks, “to keep you entertained.”</i>	— Але я знайшов свій спосіб позбавити тебе від нудьги, — заявив він з неживою посмішкою, немов кутики губ підняли гачками.

Завдяки граматичним замінам частин мови можна перебудувати речення так, щоб воно звучало більш природньо для українського читача, але при цьому не втратити вже існуючі лексичні одиниці. Так, на наступному прикладі можемо помітити, як у перекладі дієприкметник «waltzing» замінили на іменник «вальс», а іменник «mockery» – на прикметник «знущальний», що не тільки зробило вираз більш природнім і зрозумілим для читача, оскільки дослівний переклад – «знущання, що танцює вальс» ускладнило б речення додатковою конструкцією, але й більш гармонійним, адже «віртуозне соло» і «знущальний вальс» мають єдину будову «прикметник + іменник», що також сприяє кращому ефекту від порівняння:

<i>With waltzing mockery, he had captured my stern cadence...</i>	Його знущальний вальс звучав у ритмі мого віртуозного соло...

Конкретизація, подібно до додавання, допомагає зробити деталі в тексті зрозумілішими для читача шляхом підбору лексичних одиниць із вужчим значенням, як, наприклад значення слова «irascible», яке дослівно перекладається як «запальний», може вживатися і під час опису когось, кого легко розізлити, і когось, кого легко роздратовати, звузили до другого випадку і замість «запально» використали «роздратовано»:

<i>Sometimes I would hear you call me</i>	Іноді я чула твій голос із-за рогу:

name from around a corner— «ЄєВА!» — ти кликав мене до ноги
“EeVA!”—often irascible... | *роздратовано...*

Завдяки модуляції відбувається логічне виведення доречного значення слова у контексті. Можемо простежити це в наступному прикладі, де дослівний переклад слова «trapped» – «захоплений» замінили на «замкнений», виходячи із логічного висновку, що Кевін не може втекти із світу так само, як не міг би вийти з зачиненої на ключ кімнати:

*...if Kevin was **trapped**, it was in the* | *...якщо Кевін і був **замкнений**, то в*
same world as yours and mine. | *тому ж світі, що й ми з тобою.*

Варто зазначити, що якщо розглядати переклади реплік Єви, можна помітити, що трансформація опущення часто вживається разом із додаванням і розширенням, як, наприклад, у нижченаведеному фрагменті, де слово «grating» опустили, але замість нього написали нову розширену конструкцію, яка є схожою за сенсом:

Honestly, Franklin, your proprietary | *Франкліне, якщо казати відверто, то*
*attitude was **grating**.* | *твоє власницьке ставлення було*
схоже на ув'язнення.

Часто використання розширення сприяє більш природньому для української мови перекладу. Наприклад, перекладачі можуть додавати до частин речення сполучники, тим самим розширюючи його, щоб адаптувати речення до звичного для української мови використання більш розгорнутих речень:

And he went right back to issuing her a | *А він знову повернувся до надання їй*
plenitude of bored orders; ever since | *численних нудних наказів, і хоча вона*
she'd gotten old enough to run and | *вже була надто дорослою, щоб бути*
*fetch, he'd treated her **like a pet with a*** | *на побігеньках, він ставився до неї, **як***
limited range of tricks. | ***до домашньої тваринки, яка***
вивчила обмежену кількість
трюків.

У деяких випадках із прийомом розширення поєднується у прийом граматичної заміни членів речення, як-от, наприклад, у наступному фрагменті. Тут замість слова «watched» було використано розширену конструкцію, яка також принесла зміни до складу речення через збільшену кількість слів:

<i>Though his new phlegmatism made it easier to edit copy at home, I felt watched and grew restive.</i>	Хоча завдяки його новому флегматизму процес редагування документів вдома значно спростився, я почувалася так, немов за мною стежать , і втратила спокій.

Єдиний випадок пошуку функціонального відповідника у випадку реплік Єви виражається у заміні метафори, яка означала б «припинити вірити в когось». Так, природне для англійської мови фразове дієслово «to give up» замінили для звичну для нас метафору «ставити на комусь хрест»:

<i>For you he was “our son”—or, once you started to give up on me, “my son.”</i>	Для тебе він був «нашим сином» — або, коли ти почав ставити на мені хрест , «твоїм сином».

Прийом узагальнення може використовуватися для того, щоб зменшити емоційність тексту там, де це не матиме наслідків для передачі атмосфери. Так, у наступному прикладі прикметник «bone-chilling», який можна було б перекласти як «той, від якого кров холодне в жилах» або «крижаний», замінили на більш нейтральне слово «кошмарний»:

<i>Nevertheless, now that Kevin had made a hash of my one playful, offbeat idea for our afternoon—having turned it into a mechanical, bone-chilling farce—he seemed more contented.</i>	Тим не менш, тепер, коли Кевін зіпсував мою незвично веселу ідею провести день разом—перетворивши її на механічний кошмарний фарс—він здавався ще більш задоволеним.

На протигагу нейтралізації, емпатизація використовується для того, щоб підвищити емоційність тексту. На прикладі того, як Єва описує вміння Кевіна

«скляніти» у стані апатії, можемо побачити, що слово «hole», яке може перекладатися як «отвір» або «діра», у перекладі замінили на слово «яма», яка за асоціаціями здається глибшою, ніж «отвір», що також може справити пригнічене емоційне враження на читачів:

<i>This aspect of his, it's more common to the elderly than to children: the eyes glaze and drop, the musculature goes sloppy. It's an apathy so absolute that it's like a hole you might fall in.</i>	Він має таку рису, що більш притаманна старим, ніж дітям: очі скляніють і опускаються, м'язи обвисають. Це абсолютна апатія, подібна до ями, в яку ти можеш втратити.

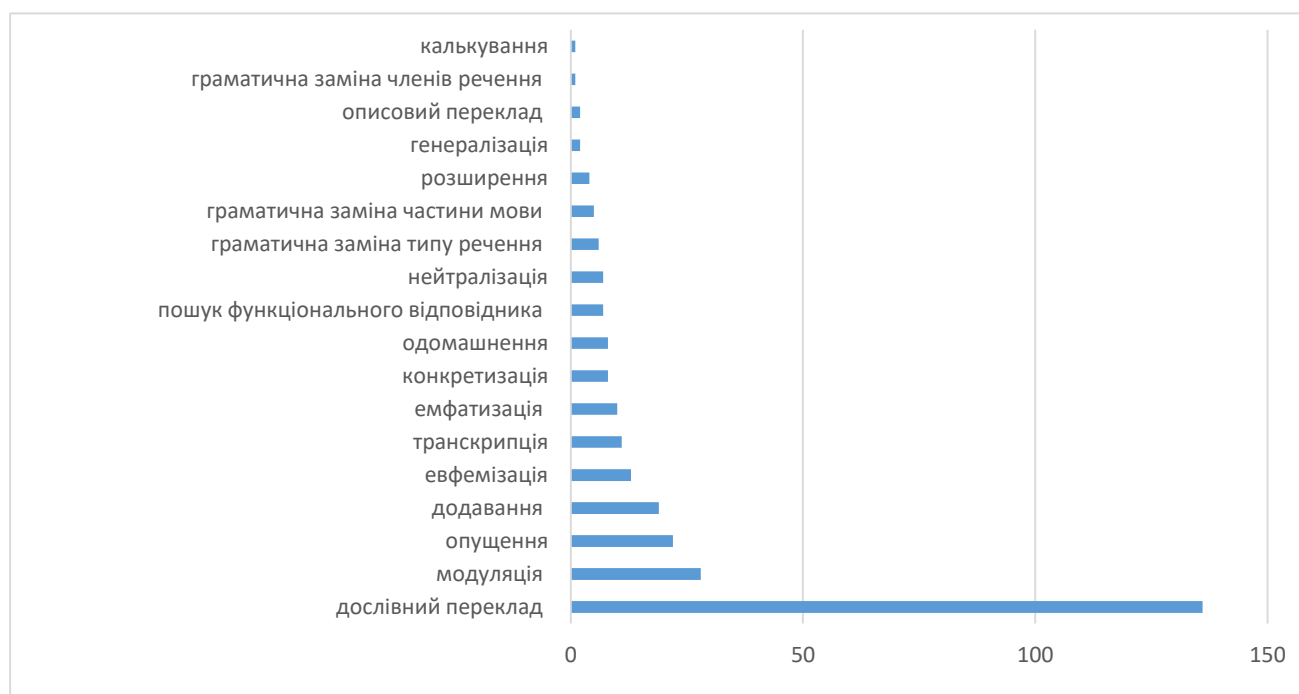
Використання прийому граматичної заміни числа у цьому випадку пов'язаний із вибором між варіантами перекладу слова «quality». Оскільки було обрано варіант «риса», який в українській мові зазвичай вживається у множині, якщо не зазначена одна конкретна риса, у цій частині речення відбулася заміна числа з однини на множину:

<i>While I was hardly complaining, Kevin's silence had an oppressive quality.</i>	Мені було важко скаржитись, але мовчання Кевіна набуло деспотичних рис.

І останній тип перекладацьких трансформацій із цієї вибірки є транскодування, яка була використана у перекладі для точної звукової передачі звучання складу, повторенням якого Кевін провокував Єву в одному із епізодів:

<i>“NYEE nyee, nyeh nyeh. Nyeh nyeh-nyee-nyeh: Nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyee nyeh nyeh.” With waltzing mockery, he had captured my stern cadence...</i>	— <i>НЄЄЄ, нєєє, нєєє, нєєє. Нєєє, нєєє, нєєє-нєєє-нєєє-нєєє. Нєєє, нєєє- нєєє нєєє-нєєє, нєєє, нєєє, нєєє-нєєє-нєєє, нєєє-нєєє, нєєє-нєєє-нєєє-нєєє, нєєє, нєєє, нєєє. Його знущальний вальс звучав у ритмі мого віртуозного соло...</i>

Наступна ситуація, яка використовуватиметься для аналізу, – це лінгвальні маркери, обрані безпосередньо з реплік персонажів, які виявляють девіантну поведінку. Для цього аналізу було виокремлено 298 перекладацькі трансформації, до яких входять: 1) дослівний переклад (136); 2) модуляція (28); 3) опущення (22); 4) додавання (19); 5) евфемізація (13); 6) транскодування (11); 7) емфатизація (10); 8) конкретизація (8); 9) одомашнення (8); 10) нейтралізація (7); 11) пошук функціонального відповідника (7); 12) граматична заміна типу речення (6); 13) граматична заміна частини мови (5); 14) розширення (4); 15) генералізація (2); 16) описовий переклад (2); 17) калькування (1); 18) граматична заміна членів речення (1). Співвідношення кількості перекладацьких трансформацій можемо подати у вигляді графіку:

Графік 3.3.2 Співвідношення кількості перекладацьких трансформацій у репліках персонажів, які виявляють девіантну поведінку

Оскільки тепер ми аналізуємо переклад маркерів, які використовуються персонажами з девіантною поведінкою, це дозволяє простежити, як перекладачі можуть використовувати кілька перекладацьких трансформацій водночас. Так, наступний текстовий фрагмент є прикладом того, як дослівний переклад поєднується із опущенням і граматичною заміною типу речення: спочатку

конструкцію «I have to» перекладають дослівно як «Мені треба», далі – також дослівно, «Я маю», але змінюючи тип речення на речення з двома головними членами речення, і в останньому реченні у дослівному перекладі «Мені треба» опускається займенник. Завдяки цьому був збережений такий маркер, як повтор конструкції, однак, водночас текст став легшим для сприйняття через уникнення очевидної тавтології:

<i>I have to explore the edges of myself. I have to learn more before I can break through the barrier. I have to not care about the feelings I ascribe to my creations.</i>	<i>Мені треба досліджувати свої грані. Я маю пізнати себе краще, перш ніж зможу переступити бар'єр. Треба перестати перейматись почуттями, які я приписую своїм творінням.</i>

Модуляція також може використовуватися для успішної передачі сленгу українською мовою. Наприклад, у нижченаведеному фрагменті Кевін використовує слово «juve», яке, відповідно до онлайн-словників, не має офіційного перекладу українською. Однак, адаптувати його в тексті перекладачці допомогла модуляція, що полягла у логічному виведенні. Згідно з онлайн-джерелами, слово «juve» може бути скороченням від «juventus» – молодь. Знаючи це, а також те, що Кевін схильний до частого використання сленгу, можна логічно підібрати українське сленгове слово, яке використовується як звертання до хлопця – «чел»:

<i>There's not a juve in this joint who hasn't taken out fifty dickheads in his peer group before breakfast—in his head.</i>	<i>Немає жодного чела в цьому закладі, який не хотів би знищити п'ятдесят придурків зі своєї групи перед сніданком — у своїй уяві.</i>

Під час аналізу використаних трансформацій можемо помітити, що прийом опущення найчастіше використовується у двох випадках. Першим, як було зазначено вище, є опущення окремих слів із конструкцій, які повторюються, для уникнення тавтології. Другим випадком є використання опущення для зміни типу речення. Так, на наступному прикладі можна простежити, як опущення

модального дієслова «should» змінило речення з неокличного на окличне і додало погрозливого ефекту:

<i>You stupid bitch, he said, you stupid, stupid bitch, I should kill you.</i>		<i>Ти, дурна сучка, ревів він, дурна сучка, дурна сучка, я тебе вб'ю!</i>

Прийом додавання часто використовується у поєднанні з такими трансформаціями, як розширення і конкретизація, що відображено у наступному текстовому фрагменті. Тут проста частина речення «They were» розширюються прислівником «одночасно», що також додатково підкреслює тенденцію Джо повторювати конструкції, і конкретизує речення. Потреба додати конкретного значення може бути пов'язана з тим, що попередня репліка містила два речення, і якби репліку Джо переклали, наприклад, коротким «Так», могла б виникнути плутанина щодо того, яке саме твердження він підтверджує:

<i>“Were all three bottles opened at the same time? Club soda changes as it’s exposed to air.”</i>		— Усі три пляшки відкрито одночасно? Газована вода змінюється під впливом повітря.
<i>“They were, Benji.”</i>		— Їх відкрито одночасно, Бенджі.

Прийом евфемізації у відібраних текстових фрагментах використовується для перейменування образливих слів. Такий вибір трансформації може бути зумовлений частим використанням деякими персонажами лайками, а перейменування допомагає позбавити текст надмірної табуйованої лексики та обценізмів, але при цьому зберегти особливість мовлення персонажів:

<i>“No,” I say and it’s not my fault that your friends are such assholes and it’s not my fault that you couldn’t stay off Twitter for one fucking night.</i>		— Ні, — кажу я, і це не моя вина, що твої друзі такі придурки і що ти не змогла залишитися поза твіттером жодної довбаної ночі.

Для передачі образливих слів і насмішок використовується також прийом транскодування. В оригінальному фрагменті Кевін насміхається над прізвиськом

батька, яке звучить як «Plaskett», і замінює його на «Plastic». Це зберегли і в тексті перекладу завдяки такому типу транскодування як транслітерація:

<i>“Mister Plastic?” Kevin snorted. “I should be so lucky we’d have a fight.</i>	— Містер Пластик? — фиркнув Кевін. — Мені б пощастило, якби ми посварилися.

Інший спосіб перекладу лайки та нецензурної лексики – одомашнення, яке часто існує поруч із дослівним перекладом, як-от, наприклад, слово «bitch» в одному й тому самому романі може перекладатися і як «сука», і як «лярва». У деяких випадках також можна помітити, як слово «sunt», якщо йдеться про людину, замінюють на одомашнене «тварюка». Хоча за звичайних умов прийом одомашнення використовується для того, щоб адаптувати складні, незвичні лексичні або граматичні конструкції для українського читача, в цьому випадку його використання також може обумовлюватися бажанням зробити текст насиченішим і позбутися надмірного відчуження, адже не всі лексичні одиниці, які використовуються для передачі прямих образ в англійській мові, мають схоже використання в українській мові:

<i>“I am leaving you,” she said. Then go, bitch. Go.</i>	— Я йду від тебе, — сказала вона. Тоді йди, лярво. Іди.

Наступний тип перекладацьких трансформацій, емпатизація, використовується для підвищення емоційності тексту. Наприклад, у перекладі українською репліку маленького Кевіна зробили більш грубою завдяки двом способам використання емпатизації. Під час першого англійське слово «you» емпатизували до «ти», що за правилами української мови може звучати грубо при звертанні до старшої особи, і під час другого слово «rooru», яке в оригіналі має м’якшу, дитячу форму, переклали як «гімняне», що також додає більш грубого характеру висловлюванню:

<i>Before I could stop him, Kevin asked her directly, “Why don’t you clean your</i>	Я не встигла зупинити Кевіна, який поставив дівчині пряме питання: —

face? It's roopy."

Чому **ти** не вмиваєш обличчя? Воно
гiмняне.

Подiбно до використання прийому нейтралiзацiї пiд час перекладу лiнгвальних маркерiв iз описiв Єви, тут цей прийом має таку ж мету: зменшити емоцiйнiсть тексту без серйозних втрат. Це можемо помітити на наступному прикладі, де слово з більш негативним значенням «stab», яке означає «поранити когось» або «з силою натиснути», переклали більш нейтральним «тицяти», яке має значення як різкого, так і просто недбалого руху:

"True." Maybe he's your brother or your dad or a gay neighbor, but I know he's a friend and I stab at the calculator. | Можливо, він є її братом, татом чи сусідом-геєм, але я знаю, що він друг, і я **тицяю** в калькулятор.

І в цьому випадку прийом пошуку функціонального відповідника зазвичай використовується для заміни сталих виразів англійської мови звичним для українського читача відповідником. Так, оригінальний вираз «with the stones», який використовується у значенні «мати сміливість щось зробити», переклали його українським відповідником, пов'язаним із чоловічою частиною тіла, тобто «мати яйця», що влучно передасть значення висловлювання навіть тим читачам, які не володіють англійською мовою, а тому не зможуть зрозуміти сенс ймовірного дослівного перекладу цього сталого виразу:

I'm the only one with the stones to do it in real life. | Я єдиний, хто **має яйця** зробити це в реальному житті.

Наступний приклад також демонструє, як використання граматичної заміни типу речення не лише адаптує висловлювання до норм української мови, але й може сприяти кращому розкриттю персонажа, адже тут повне речення, яке складається з двох слів, у перекладі замінили неповним однослівним реченням, використання якого було б у характері Кевіна, адже саме у його репліках найчастіше спостерігався прийом мінімізації обсягу комунікації шляхом використання коротких речень:

“Mommer farted,” said Kevin, now halving the difference between Mommy and Mother. (It was cute. It must have been.) **“It stinks.”**

— Маця пукнула, — заявив Кевін, він тепер сплутував слова Мати і Мамуся (це було дотепно. Мало бути). — **Смердить.**

Граматична заміна частини мови також сприяє кращій адаптації висловлювання до норм української мови. В наступному прикладі можемо простежити, як під час перекладу складну, але природню конструкцію «saying in a whisper», яка складається з дієслова та іменника, було перекладено простим дієсловом «пришіптувати». Такий вибір, своєю чергою, викликав потребу застосувати граматичну заміну і змінити прикметник «vicious» на прислівник «злобно» для поєднання з дієсловом:

Just eat it, just eat it, just eat it, she was saying in a **vicious** little whisper, with a spoon of food pushed up against the kid’s closed mouth.

Ану їж, ану їж, ану їж, **злобно** пришіптувала вона, намагаючись захвати ложку до стуленого дитячого ротика.

Прийом генералізації використовувався доволі нечасто, у ситуаціях, коли в українському перекладі опускали сленгові вирази. Так, в одному з двох випадків використання цього прийому, англійське сленгове слово «Geez» генералізували до емоційно забарвленого слова «Божечки», що, однак, зберегло іронічний ефект:

“Can’t say as I recall,” said Kevin blithely. “But that three-week suspension is going to nasty up his record something terrible. Ain’t that a shame? **Geez**, and you think you know people.”

— Не пригадую, — блаженно відповів Кевін. — Але тритижневе відсторонення від школи добряче погіршить його результати. Хіба це не сором? **Божечки**, ти ще думаєш, що знаєш людей.

Описовий переклад використовувався для адаптації реалій, які можуть бути незрозумілими для українського читача. Наприклад, у своїй насмішці Кевін використовує фразу «Cheez Whiz» – назву сирної намазки, яка не продається в

Україні, принаймні, у звичайних супермаркетах, а тому в такому випадку доцільним є опустити саму назву, яка, ймовірно, нічого не повідає читачу, але описати сам продукт для покращення розуміння тексту:

<i>No, it was all cheery chirpy, hot dogs and Cheez Whiz.</i>	<i>Ні, все було щасливо і життєрадісно, хот-доги і плавлений сирний соус.</i>

Калькування використовується для перекладу сталих виразів, сенс яких зрозумілий із дослівного перекладу, навіть якщо існують інші відповідники. Наприклад, у нижченаведеному фрагменті побажання «Sweet dreams» переклали дослівно, хоча в українській мові можна використати також «На добраніч», «Спокійної ночі» тощо:

<i>“This was nice.” You purr.</i>	— Було приємно, — муркочеш ти.
<i>“Yeah,” I say. No purr. “You got an early morning so you better get in there.”</i>	— Так, — кажу я. Без муркотіння. — Тобі потрібно рано прокинутися, тому краще повертатися
<i>[...]</i>	додому.
<i>“Sweet dreams, Beck.”</i>	<i>[...]</i> — Солодких снів, Бек.

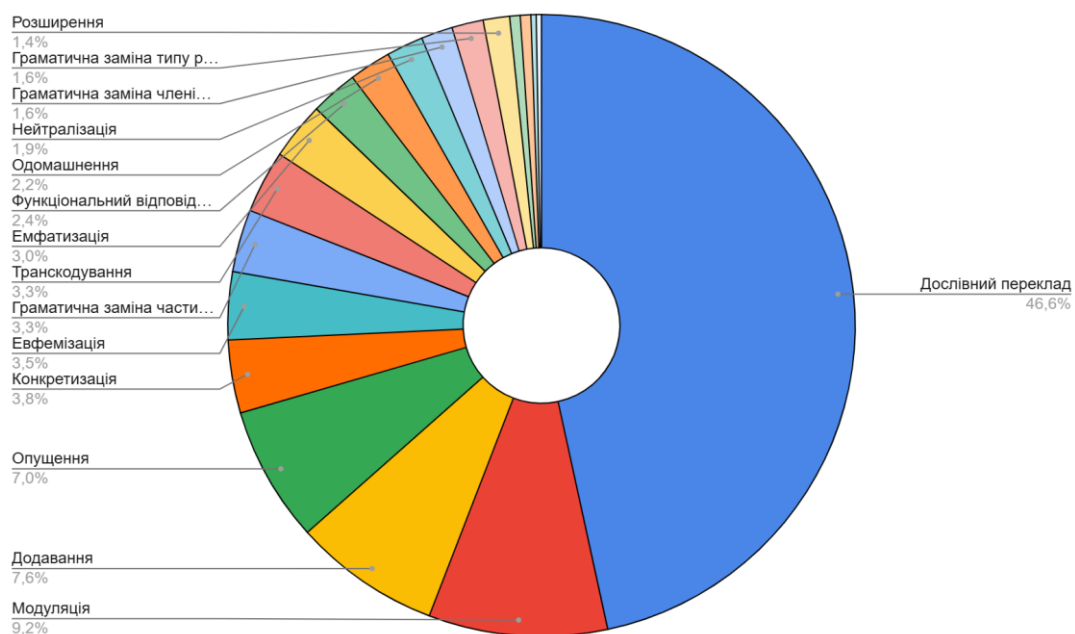
Останній тип перекладацьких трансформацій, який використовувався для перекладу реплік, полягає у граматичній заміні членів речення. Подібно до граматичної заміни частин мови і числа, цей прийом слугує для адаптації тексту перекладу до норм української мови. Наприклад, у прикладі з роману «Ти» конструкцію зі складеним присудком «I am allowed» в українському перекладі замінили на конструкцію зі звичайним присудком «мені дозволено»:

<i>You wanted the music on and so I left it alone (I am the boss and I am allowed to please you on occasion). [...] and you did and you reached for me (I am the boss, I am allowed to please you on</i>	<i>Ти хотіла, щоб музика грала, тому я не вимикав її (я — бос, і мені дозволено час від часу догоджати тобі). [...] ...я наказав тобі встати на коліна, і ти це зробила й</i>

<i>occasion) and I unlocked the cage and entered.</i>	<i>потягнулася до мене (я — бос, мені дозволено час від часу догоджати тобі)...</i>

Таким чином, можемо зробити висновок, що перекладацькі трансформації використовувалися у наступних кількостях: 1) дослівний переклад (172); 2) модуляція (34); 3) додавання (28); 4) опущення (26); 5) конкретизація (14); 6) евфемізація (13); 7) граматична заміна частини мови (12); 8) транскодування (12); 9) емфатизація (11); 10) пошук функціонального відповідника (8); 11) одомашнення (8); 12) нейтралізація (7); 13) граматична заміна членів речення (6); 14) граматична заміна типу речення (6); 15) розширення (5); 16) генералізація (2); 17) описовий переклад (2); 18) граматична заміна числа (1); 19) калькування (1); 20) узагальнення (1). Із підрахунків ми також можемо помітити, що кількість випадків, у яких перекладачки використовували дослівний переклад для адаптації лінгвальних маркерів, значним чином випереджає кількість використання, наприклад, модуляції, яка розташована на другому місці за частотою використання. Таку різницю можливо пояснити тим, що ця перекладацька трансформація вирізняється своєю самостійністю та наближеністю до значень лексичних одиниць і конструкцій із оригінальних текстів, що є важливим для передачі як лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості, так і лексичних одиниць, які використовувалися для опису проявів девіантної поведінки з точки зору спостерігача. Найменш уживані трансформації, своєю чергою, переважним чином зустрічалися у поєднанні з іншими трансформаціями для перекладу безпосередньо лінгвальних маркерів девіантної поведінки.

Таким чином, остаточне співвідношення частоти використання перекладацьких трансформацій відносно одна одної можемо зобразити на наступній діаграмі:

Діаграма 3.3.1 Співвідношення частоти використання перекладацьких трансформацій

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Аналіз текстових фрагментів із романів «Час поговорити про Кевіна» Л. Шрайвер, «Серце на шарнірі» Д. Раяна, які були перекладені українською мовою О. Демиденко, і «Ти» К. Кепнес, перекладений українською В. Акімовою показує, що девіантна поведінка у художній літературі реалізується через повторювану сукупність стратегій, серед яких домінуючими є мовна девіація, агресія, маніпуляція та уникання. Для їхнього практичного відображення у мовленні персонажів використовуються такі тактики, як: повтор конструкцій, мінімізація обсягу комунікації, використання обценізмів, порушення граматичних норм, використання насмішок і сарказму, прямих образ, риторичних запитань для створення тиску тощо. Ці тактики не пов'язані з однією конкретною стратегією, а використовуються для передачі різних стратегій.

У результаті кількісного аналізу використаних стратегій було встановлено, що найчастіше автори використовували стратегію мовної девіації, яка слугує ідентифікатором емоційних відхилень персонажів. Другою за частотністю є агресивна стратегія, яка переважно реалізується через прямі образи та використання обценізмів. Найрідше у тексті використовувалися стратегії іронії та провокації.

Перекладацький аналіз показав, що відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості є складним процесом, який потребує поєднання кількох перекладацьких трансформацій. Найчастіше використовувався дослівний переклад, що пояснюється семантичною прозорістю значної частини маркерів і необхідністю зберегти їхню психологічну та емоційну силу. Однак, використання модуляцій, додавання, опущення, евфемізації, одомашнення та емпатизації також свідчать про прагнення перекладачів адаптувати текст для українського читача ціною найменшої втрати ефекту передачі девіантної поведінки.

Окрім того, на основі проведених аналізів можемо зробити висновки, що переклад реплік персонажів із девіантною поведінкою характеризується значно вищим ступенем трансформаційності, ніж переклад описів цих персонажів з

позиції спостерігача, тобто Єви Качадурян. Це може бути обумовлено необхідністю зберегти індивідуальні особливості мовлення осіб із девіантною поведінкою.

Окремо слід зазначити використання стилістичних засобів оформлення тексту, а саме: збереження повторів та курсивного виділення, які використовуються у текстах перекладу, що також відіграє важливу роль у передачі девіантної поведінки, особливо її інтонаційних і прагматичних аспектах.

Отримання результатів дослідження стало можливим завдяки використанню порівняльно-описового методу, який використовувався для аналізу лінгвальних маркерів оригінальною українською мовою та мовою перекладу, методу індукції, який використовувався для обґрунтування причин для використання конкретних перекладацьких трансформацій, а також методу кількісного аналізу, який використовувався для аналізу найчастотніших перекладацьких трансформацій, а також тактик реалізації девіантної поведінки особистості.

ВИСНОВКИ

Таким чином, можемо підсумувати, що девіантна поведінка є складним міждисциплінарним феноменом, який формується на перетині соціальних, психологічних і мовних чинників та знаходить своє відображення у художній літературі. Поєднання соціологічних, психологічних і лінгвістичних підходів дозволила розглянути поняття девіації та девіантної поведінки не лише як форму відхилення від соціальних норм, але і як форму комунікативної та мовленнєвої поведінки, які репрезентує соціальну дезадаптацію, напругу між особистістю та чинниками навколишнього середовища.

Девіантна поведінка особистості реалізується в тексті завдяки стратегіями і тактикам девіантної поведінки, які, своєю чергою, передаються у мовленні персонажів за допомогою лінгвальних маркерів. Ці маркери можна поділити на кілька груп, серед яких: фразеологічні, морфологічні, лексичні та синтаксичні, що демонструє, як девіантна поведінка може реалізуватися на різних рівнях мови.

Завдяки перекладацькому аналізу було встановлено, що відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки потребує одночасного залучення різноманітних перекладацьких трансформацій, завдяки яким зберігається емоційний, прагматичний та психологічний потенціал тексту оригіналу в тексті українською мовою. Також важливу роль у процесі відтворення лінгвальних маркерів мовою перекладу грають стилістичні прийоми текстового оформлення.

Отже, результати дослідження свідчать про те, що реалізація девіантної поведінки у художній літературі потребує комплексного міждисциплінарного аналізу, адже вона залучає в себе різноманітні підходи до визначення понять девіантної поведінки, її стратегій і тактик, а також лінгвальних маркерів на позначення девіантної поведінки. Отримані результати можуть стати підґрунтям для подальших досліджень способів відтворення лінгвальних маркерів девіантної поведінки особистості, а також способів реалізації девіантної поведінки у художній літературі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусин Р. Девіантна поведінка людини, її причини та шляхи попередження. *Право і суспільство*. 2020. Т. 2: Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики. С. 3–7.
2. Байда С. П., Сафін О. Д. Психологія девіантної поведінки особистості: навчальний посібник. Умань: Візаві, 2021. 202 с.
3. Білоконенко Л. Українськомовний міжособистісний конфлікт: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2015. 335 с.
4. Ворончук С. Ю. Лінгвістичні маркери депресії в українськомовних дописах соціальної мережі Facebook. *Logos online. Philology*. 2020. № 10.
5. Гарюнова Ю. О., Єльнікова Н. І. Комунікативні стратегії в девіантній комунікації (на прикладі українськомовних медійних текстів на воєнну тематику). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2020. Т. 33(72) № 3. С. 12–16.
6. Євтушенко Д. А. Психологічні детермінанти поведінкових девіацій у підлітковому віці та їх корекція: кваліфікаційна робота. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2024. 59 с.
7. Єльнікова Н. І. Комунікативні стратегії в девіантній комунікації (на прикладі українськомовних медіа). *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. 4(40). С. 42–46.
8. Корольова А. В. Стратегії і тактики комунікативної поведінки учасників спілкування в ситуації конфлікту. *Studia-linguistica*. 2008. Vol. 1. С. 48–53.
9. Калмикова Л. О., Калмиков Г. В., Лапшина І. М., Харченко Н. В. Психологія мовлення і психолінгвістика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Переяслав Хмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 245 с.
10. Левчик І. Ю. Поняття комунікативної стратегії і тактики поведінки в конфліктних ситуаціях. *Вісник ЛДУ БЖД*. Педагогічні науки. 2010. № 4. С. 141–145.

11. Лобанова В. В. Доместикація та форенізація у перекладі твору Миколи Гоголя «Вій» англійською мовою. *Англійська мова та література в освітньому процесі*. 2021. (29).
12. Марховська А. Ю. Відтворення евфемізмів в українських перекладах іспаномовної художньої прози: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. 218 с.
13. Осипова Н. П., Воднік В. Д. Соціологія: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
14. Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. *Право України*. 2009. № 10. С. 57–60.
15. Ричак В., Чаплій Е., Козлова О. А. Девіантна поведінка в сучасному суспільстві. *Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес*. 2022. С. 466–469.
16. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
17. Сорокіна Л. Комунікативна стратегія vs. маніпулятивна стратегія. Актуальні питання іноземної філології. *Науковий журнал*. 2015. № 2. С. 187–191.
18. Старкіна А. А. Маніпулятивний ефект гумору в англомовних публічних виступах та лінгвокультурні особливості його відтворення українською мовою: магістерська дисертація. Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2020. 152 с.
19. Турило А. Р. Стигматизація як чинник девіантної поведінки підлітків: кваліфікаційна робота бакалавра. Запоріжжя: ЗНУ, 2025. 86 с.
20. Христук О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 192 с.

21. Ярошик О. О. Лінгвістичні маркери віддзеркалення психоемоційного стану головних героїв твору Люко Дашвар «ПоКров»: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2020. 97 с.
22. Anderson C. A., Warburton W. A. Aggression, Social Psychology of Aggression. In J. Wright & J. Berry (Eds.), *International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences, 2nd Edition*. 2015. Vol. 1. P. 373–380.
23. Asadova Yagub A., Bortun K., Chekaliuk V., Kravchenko O., Soroka I. Detection of typical aggressive lexical markers through authorisation of publicistic texts. *Forum for Linguistic Studies*. 2024. Vol. 6(6). P. 172–183.
24. Ashley S. 8.3 Strain Theory. In *Introduction to Criminology*. North Vancouver: Capilano University, 2023.
25. Becker H. S. *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. New York: The Free Press, 1963. 179 p.
26. Chen X., Saharuddin N., Yasin M., Wang M. Online moral deviance: An integrative review of digital behaviors. *Frontiers in Psychology*. 2025. Vol. 16.
27. Clinard M. B., Meier R. F. *Sociology of Deviant Behavior (14th ed.)*. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning, 2010. 608 p.
28. Cohen A. K. *Delinquent Boys: The Culture of the Gang*. Glencoe, IL: Free Press, 1955.
29. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. 272 p.
30. Dijk T. A. van, Kintsch W. *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, Inc., 1983. 389 p.
31. Durkheim É. *The Rules of Sociological Method* (W. D. Halls, Trans.; S. Lukes, Ed.). New York: Free Press, 1982. 269 p.
32. Elwell F. W. *Merton in his own words*. Rogers State University. URL: <https://faculty.rsu.edu/users/f/felwell/www/presentations/MertonWords.html> (Last accessed: September 2025)

33. EBSCO. Erich Fromm's social psychological models. EBSCO. URL: <https://www.ebsco.com/research-starters/history/erich-fromms-social-psychological-models> (Last accessed: September 2025)
34. Filippova E. The acquisition of sarcasm comprehension in English. *Journal of Pragmatics*. 2015. 86. P. 59–74.
35. Fraser B. Pragmatic markers. *Pragmatics*. 1996. Vol. 6, iss. 2. P. 167–190.
36. Fromm E. *Escape from Freedom*. 1st Owl Book ed. New York: H. Holt; Open Road, 1994. 204 p.
37. Georgakopoulos A. The role of silence and avoidance in interpersonal conflict. *Peace and Conflict Studies*. 2004. 11(2). P. 85–100.
38. Khalaf A. S., Rashid S. M. Pragmatic functions of swearwords in the amateur subtitling of American crime drama movies into Arabic. *International Journal of Asia Pacific Studies*. 2019. 15(1). P. 97–131.
39. Lakoff R. Language and woman's place. *Language in Society*. 1973. Vol. 2, No. 1. P. 45–80.
40. Leal-Arenas S., et al. Assessing the Impact of Algospeak on Sentiment Analysis Models. *2024 IEEE Digital Platforms and Societal Harms (DPSH)*. 2024. P. 1–7.
41. McGrath M., The American Women's College Psychology Department. PSY321 Course Text: Theories of Personality. Longmeadow: The American Women's College (TAWC) at Bay Path University, n.d. 799 p.
42. Nabiullina G., Yusupova A., Khusnutdinov R., Khaliullina N. The representation of verbal aggression in Tatar linguistic culture. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*. 2020. 11. P. 78.
43. Nickerson C. Anomie theory in sociology: Definition & examples. Simply Psychology. URL: <https://www.simplypsychology.org/anomie.html> (Last accessed: September 2025)
44. Psychologs World. Emojis as nonverbal cues in digital communication: A psychological perspective. Psychologs. URL: <https://www.psychologs.com/emojis-as-nonverbal-cues-in-digital-communication-a-psychological-perspective/> (Last accessed: September 2025)

45. Rogers C. *On Becoming a Person. A Therapist's View of Psychotherapy*. London: Robinson, 2016. 429 p.
46. Tabbert U. *Crime through a corpus: The linguistic construction of offenders, victims and crimes in the German and UK press*. Unpublished doctoral dissertation. University of Huddersfield, 2013. 242 p.
47. Tan E. J., Sommer I. E. C., Palaniyappan L. Language and psychosis: Tightening the association. *Schizophrenia Bulletin*. 2023. 49 (Suppl. 2). P. 83–85.
48. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Anomie. Encyclopaedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/anomie> (Last accessed: August 2025)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Донал Р. Серце на шарнірі. Переклад Демиденко О. Львів: Астролябія, 2020. 208 с.
2. Кепнес К. Ти. Переклад Акімової В. Харків : Vivat, 2024. 496 с.
3. Шрайвер Л. Час поговорити про Кевіна. Переклад Демиденко О. Київ : Журнал «Всесвіт», 2021. 231 с.
4. Donal R. The spinning heart. Dublin : The Lilliput Press, 2012. 160 p.
5. Kepnes C. You. New York : Simon & Schuster, 2018. 432 p.
6. Shriver L. We need to talk about Kevin. New York : Counterpoint, 2003. 356 p.

ДОДАТОК А

№	Мовою оригіналу	Мовою перекладу	Тип маркеру	Стратегія	Тактика	Прийом перекладу
1.	Sometimes I would hear you call my name from around a corner—“EeVA!”—often <u>irascible</u> ¹ , <u>curt</u> ² , <u>demanding</u> ³ , calling me to heel because I was yours, like a <i>dog</i> , Franklin!	Іноді я чула твій голос із-за рогу: «ЄєВА!» — ти кликав мене до ноги <u>роздратовано</u> ¹ , <u>грубо</u> ² , <u>вимогливо</u> ³ , бо я була твоєю, Франкліне, мов собака!	1, 2, 3 – епітет з негативним значенням	–	–	1 – конкретизація 2, 3 – дослівний переклад
2.	As I nestled back to bask in another раean to my amazing adventurousness and courage, you must have sensed my mistake, for you added hastily, “ <u>Leave</u> ⁴ . <u>Leave</u> ⁵ all the time for so long. <u>Leave me</u> ^{6,16} .”	Оскільки я вместилася, щоб погрітися у променях свого авантюризму й хоробрості, ти, напевно, відчув мою помилку, бо різко додав: — <u>Залишаєш мене</u> ⁴ . <u>Щоразу залишаєш мене</u> ⁵ так надовго. <u>Залишаєш мене</u> ^{6,16} .	4, 5, 6 – конструкція з повтором 16 – інтонаційне виділення	маніпулятивна	повтор для створення тиску	4, 5 – розширення 4, 5, 6, 16 – дослівний переклад
3.	<u>You know</u> ⁷ that when you’re gone I think about you <u>all the time</u> ⁸ ?	<u>Ти взагалі розумієш</u> ⁷ , що коли ти їдеш, я думаю про тебе <u>весь час</u> ⁸ ?	7 – риторична конструкція 8 – гіперболізація	маніпулятивна	створення тиску	7 – розширення 7, 8 – дослівний переклад

4.	He would <u>gawk</u> ⁹ at me incredulously, as if under the circumstances the inquiry were as inane as it actually was.	Він недовірливо <u>зиркав</u> ⁹ на мене, немов через усі обставини таке запитання було безумним, яким воно насправді й було.	9 – дієслово з негативним значенням	–	–	9 – дослівний переклад
5.	Or I'd ask, "Are they treating you all right?" although I wasn't sure what that meant or even whether I wanted his minders to treat him "all right." He'd slur <u>that sure they kiss me beddy-bye every night</u> ¹⁰ .	Або ж я запитувала: «Чи добре до тебе ставляться?», хоча не була певна, що це значить і чи насправді я хотіла, щоб його наглядачі «добре» ставилися до нього. Він мимрив <u>«звісно, вони мене щовечора цілують у чоло і бажають солодких снів</u> ¹⁰ ».	10 – емоційно забарвлена лексика	агресивна	сарказм	10 – модуляція
6.	Kevin honked, that <u>hard</u> ¹¹ , <u>joyless laugh</u> ^{12,13} forced through his nose.	Кевін гмикнув крізь ніс своїм <u>важким</u> ¹¹ <u>безрадісним сміхом</u> ^{12,13} .	11, 12 – епітет з негативним значенням 13 – оксиморон	–	–	11 – модуляція 12, 13 – дослівний переклад
7.	" <u>Are you kidding?</u> ¹⁴ They <u>fucking</u> ¹⁵ worship me, Mumsey."	— <u>Ти що, жартуєш?</u> ¹⁴ Та вони поклоняються мені, <u>чорт забирай</u> ¹⁵ , Мамцю.	14 – риторичне запитання 15 – обценізм	мовна девіація	використання табуьованої лексики	14 – дослівний переклад 15 – одомашнення, евфемізація
8.	There's not a <u>juve</u> ¹⁶	Немає жодного <u>чела</u> ¹⁶ в	16 – сленг	мовна девіація	використання	16 – модуляція

	in this joint who hasn't taken out fifty <u>dickheads</u> ¹⁷ in his peer group before breakfast—in his head.	цьому закладі, який не хотів би знищити п'ятдесят <u>придурків</u> ¹⁷ зі своєї групи перед сніданком — у своїй уяві.	17 – обценізм		табуйованої лексики	17 – евфемізація
9.	I'm the only one with the <u>stones</u> ¹⁸ to do it in real life.	Я єдиний, хто <u>мав яйця</u> ¹⁸ зробити це в реальному житті.	18 – сленг	мовна девіація	використання табуйованої лексики	18 – функціональний відповідник
10.	Whenever Kevin cites “real life,” it is with the <u>excessive</u> ¹⁹ firmness with which <u>fundamentalists</u> reference heaven or hell ²⁰ .	Коли б Кевін не згадував «справжнє життя», він завжди це робить із <u>надмірною</u> ¹⁹ жорсткістю, з якою <u>фундаменталісти</u> описують небеса чи пекло ²⁰ .	19 – епітет з негативним значенням 20 – порівняння	–	–	19, 20 – дослівний переклад
11.	“Tell you what, I'm <u>fucking</u> ²¹ tired of telling that <u>same</u> <u>fucking</u> ²² story”	— Ось що я тобі скажу, я <u>до біса</u> ²¹ втомився оповідати <u>ту саму історію</u> ²² .	21, 22 – обценізм	мовна девіація	використання табуйованої лексики	21 – одомашнення, евфемізація 22 – опущення
12.	Kevin added for my benefit, “His <u>cock</u> ²³ 's the size of a Tootsie Roll.”	Щоб мені було цікавіше Кевін додав: — Його <u>член</u> ²³ розміром з цукерку Тутсі Рол.	23 – сленг	мовна девіація	використання табуйованої лексики	23 – евфемізація
13.	Kevin shot me a <u>furtive</u> ²⁴ glance. My impassivity was clearly a disappointment.	Кевін кинув на мене <u>хитрий</u> ²⁴ погляд. Моя безтурботність його точно розчарувала.	24 – епітет з негативним значенням	–	–	24 – дослівний переклад

14.	“Just swapped one <u>shithole</u> ²⁵ for another.” He waved his right hand with two extended fingers in a manner that betrayed he’s taken up smoking. “ <u>Worked out swell</u> ²⁶ .”	— Просто поміняв одну <u>діру</u> ²⁵ на іншу, — він випростав праву руку з двома пальцями так, наче палив цигарку. — <u>Все для мене</u> ²⁶ .	25 – обценізм 26 – нестандартна конструкція	мовна девіація	25 – використання табуьованої лексики 26 – використання нестандартної конструкції	25 – евфемізація 26 – модуляція
15.	“You may be fooling the neighbors and the guards and Jesus and your <u>gaga mother</u> ²⁷ with these <u>goody goody</u> ²⁸ visits of yours, but you’re not fooling me.	Ти можеш дурити сусідів і охоронців, навіть Ісуса і твою <u>придуркувату матір</u> ²⁷ своїми <u>приторно-солодкими</u> ²⁸ візитами, але ти не зможеш обдурити мене.	27 – епітет з негативним значенням 28 – нестандартна конструкція	агресивна мовна девіація	27 – пряма образа 28 – використання нестандартної конструкції	27 – модуляція 28 – конкретизація
16.	Keep it up if you want a gold star. But <u>don’t be dragging</u> ²⁹ your <u>ass</u> ³⁰ back here on my account.”	Продовжуй, якщо хочеш бути зіркою. <u>Але не надривай свою дупу</u> ^{29,30} щодо мене.	29 – нестандартна лексична конструкція 30 – обценізм	агресивна мовна девіація	29 – використання нестандартної конструкції 30 – насмішка	29 – опущення, додавання 30 – дослівний переклад
17.	Sullenly, you’d grumble that <u>in my place you’d</u> ³¹ stop drinking, and yes, for years if necessary, about	Ти похмуро бурчав, що <u>на моєму місці ти б</u> ³¹ припинив пити і так, на кілька років, якщо це необхідно, щодо цього я не мала жодних	31 – використання умовного стану	маніпулятивна	створення тиску	31 – дослівний переклад

	which I had no doubt.	сумнівів.				
18.	“But I went out of my way,” he said with a smile that lifted <u>lifelessly</u> ³² as if by hooks ³³ , “to keep you entertained.”	— Але я знайшов свій спосіб позбавити тебе від нудьги, — заявив він з <u>неживою</u> ³² посмішкою, <u>немов кутики губ підняли гачками</u> ³³ .	32 – прислівник з негативним значенням 33 – порівняння	–	–	32 – граматична заміна 33 – додавання, конкретизація
19.	This aspect of his, it’s more common to the elderly than to children: the eyes glaze and drop, the musculature goes sloppy. It’s an apathy so <u>absolute</u> ³⁴ that <u>it’s like a hole</u> ³⁵ you might fall in.	Він має таку рису, що більш притаманна старим, ніж дітям: очі скляніють і опускаються, м’язи обвисають. Це <u>абсолютна</u> ³⁴ апатія, <u>подібна до ями</u> ³⁵ , в яку ти можеш втрапити.	34 – епітет з негативним значенням 35 – порівняння	–	–	34 – дослівний переклад 35 – конкретизація, емпатизація
20.	Franklin, I have never met anyone—and you do meet your own children—who found his existence more of a <u>burden</u> ³⁶ or <u>indignity</u> ³⁷ .	Франкліне, я ніколи не зустрічала нікого — а ти насправді зустрічаєшся з власними дітьми — хто сприймав би своє існування переважно як <u>тягар</u> ³⁶ або <u>зневагу</u> ³⁷ .	36, 37 – іменник з негативним значенням	–	–	36, 37 – дослівний переклад
21.	Honestly, Franklin, your <u>proprietary</u> ³⁸ attitude was	Франкліне, якщо казати відверто, то твоє <u>власницьке</u> ³⁸ ставлення	38, 39 – епітет з негативним значенням	–	–	38 – дослівний переклад 39 – опущення,

	<u>grating</u> ³⁹ .	було <u>схоже</u> на <u>ув'язнення</u> ³⁹ .				додавання, конкретизація
22.	Our son had <u>fits of peace</u> ⁴⁰ .	У нашого сина були <u>напади спокою</u> ⁴⁰ .	40 – оксиморон	–	–	40 – дослівний переклад
23.	I caught it: Your eyes flicked toward the ceiling like, <u>oh-brother-not-this-again</u> ⁴¹ .	Я спіймала тебе: ти закотив очі до стелі, немов казав: « <u>Тільки не знову</u> ⁴¹ ».	41 – використання нестандартної форми	–	–	41 – граматична заміна частин мови
24.	“John’s a <u>fag</u> ⁴² , and they don’t like babies. This whole country’s antichild, I’m only just starting to notice.”	– Джон — <u>педераст</u> ⁴² , а вони не люблять дітей. Уся ця країна проти дітей, я починаю це помічати.	42 – обсценізм	агресивна	пряма образа	42 – функціональний відповідник
25.	The severity wasn’t like you, except that for once you were talking about the real country and not <u>the starspangled Valhalla</u> ⁴³ in your head.	Така строгість не була тобі притаманна, хіба що одного разу, коли ти говорив про справжню країну, а не свою уявну, <u>всипану зірками райську Вальгаллу для вікінгів</u> ⁴³ .	43 – метафора	іронія	використання метафори для гіперболізації	43 – додавання, конкретизація
26.	“Would you like for me to try and quiet him?” she offered. “Maybe his nappy—” “I doubt that; <u>it’s too rational</u> ⁴⁴ .”	— Можливо, Ви хочете, щоб я його заспокоїла? — запропонувала вона. — Можливо, його підгузник. — Сумніваюсь, <u>це надто раціонально для нього</u> ⁴⁴ .	44 – оксиморон	–	–	44 – додавання, дослівний переклад

27.	What's your problem, you little <u>shit</u> ⁴⁵ ? Proud of yourself, for ruining <u>Mummy</u> ⁴⁶ 's life?	У чому твоя проблема, <u>гімно</u> <u>мале</u> ⁴⁵ ? Пишаєшся собою, бо руйнуєш <u>Матусине</u> ⁴⁶ життя?	45 – обценізм 46 – емоційно забарвлена лексика	агресивна іронія	пряма образа	45, 46 – дослівний переклад
28.	While I was hardly complaining, Kevin's silence had an <u>oppressive</u> ⁴⁷ quality.	Мені було важко скаржитись, але мовчання Кевіна набуло <u>деспотичних</u> ⁴⁷ рис.	47 – епітет з негативним значенням	–	–	47 – дослівний переклад, граматична заміна числа
29.	So he would sit, in the playpen or on the floor, for hours, his unlit eyes stirring with an unfocused <u>disaffection</u> ⁴⁸ .	Тож він годинами сидів у манежі або на підлозі, а його темні очі світилися <u>несфокусованою ворожістю</u> ⁴⁸ .	48 – іменник з негативним значенням	–	–	48 – дослівний переклад
30.	Though his new <u>phlegmatism</u> made it easier to edit copy at home, I felt <u>watched</u> ⁴⁹ and grew restive.	Хоча завдяки його новому <u>флегматизму</u> процес редагування документів вдома значно спростився, я почувалася так, <u>немов за мною стежать</u> ⁴⁹ , і втратила спокій.	49 – епітет з негативним значенням	–	–	49 – додавання, граматична заміна членів речення
31.	...if Kevin was <u>trapped</u> ⁵⁰ , it was in the same world as yours and mine.	...якщо Кевін і був <u>замкнений</u> ⁵⁰ , то в тому ж світі, що й ми з тобою.	50 – епітет з негативним значенням	–	–	50 – модуляція
32.	Instead, the snaps I have (and you took	Натомість ті миттєві фото, які маю (ти робив	51 – епітет з негативним	–	–	51 – дослівний переклад

	stacks) all document a sobersided wariness and <u>disturbing</u> ⁵¹ self-possession.	їх цілими купами), відтворюють незворушну обачливість і <u>тривожне</u> ⁵¹ самовладання.	значенням			
33.	He was still in that <u>disconcerting</u> ⁵² <u>rag-doll</u> phase ⁵³ , “floppy”; he didn’t hug back.	Він досі перебував у <u>бентежній</u> ⁵² фазі <u>ганчіркової ляльки</u> ⁵³ , був «млявим» і не обійняв мене у відповідь.	52 – епітет з негативним значенням 53 – метафора	–	–	52, 53 – дослівний переклад
34.	Kevin shot me a <u>crafty</u> ⁵⁴ orange smile and fisted a doodle into my lap.	Кевін кинув мені <u>хитру</u> ⁵⁴ помаранчеву посмішку і втер сирну паличку в моє коліно.	54 – епітет з негативним значенням	–	–	54 – дослівний переклад
35.	“ <u>NYEE nyee, nyeh nyeh. Nyeh nyeh-nyee-nyeh: Nyeh nyeh-nyeh nyeh-nyeh nyeh nyeh-nyeh nyeh nyeh-nyeh nyeh nyeh-nyeh nyee nyeh nyeh.</u> ” ⁵⁵ With <u>waltzing mockery</u> ⁵⁶ , he had captured my stern cadence...	— <u>НССС, неєє, неєє, неєє. Неєє, неєє, неєє-неєє-неєє. Неєє, неєє- неєє неєє-неєє, неєє, неєє, неєє-неєє-неєє, неєє-неєє, неєє-неєє-неєє-неєє, неєє, неєє, неєє</u> ⁵⁵ . Його <u>знущальний вальс</u> ⁵⁶ звучав у ритмі мого віртуозного соло...	55 – повтор 56 – епітет з негативним значенням	провокативна	повтор порушення мовних правил	55 – транскодування 56 – граматична заміна частин мови
36.	“ <u>Why can’t you</u> ⁵⁹ let anything with this little guy be fun, or funny?” you <u>chided</u> ⁵⁷ quietly.	— <u>Чом ти не дозволиш</u> ⁵⁹ малому трохи порозважатися або розважати нас? — <u>дорікнув</u> ⁵⁷ мені ти. —	57 – дієслово з негативним значенням 58 – конструкція з	маніпулятивна	58, 59 – використання повтору та риторичної конструкції	57 – дослівний переклад 58 – дослівний переклад 59 – опущення

	“The salt thing is a phase too, and he’ll grow out of it too, and later we’ll tell him about it when he’s older and it’ll make him feel he had plenty of quirky personality even when he was a little kid. <u>It’s life. It’s good life.</u> ” ⁵⁸	Уся ця сіль — це певна фаза, і він її теж переросте, а потім ми розповідатимемо йому про те, що він був дотепною людиною навіть будучи малим хлоп’ям. <u>Це життя. Це добре життя.</u> ⁵⁸	повтором 59 – риторичне запитання		для створення тиску	
37.	“That lady has <u>poop</u> ⁶⁰ on her face.” Kevin was pointing at the birthmark on our waitress’s left cheek, three inches across and roughly the shape of Angola.	— У цієї леді <u>гімно</u> ⁶⁰ на обличчі. Кевін тицяв на ліву щоку офіціантки, де була родимка величиною три дюйми, яка формою нагадувала Анголу.	60 – обсценізм	агресивна	пряма образа	60 – емфатизація
38.	Before I could stop him, Kevin asked her directly, “Why don’t <u>you</u> ⁶¹ clean your face? It’s <u>poopy</u> ⁶² .”	Я не встигла зупинити Кевіна, який поставив дівчині пряме питання: — Чому <u>ти</u> ⁶¹ не вмиваєш обличчя? Воно <u>гімняне</u> ⁶² .	61 – порушення стилістичних правил 62 – обсценізм	агресивна	пряма образа	61, 62 – емфатизація
39.	“ <u>NYEEEEEEEE?</u> <u>Nyeh-nyeh nyeeeh nyeh?</u> ” ⁶³ “Kevin, stop it! That’s	— <u>Нееееееееее? Неєє неєє неєєєєє неєє?</u> ⁶³ — Кевіне, припини! Досить. Дай Маця і	63, 64, 65 – повтор слова і конструкції	провокативна	повтор порушення мовних правил	63, 64, 65 – транскодування

	enough. Let Mommer and Daddy talk—” “<u>NYEH-nyeh, NYEEEE nyeh—! Nyeh nyeh-NYEEH—!</u>”⁶⁴ “I mean it, Kevin, quit the nyeh-nyeh or we’re leaving.” “<u>Nyeh NYEE nyeh, nyeh nyeh, nyeh nyeh nyeh-nyeh nyeh nyeh NYEE-NYEH!</u>”⁶⁵	Татко поговорять. — <u>НЄЄЄ НЄЄЄ НЄЄЄ, нєєє нєєє НЄЄЄ! Нєєє нєєє НЄЄЄ.</u>⁶⁴ — Кажу, Кевіне, припини нєєє-нєєє, або ми йдемо звідси. — <u>Нєєє НЄЄЄ, нєєє нєєє нєєє, нєєє нєєє нєєє нєєє-нєєє нєєє нєєє нєєє нєєє НЄЄЄ НЄЄЄ!</u>⁶⁵				
40.	“<u>That’s it, isn’t it?</u>”⁶⁷ You can’t get behind anything that isn’t your own pet project. If you didn’t personally cook up <u>SUBURBAWAP</u>⁶⁶ then you’re all disaffected. Good luck doing all that delegating at the office...	— <u>Саме так, правда ж?</u>⁶⁷ Ти не можеш прийняти те, що не є твоїм власним виплеканим проектом. Якщо ти особисто не готуєш <u>ПЕРЕДМІСТЯЗМОНК</u>⁶⁶, то налаштуєшся проти цього. Бажаю успіху з делегуванням повноважень в офісі...	66 – неологізм 67 – риторичне запитання	маніпулятивна агресивна	використання риторичної конструкції для створення тиску сарказм	66, 67 – дослівний переклад
41.	Kevin looked mistrustful. “<u>What for.</u>”⁶⁸ “Just to do something together.	Кевін недовірливо зиркнув на мене. — <u>Нащо.</u>⁶⁸ — Просто щоб зробити	68, 69 – опущення знаків питання	мовна девіація уникання	68, 89 – порушення мовних норм 70 –	68, 70 – дослівний переклад

	For fun.” “ <u>Like, do what.</u> ^{69,70} ”	щось разом. Щоб розважитись. — <u>Тобто, що зробити.</u> ^{69,70}	70 – редукція синтасичних конструкцій		мінімізація обсягу комунікації	
42.	Nevertheless, now that Kevin had made a hash of my one playful, offbeat idea for our afternoon—having turned it into a <u>mechanical</u> ⁷¹ , <u>bone-chilling</u> ⁷² farce—he seemed more <u>contented</u> ⁷³ .	Тим не менш, тепер, коли Кевін зіпсував мою незвично веселу ідею провести день разом—перетворивши її на <u>механічний</u> ⁷¹ <u>кошмарний</u> ⁷² фарс—він здавався ще більш <u>задоволеним</u> ⁷³ .	71, 72 – епітет з негативним значенням 73 – оксиморон	–	–	71 – дослівний переклад 72 – узагальнення 73 – дослівний переклад
43.	“You know, you can be kind of harsh.” I was taken aback and stopped walking. “You’re one to talk.” “ <u>Yeah. I am. Wonder where I got it.</u> ⁷⁴ ”	— Знаєш, а ти можеш бути грубою. Приголомшена, я навіть зупинилась. — Хто б казав. — <u>Так. Цікаво, звідки я цього набрався.</u> ⁷⁴	74 – редукція синтасичних конструкцій	уникання	мінімізація обсягу комунікації	74 – опущення, додавання, дослівний переклад
44.	“I was hungry.” A rare enough admission that it could only be a ruse. “ <u>You know</u> ⁷⁵ — <u>growing boy</u> ^{76?} ”	— Я зголоднів. — Зізнання було настільки рідкісним, що могло бути тільки хитрим вивертом. — <u>Ти ж розумієш</u> ⁷⁵ , <u>зростаючий хлопчик</u> ^{76?}	75 – риторичне запитання 76 – емоційно забарвлена лексика	провокативна	використання сарказму	75 – додавання, емфатизація 76 – дослівний переклад
45.	“Next you can	— А далі ти почнеш	77 –	мовна девіація	використання	77 – модуляція

	wheedle about whether there isn't some cute little <u>cunt</u> ⁷⁷ in the front row that's got me <u>itchy</u> ⁷⁸ .	лестиво вивідувати у мене, чи є у школі якась мала гарненька <u>сучка</u> ⁷⁷ , <u>яка мене запалює</u> ⁷⁸ .	обсценізм 78 – сленг		табуйованої лексики	78 – описовий переклад
46.	“This was your idea. I never said I wanted to talk about a <u>fucking thing</u> ⁷⁹ .”	— Це була твоя ідея. Я ніколи не казав, що хотів би поговорити про <u>будь-яку хрінь</u> ⁷⁹ .	79 – обсценізм	мовна девіація	використання табуйованої лексики	79 – евфемізація
47.	“You took me to Asia for <u>chink pussy</u> ^{80,81} ? I could of booked one of those package holidays on the Web.”	— Ти потягла мене до Азії, щоб я побачив <u>вужкооких шльондр</u> ^{80,81} ? Я легко міг би замовити одну з таких туристичних подорожей в інеті.	80 – епітет з принизливим значенням за ознакою 81 – обсценізм	мовна девіація	використання табуйованої лексики	80 – конкретизація 81 – конкретизація, модуляція
48.	“ <u>You didn't let Kevin play with Snuffles, did you?</u> ” I asked sharply, in the same tone of voice I might have asked, <u>You didn't put Snuffles in a blender, did you?</u> ⁸²	— <u>Ти ж не дозволяла Кевіну гратися з Сопунчиком, правда?</u> — різко запитала я тим же тоном, яким я могла спитати: <u>«Ти ж не поклала Сопунчика у блендер?»</u> ⁸²	82 – порівняння	—	—	82 – дослівний переклад
49.	Barely 100 pounds and she's tormented for being a ' <u>porker</u> ⁸³ ! Now, it	Якихось 100 фунтів набрала і її вже дразнять <u>«свинкуватою»</u> ⁸³ !	83 – неологізм	агресивна	пряма образа	83 – граматична заміна частин мови, модуляція

	wasn't easy to get his name out of her, and she begged me not to come here tonight.	Витягти все це з неї було зовсім не просто і вона благала мене не йти сюди сьогодні.				
50.	And he went right back to issuing her a plenitude of bored orders; ever since she'd gotten old enough to run and fetch, he'd treated her <u>like a pet</u> ⁸⁴ with a limited range of tricks.	А він знову повернувся до надання їй численних нудних наказів, і хоча вона вже була надто дорослою, щоб бути на побігеньках, він ставився до неї, <u>як до домашньої тваринки</u> ⁸⁴ , яка вивчила обмежену кількість трюків.	84 – порівняння	–	–	84 – розширення, дослівний переклад
51.	“ <u>Could you shut up?</u> ” ⁸⁵ said Kevin.	— <u>Ти можеш заткнутися?</u> ⁸⁵ — відповів Кевін.	85 – обценізм	агресивна	пряма образа	85 – дослівний переклад
52.	“Well, I'm trying to follow this, and <u>she</u> ⁸⁶ said she wanted to watch the news.” Kevin often spoke of his mother as I spoke of Americans. We both preferred the third person.	— Я намагаюсь слідкувати за новинами, а <u>вона</u> ⁸⁶ сказала, що хоче подивитись новини,— Кевін часто говорив про свою матір так, як я говорила про американців. Ми обоє віддавали перевагу третій особі.	86 – використання іншої особи з негативним значенням	агресивна	пряма образа	86 – дослівний переклад
53.	“ <u>You kidding?</u> ” ⁸⁷ said Kevin. “This	— <u>Ти жартуєш?</u> ⁸⁷ — втрутився Кевін. — Це	87 – риторичне	агресивна мовна девіація	насмішка	87, 88, 89 – дослівний переклад

	stuff ⁹⁰ takes planning. ‘Course ⁸⁸ they were thinking. Probably never thought harder in their whole crummy ⁸⁹ lives.”	гівно ⁹⁰ потребує планування. Звісно ⁸⁸ вони думали. Можливо, вони ніколи так багато не думали у своєму паршивому ⁸⁹ житті.	запитання 88 – порушення мовних правил 89 – епітет з негативним значенням 90 – обценізм			90 – емфатизація
54.	“You weren’t listening—as usual—cause Celie had to have her huggy-wuggies ⁹¹ ...”	—Ти не слухала—як завжди—бо мала зробити Целії свої обійняшки ⁹¹ ...	91 – емоційно забарвлена лексика	агресивна	насмішка	91 – функціональний відповідник
55.	“Yeah, Dad! It makes a real big difference to me that I can tell you and Mumsey anything, especially when I’m under <i>all this peer pressure</i> ⁹² and junk! You always ask what <i>video games</i> ⁹³ I’m playing or what my <i>homework</i> ⁹⁴ is, and I always know I can turn to you <i>in times of need</i> ⁹⁵ !”	— Так, Татку! Зі мною дійсно все інакше, я ж можу розказати тобі і Мамці що завгодно, особливо, коли я знаходжусь <i>під дією громадського впливу</i> ⁹² і сміття! Ти завжди запитуєш мене, у які <i>відеоігри</i> ⁹³ я граю або як справи з <i>домашнім завданням</i> ⁹⁴ , і мені добре відомо, що я можу до тебе звернутись <i>у разі потреби</i> ⁹⁵ !	92, 93, 94, 94 – інтонаційне виділення	агресивна	сарказм	92, 93, 94, 95 – дослівний переклад

56.	...That <u>loser</u> ⁹⁶ drama teacher, Pagorski, left it on her desk, and Lenny saw it—I was impressed; didn't know he could read.	...Та <u>лузерка</u> ⁹⁶ , вчителька театру, Пагорські, забула її на столі і Ленні її побачив—я був вражений, не знав, що він взагалі вміє читати.	96 – обсценізм	агресивна	пряма образа	96 – транскодування
57.	...Kid with an AK in his locker had plenty of time to reconsider his <u>piss-poor</u> ⁹⁷ hiding place.”	...Якби хтось із учнів ховав автомат у шафці, то мав досить часу, щоб знайти іншу <u>нікчемну</u> ⁹⁷ хованку.	97 – обсценізм	мовна девіація	використання табуованої лексики	97 – евфемізація
58.	“Fact,” Kevin achieved a wheezy little laugh, “that <u>donkeyface</u> ⁹⁸ Ulanova wet herself.”	— Факт у тім, що та <u>віслючка</u> ⁹⁸ Уланова обмочилася.	98 – обсценізм	агресивна	пряма образа	98 – модуляція, граматична заміна частини мови
59.	“Can't say as I recall,” said Kevin blithely. “But that three-week suspension is going to nasty up his record something terrible. <u>Ain't that a shame?</u> ⁹⁹ <u>Geez</u> ¹⁰⁰ , and you think you <u>know people.</u> ” ¹⁰¹	— Не пригадую, — блаженно відповів Кевін. — Але тритижнєве відсторонення від школи добряче погіршить його результати. <u>Хіба це не сором?</u> ⁹⁹ <u>Божечки</u> ¹⁰⁰ , <u>ти ще думаєш, що знаєш людей.</u> ¹⁰¹	99, 101 – риторичні конструкції 100 – сленг	іронія	сарказм	99, 101 – дослівний переклад 100 – генералізація
60.	“She <u>like</u> ¹⁰² , wears	— Вона, <u>скажімо</u> ¹⁰² ,	102, 104 –	маніпулятивна	приховані	103, 105, 106 –

	funny clothes and stuff. Not like a teacher. Tight jeans, and sometimes her blouse— ¹⁰³ ” He twisted, and scratched an ankle with his foot. “Like ¹⁰⁴ , the buttons at the top, they’re not... ¹⁰⁵ See, she gets all excited when she’s directing a scene, and then... ¹⁰⁶ It’s sort of embarrassing.”	вдягається у цікавий одяг. Не схоже на вчительку. Обтисні джинси, і її блузка іноді— ¹⁰³ він крутнувся і почував коліно ногою. — Тобто ¹⁰⁴ деякі гудзики зверху, вони не... ¹⁰⁵ Бачиш, вона хвилюється, коли ставить п’єсу, а потім... ¹⁰⁶ Це трохи бентежить.	використання слів-паразитів 103, 105, 106 — використання незакінчених речень		натяки	дослівний переклад 102 – модуляція, граматична заміна частини мови 104 – модуляція
61.	“I don’t know,” said Kevin, ducking and weaving his head. “It just got kinda intimate, you know? I wasn’t gonna say anything or anything, but then my dad started asking questions and I like ¹⁰⁷ , told him.”	— Ну, не знаю, — відповів Кевін киваючи і хилитаючи головою. — Це трохи інтимне, розумієте? Я не збирався взагалі щось казати, але потім мій татко почав ставити питання і я, ну ¹⁰⁷ , розповів йому.	107 – використання слів-паразитів	маніпулятивна	приховані натяки	107 – модуляція
62.	“I think she interrupted me after only two or three	— Здається, вона перервала мене вже через два чи три рядки.	108 – використання незакінчених	маніпулятивна	приховані натяки	108 – дослівний переклад 109 – додавання,

	lines. She said, ‘You have to remember that this play is all about sex.’ She said, ‘When he blinds those horses, it’s an erotic act.’ And then she started asking if I’ve ever seen horses, big horses up close, not the like, geldings, but stallions, and had I ever noticed what a big— ¹⁰⁸ I’m sorry, do you want me to say what she really said, or should I just, you know, summarize? ¹⁰⁹ ”	Вона сказала «Ти маєш пам’ятати, що вся ця п’еса про секс.» Вона сказала «Коли він осліплює тих коней—це еротичний акт». А потім почала розпитувати, чи бачив я коли-небудь коней, великих коней зблизька, тобто не меринів, а жеребців, і чи я коли-небудь помічав, який великий— ¹⁰⁸ вибачте, ви справді хочете, щоб я сказав те, що вона справді сказала, чи мені варто, ну знаєте, підсумувати? ¹⁰⁹ »	речень 109 – використання скеровуючих запитань			дослівний переклад
63.	After slumping around the house as pointedly ¹¹⁰ as one can go about an exercise that is essentially rounded, Kevin confided in you that he had grown depressed.	Повештавшись будинком так демонстративно ¹¹⁰ , як тільки можна було, і зробивши достатню кількість кіл, Кевін переконав тебе, що у нього депресія.	110 – використання прислівника у негативному значенні	–	–	110 – дослівний переклад
64.	“Mister Plastic ¹¹¹ ?”	— Містер Пластик ¹¹¹ ? —	111 –	агресивна	сарказм	111 – дослівний

	Kevin snorted. “I should be so lucky we’d have a fight. No, it was all cheery chirpy, <u>hot dogs and Cheez Whiz</u> ¹¹² .”	фиркнув Кевін. — Мені б пощастило, якби ми посварилися. Ні, все було щасливо і життєрадісно, <u>хот-доги і плавлений сирний соус</u> ¹¹² .	неологізм 112 – метафора			переклад, транскодування 112 – описовий переклад
65.	I’d get this, I <u>luuuuuuv</u> ¹¹³ you, buddy! <u>stuff</u> ¹¹⁴ ...	— Я чув його <u>лайно</u> ¹¹⁴ типу Я <u>лююююююблю</u> ¹¹³ тебе, хлопче!	113 – порушення граматичних правил 114 – обценізм	агресивна мовна девіація	сарказм використання табуьованої лексики	113 – генералізація 114 – емпатизація
66.	“I’d only do one thing different. I’d put one right between the eyes of that Lukronsky <u>dork</u> ¹¹⁵ , who’s been <u>making a mint</u> ¹¹⁷ off his <u>terrible ordeal</u> ¹¹⁶ ever since.	— Я зробив би інакше лише одне. Я б засадив одну стрілу точно поміж очі тому <u>мудаку</u> ¹¹⁵ Лукронські, який відтоді <u>косить бабло</u> ¹¹⁷ на своїх <u>жахливих муках</u> ¹¹⁶ .	115 – обценізм 116 – інтонаційне виділення 117 – сленг	агресивна	використання табуьованої лексики сарказм	115, 117 – функціональний відповідник 116 – модуляція
67.	Though he’d entered the kitchen with a rare energy, now his eyes had gone <u>dead</u> ¹¹⁸ .	Хоча він увійшов на кухню з рідкісною для нього енергійністю, тепер його очі були <u>мертвими</u> ¹¹⁸ .	188 – епітет з негативним значенням, метафора	–	–	118 – дослівний переклад
68.	“ <u>Shut up!</u> ¹¹⁹ ” Kevin barked suddenly at your side. “That’s	— <u>Стули пельку!</u> ¹¹⁹ — раптом гаркнув на тебе Кевін. — Досить.	119, 120 – використання імперативних	агресивна	пряма образа	119 – додавання 120 – дослівний переклад

	enough. <u>Shut up!</u> ¹²⁰ ”	<u>Замовкни!</u> ¹²⁰	речень, обсценізм			
69.	“I <i>don't care</i> how your camera works,” he continued levelly. “I don't want to be a location scout for a bunch of <u>crappy</u>¹²¹ products. I'm <u>not interested</u>¹²². I'm not interested in <u>baseball</u>¹²³ or the <u>founding fathers</u>¹²⁴ or <u>decisive battles of the Civil War</u>¹²⁵. I <u>hate</u>¹²⁶ <u>museums</u>¹²⁷ and <u>national monuments</u>¹²⁸ and <u>picnics</u>¹²⁹. I don't want to memorize the <u>Declaration of Independence</u>¹³⁰ in my spare time, or read <u>de Tocqueville</u>¹³¹. I can't stand¹³⁹ reruns of <u>Tora, Tora, Tora</u>^{132!} or documentaries about <u>Dwight</u>	— Мені <i>начхати</i>, як працює твоя камера— незворушно продовжував він. — Я не хочу бути шукачем локацій для реклами якихось <u>хрінових</u>¹²¹ товарів. Мені це <u>не цікаво</u>¹²². Мені не цікаві <u>бейсбол</u>¹²³ і <u>батьки-засновники</u>¹²⁴ і <u>вирішальні битви Громадянської Війни</u>¹²⁵. Я <u>ненавиджу</u>¹²⁶ <u>музеї</u>¹²⁷, <u>національні монументи</u>¹²⁸ і <u>пікніки</u>¹²⁹. Я не хочу зачувати <u>Декларацію Незалежності</u>¹³⁰ напам'ять у свій вільний час або читати <u>де Токвілля</u>¹³¹. Я терпіти не <u>можу</u>¹³⁹ повторні покази <u>Тора, Тора, Тора</u>^{132!} або документальні фільми про <u>Дуайта Айзенгауера</u>¹³³ [...] Мене <u>не їбуть</u>¹³⁴	121, 134 – обсценізм 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137 – інтонаційне виділення 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137 – метафори 126, 136 – емоційно забарвлена лексика 138 – сленг	агресивна	пряма образа сарказм	121 – емпатизація 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 139 – дослівний переклад 134 – граматична заміна членів речення 138 – функціональний відповідник

	<u>Eisenhower</u> ¹³³ . [...] I don't give a fuck ¹³⁴ about <u>stamp collecting</u> ¹³⁵ or <u>rare coins</u> ¹³⁶ or <u>pressing colorful autumn leaves</u> in <u>encyclopedias</u> ¹³⁷ . And I've had it up to <u>my eyeballs</u> ¹³⁸ ..	<u>колекціонування марок</u> ¹³⁵ або <u>рідкісних монет</u> ¹³⁶ або <u>висушування кольорового листа</u> ¹³⁷ у енциклопедіях. І я вже <u>по вуха ситий</u> ¹³⁸ ...				
70.	I don't want to play <u>Frisbee</u> ¹³⁹ in the backyard or one more game of <u>Monopoly</u> ¹⁴⁰ with a <u>sniveling</u> ¹⁴¹ , <u>candy-ass</u> ¹⁴² , one-eyed <u>midget</u> ¹⁴³ .	Я не хочу грати у <u>фрізбі</u> ¹³⁹ на задньому дворі і не хочу грати у <u>Монополію</u> ¹⁴⁰ з <u>сопливою</u> ¹⁴¹ <u>солодкозадою</u> ¹⁴² одноокою <u>малявкою</u> ¹⁴³ .	139, 140 – інтонаційне виділення 141 – епітет з негативним значенням 142 – неологізм 143 – сленг	агресивна	пряма образа сарказм	139, 140 – дослівний переклад 141 – граматична заміна частини мови, модуляція 142, 143 – модуляція
71.	“In some ways,” he said noncommittally. “Ever notice how <u>milestone turns into millstone</u> by <u>changing only one letter?</u> ” ¹⁴⁴	— Певним чином, — ухильно відповів він. — Ти не звертала увагу, що <u>англійське слово віха перетворюється</u> на <u>тягар, якщо змінити хоча б одну літеру?</u> ¹⁴⁴	144 – гра слів	провокативна	використання гри слів для створення абсурдної ситуації прихований натяк	144 – дослівний переклад, додавання, конкретизація
72.	But then, he always looked that way on the archery range, if only on the archery	Але ж він завжди так виглядав на тренуваннях зі стрільби, коли він, подумай про це—немов	145 – епітет	–	–	145 – дослівний переклад

	range, come to think of it—as if he became the arrow, and thus discovered in this embodiment the sense of purpose that his <u>phlegmatic</u> ¹⁴⁵ daily persona so extravagantly lacked.	перетворювався на стрілу і в такий спосіб знаходив у цьому втіленні відчуття мети, якої так екстравагантно бракувало його <u>флегматичній</u> ¹⁴⁵ буденній особистості.				
73.	Picturing that <u>smarmy</u> ¹⁴⁷ , <u>implacable</u> ¹⁴⁶ expression of serenity I met through the police car window, I shuddered, covering my face with my hands. “No. Please, no,” I begged, feeling an awful coward.	Уявивши той <u>слейний</u> ¹⁴⁷ , <u>безжалісний</u> ¹⁴⁶ вираз спокою, який я побачила крізь вікно поліцейської машини, я здригнулась і затулила обличчя руками. - Ні, будь ласка, ні,—заблагала я, почувуючись жахливою боягузкою.	146, 147 – епітет у негативному значенні	–	–	146, 147 – дослівний переклад
74.	When Kevin was issued in, I noticed a change in his demeanor before he said a word. All that snide condescension	Коли Кевіна привели, я помітила зміни у його поведінці ще до того, як він сказав хоч слово. Зникла його фальшива зверхність і я нарешті	148 – обценізм	–	–	148 – граматична заміна частини мови

	had fallen away, and I finally appreciated how fatiguing it must be for Kevin to generate this worldweary <u>who-gives-a fuck</u> ¹⁴⁸ the livelong day.	оцінила, наскільки виснажливо для Кевіна цілими днями вдавати цей втрачений смак до життя у стилі « <u>кого це їбе?</u> ¹⁴⁸ ».				
75.	In an earlier incarnation, Kevin might have crafted this very same “present,” lined <u>mockingly</u> ¹⁴⁹ with pink satin. But he’d have relinquished it <u>blithely</u> ¹⁵⁰ —suppressing a grisly <u>little smile</u> ¹⁵¹ as in innocent expectation I unhooked the clasps.	У колишній інкарнації, Кевін напевно зробив би той самий «подарунок», <u>глушливо</u> ¹⁴⁹ оббивши його рожевим сатином. Але він віддав би його <u>весело</u> ¹⁵⁰ —придушуючи неприємну <u>усмішечку</u> ¹⁵¹ , поки я у невинному очікуванні відкривала б гачки.	149, 150 – прислівник у негативному значенні 151 – емоційно забарвлена лексика	–	–	149, 150 – дослівний переклад 151 – опущення
76.	Before being impounded <u>like a pet that bites</u> ¹⁵² , Kevin wasn’t given to asking me about myself, and I actually took the question as	До того як його впіймали, <u>немов кусючого собаку</u> ¹⁵² , Кевін не був схильним запитувати мене про мене, тож насправді я сприйняла питання як багатообіцяюче.	152 – порівняння	–	–	152 – конкретизація, дослівний переклад

	promising.					
77.	For you he was “our son”—or, once you started to give up on me ¹⁵³ , “my son.”	Для тебе він був «нашим сином» — або, коли ти почав ставити на мені хрест ¹⁵³ , «твоїм сином».	153 – метафора	–	–	153 – функціональний відповідник
78.	...his loneliness displayed an awesome ¹⁵⁴ existential purity; it wasn't about to be allayed by the hover of that haggard cow with her nauseating waft of white fluid.	...його самотність виявлялась у жахливій ¹⁵⁴ екзистенційній чистоті, він не збирався втихомирюватися за допомогою загнаної корови з її нудотними цівками білої рідини.	154 – епітет у негативному значенні	–	–	154 – опущення, додавання, модуляція
79.	And I discerned no plaintive cry of appeal, no keen of despair, no gurgle of nameless dread. Rather, he hurled his voice like a weapon ¹⁵⁵ ...	І я не помічала ні жалібного благального плачу, ні розпачливого голосіння, ні дзюрчання від безіменного жаху. Натомість він використовував голос, як зброю ¹⁵⁵ ...	155 – порівняння	–	–	155 – дослівний переклад
80.	Deaf ¹⁵⁶ to my imprecations, you had laid him on your shoulder and were poking at his conked-out face.	Глухий ¹⁵⁶ до моїх прокльонів, ти поклав його на плече і тицяв пальцем у його зомліле обличчя.	156 – епітет у негативному значенні	–	–	156 – дослівний переклад
81.	You towered over my couch with your	Ти схилився над диваном із твоїм сином	157, 158 – порівняння	іронія	використання порівняння	157 – опущення, модуляція

	son, <u>like one of those mighty peasant icons of dedication to family</u> ¹⁵⁷ and <u>motherland in Soviet murals</u> ¹⁵⁸ .	на плечі, <u>немов символ відданості сім'ї на сільських гравюрах</u> ¹⁵⁷ чи <u>символ відданості батьківщині на радянських муралах</u> ¹⁵⁸ .			для гіперболізації	158 – додавання
82.	“You can steer clear until you get your mind right. <u>Or jump off a bridge</u> ¹⁵⁹ . <u>Whichever comes first.</u> ¹⁶⁰ ”	— Тобі варто триматися якнайдалі, поки не вправиш собі мізки. <u>Або зістрибнути з моста.</u> ¹⁵⁹ <u>Що настане раніше.</u> ¹⁶⁰	159, 160 – використання коротких речень	уникання	мінімізація обсягу комунікації	159, 160 – дослівний переклад
83.	“Kevin, you know that hurt her feelings, didn't you?” I said. “How would you like it if I told you your face was ‘poopy’?” “Eva, kids don't understand that grown-ups can be touchy about their looks.” “ <u>Are you sure they don't understand that?</u> You read this somewhere?” “ <u>Can we not</u> ¹⁶¹ ruin our first afternoon out	— Кевіне, ти ж розумів, що робиш їй боляче, правда? — запитала я. — Як би ти почувався, якби я сказала, що твоє обличчя гімняне? — Єво, діти не розуміють, що дорослі можуть бути вразливими щодо зовнішності. — <u>А ти впевнений</u> , що він не розуміє? Ти це десь вичитав? — <u>А ми можемо</u> ¹⁶¹ не псувати наш перший спільний вечір? — заблагав ти.	161 – повторення конструкції	маніпулятивна	створення тиску	161 – додавання

	together?” you implored.					
84.	This was my first taste of what would become a chronic conundrum: how to punish a boy with an almost Zen-like indifference ¹⁶² to whatever you might deny him.	Я тоді вперше стикнулася з тим, що потім переросло в хронічну головолітку: як покарати хлопчика, <u>якому аж до дзен фіолетово</u> ¹⁶² те, чого ти хочеш його позбавити.	162 – метафора	–	–	162 – додавання, граматична заміна частин мови
85.	“ <u>Lucky for you, too!</u> ¹⁶⁴ <u>You need us!</u> ¹⁶⁵ <u>What would you do without me, film a documentary on paint drying?</u> ¹⁶³ What are all those folks doing,” he waved an arm at the camera, “but watching me? Don’t you think they’d have changed the channel by now if all I’d done is get an A in Geometry? <u>Bloodsuckers!</u> ^{166, 167} <u>I do their dirty work for them!</u> ¹⁶⁸ ”	— <u>То вам пощастило!</u> ¹⁶⁴ <u>Ми вам потрібні!</u> ¹⁶⁵ <u>А що б ви робили без мене, знімали документальний фільм про те, як висихає фарба?</u> ¹⁶³ Що роблять всі ці люди—тут він помахав рукою у камеру—як не дивляться на мене? Чи не думаєте Ви, що вони не перемикнули б канал, якби я просто отримав А по геометрії? <u>Кровопивці!</u> ^{166, 167} <u>Я за них роблю всю брудну роботу!</u> ¹⁶⁸	164, 165, 166, 168 – використання окличних речень 163 – риторичне запитання 167 – метафора	агресивна	насмішка	164 – опущення 165 – граматична заміна членів речення 163 – дослівний переклад, додавання 166, 168 – дослівний переклад

86.	“Kevin, do you want a cookie?” “ <u>I hate cookies</u> ^{169,170} .” “Kevin, will you talk to Daddy when he comes home?” “ <u>Not if I don feew wike it</u> ¹⁷¹ .”	— Кевіне, хочеш печива? — <u>Ненавизу пециво</u> ^{169,170} . — Кевіне, а ти поговориш з Татком, коли він повернеться додому? — <u>Ні, як не захоцю</u> ¹⁷¹ .	169 – емоційно забарвлена лексика 170, 171 – використання коротких речень	уникання	мінімізація обсягу комунікації	169, 171 – дослівний переклад, емфатизація
87.	“Kevin, can you say ‘Mommy’?” [...] “ <u>No</u> ¹⁷² .”	— Кевіне, а можеш сказати «Матуся»? [...] — <u>Ні</u> ¹⁷² .	172 – використання коротких речень	уникання	мінімізація обсягу комунікації	172 – дослівний переклад
88.	Kevin was (and remains) a mystery to me. You had that <u>insouciant</u> ¹⁷³ boy thing going and <u>blithely</u> ¹⁷⁴ assumed that you had been there yourself and there was nothing to find out.	Кевін був (і залишається) для мене загадкою. А ти <u>безтурботно</u> ¹⁷³ сприймав усе по-хлопчачому і <u>блаженно</u> ¹⁷⁴ припускав, що якщо вже бував там і там нічого шукати.	173, 174 – епітет у негативному значенні	–	–	173 – граматична заміна частини мови 174 – дослівний переклад
89.	Kevin hadn’t simply played with that cake. He had ripped its <u>heart</u> ¹⁷⁵ out.	Кевін не просто погрався з тортком. Він вирвав йому <u>серце</u> ¹⁷⁵ .	175 – метафора	–	–	175 – дослівний переклад
90.	“Mommer farted,” said Kevin, now halving the difference between	— Маця пукнула, — заявив Кевін, він тепер сплутував слова Мати і Мамуся (це було	176 – використання коротких речень	уникання	мінімізація обсягу комунікації	176 – опущення, дослівний переклад, граматична заміна типу речення

	Mommy and Mother. (It was cute. It must have been.) “It stinks. ¹⁷⁶ ”	дотепно. Мало бути). — <u>Смердить.</u> ¹⁷⁶				
91.	He cracked ¹⁷⁷ that sour ¹⁷⁸ half smile ¹⁷⁹ , and I’d secured a companion for Saturday.	Він <u>видушив</u> ¹⁷⁷ свою <u>кислу</u> ¹⁷⁸ <u>напівпосмішку</u> ¹⁷⁹ і я отримала компаньйона на суботу.	177, 179 – емоційно забарвлена лексика 178 – епітет з негативним значенням	–	–	177 – модуляція 178, 179 – дослівний переклад
92.	“Why didn’t you wear a coat?” I exploded. “You just can’t get uncomfortable enough, can you?” “Uncomfortable ¹⁸⁰ ?” he said. “With my own mother ^{181, 182} ?”	— Чому ти не вдягнув куртку? —вибухнула я. — Тобі недостатньо дискомфортно? — <u>Дискомфортно</u> ¹⁸⁰ ? — перепитав він. — <u>З власною матір’ю?</u> ^{181, 182}	180, 181 – використання коротких речень 182 – риторичне запитання	уникання агресивна	мінімізація обсягу комунікації сарказм	180, 181 – дослівний переклад
93.	“So,” Kevin summed up, weaving through pedestrians, “you want to keep the presents and the high-test eggnog, but chuck the prayers and the boring Christmas Eve	— Отже, — підсумував Кевін, маневруючи між пішоходами, — ти хочеш мати подарунки і пити смачний еґ-ноґ, але обійтись без молитов і нудної різдвяної служби. <u>Наварити</u> ¹⁸³ на гарних речах без необхідності платити за побіжне	183 – сленг 184 – обценізм	мовна девіація	використання табуьованої лексики	183 – функціональний відповідний 184 – дослівний переклад

	service. <u>To cash in</u> ¹⁸³ on the good stuff without having to pay for it with the <u>shit</u> ¹⁸⁴ .”	<u>Гівно</u> ¹⁸⁴ .				
94.	He knows I'm coming to check <u>is he dead</u> ¹⁸⁵ .	Знає ж бо: я приходжу, щоб перевірити, чи <u>він ще не помер</u> ¹⁸⁵ .	185 – порушення граматичних правил	мовна девіація	порушення граматичних правил	185 – додавання, конкретизація
95.	He <u>knows</u> I <u>know</u> he <u>knows</u> ¹⁸⁶ .	<u>Знає</u> , що я <u>знаю</u> , що він <u>знає</u> ¹⁸⁶ .	186 – повтор конструкції	мовна девіація	повтор конструкції	186 – дослівний переклад
96.	I ask <u>is he okay</u> ¹⁸⁷ for everything and he only laughs.	Я питаю, чи все в нього <u>добре</u> ¹⁸⁷ , а він лише посміхається.	187 – порушення граматичних правил	мовна девіація	порушення граматичних правил	187 – додавання, конкретизація
97.	W H EN I WAS inside in the hospital having my fifth child, a nosy <u>bitch</u> ¹⁸⁸ of a <u>midwife</u> ¹⁸⁹ asked me to know who was the father.	КОЛИ Я БУЛА в роддомі за п'ятою дитиною, те балакуче <u>стерво</u> ¹⁸⁸ , <u>пупорізка</u> ¹⁸⁹ , спитала мене, хто батько.	188, 189 – обценізми	агресивна	пряма образа	188 – евфемізація 189 – емфатизація
98.	You <u>stupid bitch</u> ¹⁹⁰ , he said, you <u>stupid, stupid bitch</u> ^{191,192} , I <u>should kill you</u> ¹⁹³ .	Ти, <u>дурна сучка</u> ¹⁹⁰ , ревів він, <u>дурна сучка, дурна сучка</u> ^{191,192} , я тебе <u>вб'ю</u> ¹⁹³ !	190, 191 – обценізми 192 – повтор конструкції 193 – окличне речення	агресивна	пряма образа погроза	190, 191 – дослівний переклад 192 – додавання 193 – опущення, граматична заміна типу речення
99.	Jaysus, what about your man of the	Боженько, Педді, ти чув про того К'юзака? <u>Пам-</u>	194 – повтор конструкції	уникання	мінімізація обсягу	194 – модуляція

	Cusacks, Paddy? <u>Dee dee dee</u> <u>dee</u> ¹⁹⁴ ...	<u>пам-пам-пам</u> ¹⁹⁴ ...			комунікації	
100.	The Aussies is all turning against the Irish, too – didn't they kick a crathur to death outside a pub over there only a few months ago? <u>Dee dee dee dee</u> ¹⁹⁵ , the father said.	Всі австралійці не люблять ірландців — хіба не вони всього кілька місяців тому забили якогось бідолаху до смерті біля пабу? <u>Тра-та-та-та</u> ¹⁹⁵ , тільки й озвався батько.	195 – повтор конструкції	уникання	мінімізація обсягу комунікації	195 – модуляція
101.	Will you tell him it doesn't matter about the ticket, sure what about it if he loses the money, we'll put it back in his Credit Union for him, Paddy, will you Paddy, will you? Paddy? <u>Doo doo doo doo</u> ¹⁹⁶ ...	Може, скажеш - йому, що байдуже на той квиток, ну то й що, коли гроші пропадуть, ми їх замість нього віддамо кредитній спілці, Педді, скажеш йому, Педді, скажеш? Педді? <u>Та-та-та-та</u> ¹⁹⁶ ..	196 – повтор конструкції	уникання	мінімізація обсягу комунікації	196 – модуляція
102.	That's the kind of auld <u>shite</u> ¹⁹⁷ I used to write in English. Pawsy used to <u>cream himself</u> ¹⁹⁸ over it.	Якусь таку <u>дурню</u> ¹⁹⁷ я писав на заняттях з англійської. Позі так це подобалось, що він аж <u>всцикався</u> ¹⁹⁸ .	197 – обценізм 198 – сленг	мовна девіація	використання обценізмів і сленгу	197 – евфемізація 198 – конкретизація
103.	That's the pervasive influence of popular	Ось він, усюдисущий вплив масової культури:	199, 200 – обценізм	мовна девіація	використання обценізмів	199, 200 – дослівний переклад

	culture: I think I'm sad over Lorna. It's all this <u>shite</u> ¹⁹⁹ on MTV. On an intellectual level, I <u>couldn't give a shite</u> ²⁰⁰ about her.	я думаю, що сумую за Лорною. Це все через усе те <u>гівно</u> ¹⁹⁹ на MTV. На інтелектуальному рівні мені на неї <u>насрати</u> ²⁰⁰ .				
104.	<u>She said</u> they were plastic rubbish. <u>She said</u> she hoped I didn't wear them going through the village. <u>She said</u> people would think I was gone mad. <u>She said</u> ²⁰¹ I'd look a show wearing those things.	<u>Сказала</u> , що то пластиковий непотріб. <u>І що сподівається</u> , я не носив їх у селищі. Бо люди, <u>каже вона</u> , подумали б, що я клепку загубив. <u>Бо</u> я буду як той клоун, якщо їх <u>натягну</u> ²⁰¹ .	201 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	201 – дослівний переклад, опущення, додавання
105.	<u>I hope</u> I don't know it's coming; <u>I hope</u> I'm asleep. <u>I hope</u> my lungs don't constrict and burn for want of air. <u>I hope</u> my brain doesn't show me scary pictures as it shuts down. <u>I hope</u> my life isn't concentrated into	<u>Сподіваюсь</u> , що не знатиму, коли це почнеться; <u>сподіваюсь</u> , це станеться уві сні. <u>Сподіваюсь</u> , мої легені не сплющатся й не пектимуть від браку повітря. <u>Сподіваюсь</u> , мій мозок не показуватиме мені страшних картинок перед тим, як відключиться. <u>Сподіваюсь</u> ,	202 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	202 – дослівний переклад

	seconds and flashed across my consciousness like a scream. <u>I hope</u> ²⁰² I just stop.	все моє життя не стисне-ться в секунди і не промелькне зойком у моїй сві-домості. <u>Сподіваюсь</u> ²⁰² , я просто перестану бути.				
106.	It could be my kidneys <u>failing</u> , <u>shutting</u> down, <u>stopping</u> ²⁰³ .	Може, це відмовляють, відмирають, зупиняються мої нирки.	203 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	203 – дослівний переклад
107.	<u>She</u> 's a genius, the way she makes evil seem so normal. <u>She</u> can be evil while making a cake, without even blinking. <u>She</u> ²⁰⁴ flaps around in a cloud of flour so that her sharp old head seems to float, disembodied, above it, and says things like: What were you doing for so long in the bathroom? <u>Or</u> : Dorothy's son is a captain in the army now, you know. <u>Or</u> : Who ever heard of a	В тому її геніальність — вона робить зло таким, що воно здається чимсь нормальним. <u>Вона</u> може бути втіленням зла навіть коли пече пиріг, і то й оком не моргне. <u>Снує собі</u> ²⁰⁴ по кухні у хмарі борошна, над якою ніби плине її гостра стареча голова, і промовляє щось на кшталт: і що це ти так довго робив у ванній? <u>Або</u> : знаєш, а син Дороті вже капітан в армії. <u>Або</u> : і де це взагалі чувано, аби чоловік мав сертифікат педагога школи Монтессорі?	204, 205 – повторення конструкції 228 – епітет у негативному значенні	мовна девіація агресивна	повторення конструкцій пряма образа	204 – дослівний переклад, граматична заміна, опущення 205 – дослівний переклад 228 – емпатизація

	young man with a certificate in Montessori teaching? <u>Or:</u> ²⁰⁵ You're gone as fat ²²⁸ as a fool.	<u>Або</u> ²⁰⁵ : ти <u>розжирів</u> ²²⁸ , як свиня.				
108.	I <u>think</u> she <u>thinks</u> ²⁰⁶ I see it but don't believe it to be real.	<u>Думаю</u> , вона <u>думає</u> ²⁰⁶ , що бачив, але не повірив, що він справжній.	206 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	206 – дослівний переклад
109.	I <u>think</u> she <u>thinks</u> I <u>think</u> ²⁰⁷ I'm going mad.	<u>Думаю</u> , вона <u>думає</u> ²⁰⁷ , що я божеволю.	207 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	207 – дослівний переклад, опущення
110.	It's okay, I'd tell the girl, while she sobbed in my arms. It's okay, <u>the monster is gone</u> , <u>the monster is gone</u> . ²⁰⁸	Все добре, сказав би я тій дівчині, поки вона б рюмсала в моїх обіймах. <u>Все добре, чудовисько зникло</u> , <u>чудовисько зникло</u> . ²⁰⁸ .	208 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	208 – дослівний переклад
111.	I <u>never</u> forgave ²¹¹ my brother or my sons that were there that day or God or the sea or the wind. I <u>never</u> forgave ^{209,210} myself. I could <u>never</u> ²¹² get the light to go back on in my mind. I <u>never</u> ²¹³ found peace.	<u>Ніколи не пробачила</u> ²¹¹ ні своєму братові, ні синам, які були на риболовлі того дня, ні Господу, ні морю, ні вітру. <u>Ніколи не пробачила</u> ^{209, 210} собі. На душі <u>так і не просвітліло</u> ²¹² . <u>Не змогла віднайти спокій</u> ²¹³ .	209 – повтор конструкції 211, 210, 212, 213 – вживання абсолютів	мовна девіація ознаки мовлення особи в депресії	повторення конструкції використання абсолютів	211, 210 – дослівний переклад 212, 213 – опущення

112.	He got an awful shock: he'd been sitting there, in my house, talking gently the way he does, with those lovely words that most people would let rub gently against their wounded hearts, but I could only feel the anger <u>building and building</u>²¹⁴ inside me until I knocked my tea off of the arm of my chair on purpose, I slapped it clean across the good room, and he jumped and looked at me and he must have seen the devil looking back at him because his face dropped and he hopped up from his chair and I told him where to go and where to shove his Scriptures and	Оце в нього був шок: сидів собі в мене вдома, лагідно проказував, як він це вміє, ті прекрасні слова, які більшість людей прикладають до своїх зраних сердець, але мене від того тільки гнів брав, <u>підіймався і підіймався</u>²¹⁴ у мені, аж поки я зумисно не скинула свою чашку чаю з бильця крісла, а потім пожурила її через усю кімнату, а він як підскочить, як витріщить на мене, і, певно, йому здалося, що до нього оглядається сам диявол, бо йому аж лице перекосило, і от коли він зірвався з крісла, я й сказала йому, куди йти й куди запхати ті його Священні писання, а Майкл влетів до кімнати і почав вибачатись, і, звісно, я почала виказувати все, кричала й верещала, що жодна	214, 215 – повтор конструкції 216 – обценізм	мовна девіація агресивна	повторення конструкції використання обценізмів	214 – модуляція 215 – розширення, додавання 216 – евфемізація

	Michael rushed into the room and started apologizing and sure I blew the lid completely then and screamed and roared that no <u>fucker</u>²¹⁶ had apologized to me, and I screamed <u>on and on and on</u>²¹⁵ and there was no quieting me.	падлюка не вибачилась переді мною, <u>репетувала й вокала, вокала й репетувала</u>²¹⁵, і ніхто мене не міг заспокоїти.				
113.	<u>You</u>²¹⁷ can kind of lose yourself very quick, when all about <u>you</u>²¹⁸ changes and things <u>you</u>²¹⁹ thought <u>you</u>²²⁰ always would have turn out to be things you never really had, and things <u>you</u>²²¹ were sure you'd have in the future turn out to be on the far side of a big, dark mountain that <u>you</u>²²² have no hope of ever climbing over.	<u>Можна</u>²¹⁷ враз утратити над собою контроль, коли все навколо <u>тебе</u>²¹⁸ змінюється, і те, що <u>ти</u>²¹⁹ думав, матимеш завжди, виявляється тим, що <u>ти</u>²²⁰ насправді ніколи й не мав, а те, в чому <u>був</u>²²¹ певен, що матимеш у майбутньому, виявляється десь за якоюсь величезною темною горою, а перейти її <u>немає</u>²²² ніякої надії.	217, 218, 219, 220, 221, 222 – вживання займенника другої особи однини	ознаки мовлення особи в депресії	розповідь про власний досвід від другої особи однини	217, 221, 222 – опущення 218, 219, 220 – дослівний переклад

114.	<u>Just eat it, just eat it, just eat it</u> ^{223,224} , she was saying in a <u>vicious</u> ²²⁵ little whisper, with a spoon of food pushed up against the kid's closed mouth.	<u>Ану їж, ану їж, ану їж</u> ^{223,224} , <u>злобно</u> ²²⁵ пришіптувала вона, намагаючись запхати ложку до стуленого дитячого ротика.	223 – повторення конструкції 224 – інтонаційне виділення 225 – епітет у негативному значенні	агресивна	повторення конструкції	223 – опущення 225 – граматична заміна частини мови
115.	<u>I have to explore the edges of myself. I have to learn more before I can break through the barrier. I have to</u> ²²⁶ not care about the feelings I ascribe to my creations.	<u>Мені</u> треба досліджувати свої грані. <u>Я маю</u> пізнати себе краще, перш ніж зможу переступити бар'єр. <u>Треба</u> ²²⁶ перестати перейматись почуттями, які я приписую своїм творінням.	226 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	226 – дослівний переклад, граматична заміна типу речення, опущення
116.	...and I'm lying here ever since, curled up like an unborn child, with my murdering hands between my knees and my guilty heart <u>pounding, pounding, pounding</u> ²²⁷ in my ears.	...і відтоді я лежу тут, скрутившись, мов ненароджене дитя, з убивчими руками між колін і винуватим серцем, що <u>пульсує, пульсує, пульсує</u> ²²⁷ у вухах.	227 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	227 – дослівний переклад
117.	"True." Maybe he's your brother or your	Можливо, він є її братом, татом чи	229 – метафора	агресивна	використання метафори для	229 – нейтралізація

	dad or a gay neighbor, but I know he's a <i>friend</i> and I <u>stab</u> ²²⁹ at the calculator.	сусідом-геєм, але я знаю, що він друг, і я <u>тицяю</u> ²²⁹ в калькулятор.			передачі агресії	
118.	<u>Or is our conversation nothing to you? Am I just another stranger? Is your Twitter bio your subtle way of announcing that you're an attention whore</u> ²³² <u>who has no standards and will give audience to any poor schmuck who says hello? Was I nothing to you? You don't even mention the guy in the bookstore?</u> ²³⁰	<u>Чи наша розмова для тебе нічого не означає? Я просто ще один незнайомиць? Чи твоя біографія у твіттері – це тільки хитрий спосіб повідомити, що ти зухвала людина</u> ²³² , <u>яка хоче привернути до себе увагу, не має ніяких стандартів і готова слухати будь-якого бідолаху, який привітається? Хіба я для тебе нічого не означаю? Ти навіть не згадала про хлопця в книгарні?</u> ²³⁰	230 – вживання риторичних запитань 232 – обценізм	маніпулятивна агресивна	риторичні запитання для створення тиску пряма образа	232 – модуляція
119.	My favorite part of the poem: <i>Nobody, not even the rain, has such small hands.</i> [...] Everyone wants everything right now	Моя улюблена частина з вірша: <i>Ніхто, навіть дощ, не має таких маленьких рук.</i> [...] Усі нині хочуть усього, але ти можеш почекати з	231 – повтор конструкції	мовна девіація	повтор конструкції	231 – дослівний переклад

	but you are able to wait with <u>Such small hands</u>. [...] ...and kissing him before the door slows to a close and now your hands <u>Such small hands</u> are in his hair and I can't see either of you until you're in the living room... [...] ...while he smokes and texts and pushes you away when you lean into him. You look sad and <u>Nobody in the world has such small hands</u>²³¹ except for you and me.	<u>Такими маленькими руками</u>. [...] ...й цілуєш, перш ніж двері повільно зачиняються, а тепер твої руки <u>Такі маленькі руки</u> у його волоссі, і я не бачу жодного з вас, доки ви не опиняєтеся у вітальні... [...] ...поки він курить, пише й відштовхує тебе, коли ти прихиляєшся до нього. Ти маєш сумний вигляд і <u>Ніхто в цілому світі не має таких маленьких рук</u>²³¹ окрім нас із тобою.				
120.	A cabbie lays on his horn because some freshly showered <u>asshole</u>²³³ who crawled out of a Bret Easton Ellis rough	Таксі тисне на клаксон, тому що якийсь <u>мудак</u>²³³, який тільки вийшов із душі й виповз із неопублікованого начерку твору Брета	233 – обсценізм	агресивна	пряма образа	233 – функціональний відповідник

	draft that never saw the light of day is crossing the street without looking.	Істона Елліса, вирішив перейти вулицю, навіть не дивлячись на неї.				
121.	I want to scream YES but I sit. <u>Still</u> ²³⁴ . <u>Benji</u> ²³⁵ . [...] There's a little laughter now and I am learning things about Benji. I don't like it but I have to accept it. Benji is real and I get another vodka soda. <u>Benji</u> ^{236,237} .	Я хочу закричати: «ТАК», але мовчу. <u>Досі</u> ²³⁴ . <u>Бенджі</u> ²³⁵ . [...] Трохи жартів, і я дізнаюся багато нового про Бенджі. Мені це не подобається, але я повинен усе прийняти. Бенджі справжній, і я замовляю собі ще одну горілку. <u>Бенджі</u> ^{236,237} .	234, 235, 236 – вживання коротких речень 237 – повторення конструкції	уникання мовна девіація	мінімізація обсягу комунікації повторення конструкції	234, 235, 236 – дослівний переклад 235, 236 – транскодування
122.	You see Elliot in Hannah scam his way to be near his sister-in-law and you call that romantic but if you knew ²³⁸ what I went through to get into your home, that I messed up my back trying to know you, inside and out, you'd judge me for it.	Ти бачиш Елліота в «Ганні», який шахраює, щоби бути поруч із невісткою, і називаєш це романтикою, <u>але, якби ти знала</u> ²³⁸ , через що я пройшов, щоб потрапити у твій дім, що я пошкодив собі спину, намагаючись пізнати тебе зсередини й зовні, ти засудила б мене за це.	238 – умовна конструкція	маніпулятивна	створення тиску	238 – дослівний переклад

123.	You're trying to talk to <i>Benji</i> , the club soda, too-much-hair, no-show <u>motherfucker</u> ²³⁹ with whom you have encounters that are not casual, at least not to you.	Ти намагаєшся поговорити з <i>Бенджі</i> , його газованою водою, надто великою кількістю волосся, з тим <u>придурком</u> ²³⁹ , який не з'явився, з ким ти зустрічаєшся не випадково, принаймні для тебе.	239 – обценізм	агресивна	пряма образа	239 – нейтралізація
124.	I was up all night writing, Beck. <u>Just like you</u> . I was in my cage, Beck. <u>Just like you</u> ²⁴⁰ .	Я не спав цілу ніч і писав, Бек. <u>Так само як ти</u> ²⁴⁰ . Я був у своїй клітці, Бек. <u>Так само як ти</u> ²⁴⁰ .	240 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	240 – модуляція
125.	“Mr. Herzog, it is a true honor,” he coos, that <u>fuckin</u> ²⁴¹ <u>kiss-ass</u> ²⁴² in a Brooks Brothers blazer and for what?	— Пане Герцогу, це справжня честь, — відповідає він, цей <u>довбаний</u> ²⁴¹ <u>дурень</u> ²⁴² у блейзері «Брукс бразерс», і за що мені це?	241, 242 – обценізм	агресивна	пряма образа	241, 242 – нейтралізація
126.	You forgive this <u>fucker</u> ²⁴³ who tweets a filtered photo of the <u>come-fuck-me soda cunt</u> ²⁴⁴ .	Ти пробачиш цього <u>лоха</u> ²⁴³ , який твітить відфільтроване фото « <u>прийди-і-трахни-мене з газованою водою</u> ²⁴⁴ ».	243, 244 – обценізм	агресивна	пряма образа	243 – нейтралізація 244 – модуляція, додавання
127.	Your mom e-mails you drunk at night,	Твоя мати надсилає електронні листи п'яною	245 – умовна конструкція	маніпулятивна	створення тиску	245 – дослівний переклад

	sad, wants to talk, wants to yell, but, Beck, <u>if you knew</u> ²⁴⁵ what I put up with for you, you wouldn't spend so much time moaning about your problems...	вночі, сумна, хоче поговорити, хоче кричати, але, Бек, <u>якби ти знала</u> ²⁴⁵ , що я терплю заради тебе, то не витрачала б стільки часу на нарікання про свої проблеми.				
128.	The little Beastie Boy <u>motherfucker</u> ²⁴⁶ was late and I'm his boss and he is calling me <i>son</i> and the last thing in the world I need is this <u>little shit</u> ²⁴⁷ telling me I look tired.	Маленький <u>сучий син</u> ²⁴⁶ Beastie Boy запізнився, а його бос, а він іще сміє називати мене <i>сином</i> . Останнє у світі, що мені потрібно, то це <u>маленьке лайно</u> ²⁴⁷ , яке говорить мені, що я маю втомлений вигляд.	246, 247 – обценізм	агресивна	пряма образа	246 – модуляція 247 – дослівний переклад
129.	“This was nice.” You purr. “ <u>Yeah</u> ²⁴⁸ ,” I say. No purr. “You got an early morning so you better get in there.” [...] “ <u>Sweet dreams, Beck.</u> ²⁴⁹ ” “You want a water for the road?” you	— Було приємно, — муркочеш ти. — <u>Так</u> ²⁴⁸ , — кажу я. Без муркотіння. — Тобі потрібно рано прокинутися, тому краще повертатися додому. [...] — <u>Солодких снів, Бек</u> ²⁴⁹ . — Можливо, ти хочеш попити води? —	248, 249, 250 – вживання коротких речень	маніпулятивна уникання	створення тиску мінімізація обсягу комунікації	248 – дослівний переклад 249 – калькування, транскодування 250 – опущення, модуляція

	say while you're standing at the door and holding it open, your invitation to come inside, your last attempt. "I'm all right, ²⁵⁰ " I say, and I don't look back.	говориш ти, поки стоїш біля дверей і тримаєш їх відчиненими. Це твоє запрошення зайти всередину, твоя остання спроба. — Ні, дякую, ²⁵⁰ — кажу я й не озираюся.				
130.	"Were all three bottles opened at the same time? Club soda changes as it's exposed to air." "They were, <u>Benji</u> . ²⁵¹ " "I need glass cups because plastic interferes with the chemistry." "Drink. ^{252,253} "	— Усі три пляшки відкрито одночасно? Газована вода змінюється під впливом повітря. — Їх відкрито одночасно, Бенджі. ²⁵¹ — Мені потрібні скляні чашки, тому що пластик впливає на хімічні процеси. — Пий. ^{252,253}	251, 252 – вживання коротких речень 253 – наказова конструкція	маніпулятивна	створення тиску	251 – додавання, конкретизація, транскодування 252 – дослівний переклад
131.	"You know my father has access to a jet. I can get you anywhere in the world. I can get you anywhere and then we forget this ever happened. He'd never even know it	— Ти знаєш, мій батько має доступ до літака. Я можу доставити тебе в будь-яку точку світу. Я можу доставити тебе куди завгодно, і тоді ми забудемо про все, що тут відбувалося. Він ніколи навіть не дізнається, що	254, 256 – вживання коротких речень 255, 257 – наказова конструкція 258 – повтор конструкції	маніпулятивна	створення тиску	255, 257 – дослівний переклад, транскодування

	was gone. He expects me to blow money, I mean that wouldn't raise a red flag at all.” “<u>Bite the bagel, Benji.</u> ^{254,255}” “Thailand. France. Ireland. You could go anywhere. Everywhere.” “<u>Bite the bagel.</u> ^{256,257,258}”	літак зник. Він очікує, що я викидатиму гроші на вітер, я маю на увазі, що це зовсім не викличе в нього підозр. — <u>Відкуси бейгл, Бенджі</u> ^{245,255}. — Таїланд. Франція. Ірландія. Ти міг би полетіти куди завгодно. Будь-куди. — <u>Кусай бейгл</u> ^{256,257,258}.				
132.	“Joe, please. Think about what you want here.” “<u>Take the cup.</u> ^{259,260}” “The test still isn't valid because the yeast from the bagel compromises my taste buds and I should gargle with salt water.” I never raise my voice so it scares him pretty good when I do. “<u>Take the fucking cup.</u> ²⁶¹”	— Джо, будь ласка. Подумай про те, чого ти цим доб'єшся. — <u>Бери чашку</u> ^{259,260}. — Тест не можна вважати дійсним, тому що дріжджі з бейгла компрометують мої смакові рецептори, і я повинен прополоскати горло солоною водою. Я ніколи не підвищую голосу, тому його дуже лякає, коли я це роблю. — <u>Бери довбану чашку</u> ²⁶¹.	259 – вживання коротких речень 260, 261 – наказова конструкція	маніпулятивна	створення тиску	260 – дослівний переклад 261 – дослівний переклад, нейтралізація
133.	“<u>Which cup was</u>	— <u>У якій чашці була</u>	262 –	маніпулятивна	створення	262 – додавання,

	<u>Home Soda?</u>” “It doesn’t fucking matter because I’m selling a vibe. I’m selling health and wealth.” “It always matters. Any idiot can tell Coke from Pepsi.” “That’s different.” <u>“Which cup was Home Soda?”</u> [...] I’m not having it. I make that clear and I continue, <u>“Which cup was Home Soda?”</u>²⁶²”	<u>«Хоум Сода»?</u> — Це не має жодного значення, тому що я продаю атмосферу. Я продаю здоров’я й багатство. — Це завжди має значення. Будь-який ідіот може відрізнити «Кока-колу» від «Пепсі». — Це інше. — У якій чашці була <u>«Хоум Сода»?</u> [...] Мені це не подобається. Я даю це зрозуміти й проваджу. — У якій чашці була <u>«Хоум Сода»?</u>²⁶²	повторення конструкції		тиску	транскодування
134.	...you described me in an e-mail to this Peach today: <u>Different. Hot.</u> You invited me to a party because I’m <u>Different. Hot.</u> [...] You’re pushing me away on our second	Я дихаю і повинен згадати, як ти сьогодні описала мене в листі до цієї Піч: <u>Інший. Гарячий.</u> Ти запросила мене на вечірку, тому що я <u>Інший. Гарячий.</u> [...] Ти відштовхуєш мене на	263 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	263 – дослівний переклад

	date even though I'm <i>Different. Hot.</i> ²⁶³	нашому другому побаченні, хоча я <i>Інший. Гарячий</i> ²⁶³ .				
135.	"I like to cook too," I say and I will learn how to cook. <u>Red ladle red ladle red ladle.</u> ²⁶⁴	— Я теж люблю готувати, — кажу я й уже маю в планах навчитися це робити. <u>Червоний черпак, червоний черпак, червоний черпак</u> ²⁶⁴ .	264 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	264 – дослівний переклад
136.	Crane was somewhat of a <u>pussy</u> ²⁶⁵ in his youth, perpetually sick and not a jock.	Крейн був <u>слабким</u> ²⁶⁵ у молодості, вічно хворим і зовсім не спортивним.	265 – обценізм	мовна девіація	використання обценізмів	265 – модуляція
137.	You loved it and I got a smiley face and we have a date tonight- <u>yes!</u> -and I've made all the right moves- <u>yes!</u> -and I put the typewriter I took to bed back in its place and my hair looks good today- <u>yes!</u> -and Curtis is working tonight so I don't even have to close up- <u>yes!</u> -and Peach is out of the	Тобі це сподобалося, і я отримав смайлик, і в нас сьогодні побачення — <u>так!</u> — і я зробив усі правильні кроки — <u>так!</u> — і я повернув друкарську машинку, яку взяв раніше, на її місце, і моє волосся сьогодні має добрий вигляд — <u>так!</u> — і Кертіс працює сьогодні ввечері, тому мені навіть не потрібно закриватися — <u>так!</u> — і Піч немає на	266 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	266 – дослівний переклад

	picture-yes! ²⁶⁶ -and I cum so fucking hard for you, Beck.	горизонті — <u>так!</u> ²⁶⁶ — і я так до біса добре кінчаю для тебе, Бек.				
138.	I'm your phone <u>bitch</u> ²⁶⁷ and I don't like it.	Я — твоя телефонна <u>сучка</u> ²⁶⁷ , і мені це не подобається.	267 – обсценізм	мовна девіація	використання обсценізмів	267 – дослівний переклад
139.	I finally have you in the dark and you're not hiding from me anymore and I'm gonna make this last as long as I can. <u>I love</u> this. <u>I love</u> ²⁶⁸ you.	Нарешті ти в темряві, і ти більше не ховаєшся від мене, і я зроблю так, щоб це тривало якомога довше. <u>Мені</u> це <u>подобається</u> . <u>Я</u> тебе <u>люблю</u> ²⁶⁸ .	268 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	268 – граматична заміна членів речення, додавання, модуляція
140.	You need an escort, Beck, especially if you want to dress like a <u>fucking</u> <u>whore</u> ²⁶⁹ .	Тобі потрібен супровід, Бек, особливо якщо ти хочеш одягатися, як <u>довбана повія</u> ²⁶⁹ .	269 – обсценізм	агресивна	пряма образа	269 – нейтралізація
141.	“The <u>fuck</u> ²⁷⁰ you looking at?” I say to the primary offender, a <u>shithead</u> ²⁷¹ at the bar who's still staring at the door you walked out of...	— На кого ти, <u>в біса</u> ²⁷⁰ , дивишся? — кажу головному кривдникові, <u>придурку</u> ²⁷¹ в барі, який досі витріщається на двері, з яких ти вийшла...	270, 271 – обсценізм	агресивна	використання обсценізмів	270 – одомашнення 271 – евфемізація
142.	“No,” I say and it's not my fault that your friends are such	— Ні, — кажу я, і це не моя вина, що твої друзі такі <u>придурки</u> ²⁷² і що ти	272, 273 – обсценізм	агресивна	пряма образа використання обсценізмів	272, 273 – евфемізація

	assholes²⁷² and it's not my fault that you couldn't stay off Twitter for one <u>fucking</u>²⁷³ night.	не змогла залишитися поза твіттером жодної <u>довбаної</u>²⁷³ ночі.				
143.	Peach is in love with you and you're mine and life is never going to be easy with her playing sick, <u>playing</u> victim, <u>playing</u> taken, <u>playing</u>²⁷⁴ anything to get your attention.	Піч закохана в тебе, а ти моя, і життя вже ніколи не буде легким, якщо вона <u>гратиме</u>²⁷⁴ хвору, жертву, захоплену, гратиме будь-що, щоби привернути твою увагу.	274 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	274 – опущення
144.	You pick up the list of men you girls have been working on and I can't listen because of the slide show in my head of <u>you and you and you and you</u>²⁷⁵.	Ти береш список чоловіків, над яким ви, дівчата, працювали, і я не можу слухати вас через слайд-шоу в моїй голові про <u>тебе, тебе, тебе й тебе</u>²⁷⁵.	275 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	275 – дослівний переклад
145.	...but Peach runs where she doesn't belong, alone, save Elton John (<u>you're a butterfly and butterflies are free to fly, fly away, high away, bye-bye</u>), and	...але Піч бігає там, де їй не місце, сама, рятує Елтона Джона (<u>ти метелик, а метелики можуть вільно літати, відлітати далеко, до побачення</u>), і я стежу за нею щодня, тому що ти	276 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	276 – дослівний переклад, опущення, модуляція

	I follow her each day because you are not a butterfly as long as she exists. You are not <i>free to fly, fly away</i> ²⁷⁶ because she is a dangerous...	не метелик, поки вона існує. Ти не <i>вільна літати, летіти</i> ²⁷⁶ , тому що вона небезпечна...				
146.	I'M not mad. Really. I'm not mad. [...] I'm not mad ²⁷⁷ . I'm not!	<u>Я не злюся.</u> Справді. <u>Я не злюся.</u> [...] <u>Я не злюся</u> ²⁷⁷ . Це не так!	277 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	277 – дослівний переклад
147.	You got class—I get it—and you got Peach—I get it—and you're not avoiding me—I get it—and you have pages due—I get it—and Peach just can't deal with being around guys—I get it—and you can't e-mail as much with all that's going on—I get it—and you think of me when you get into your bed that I made for you—I get it ²⁷⁸ .	У тебе навчання — <u>я це розумію</u> — у тебе Піч — <u>я це розумію</u> — і ти не уникаєш мене — <u>я це розумію</u> — і в тебе дедлайн із написання сторінок — <u>я це розумію</u> — і Піч просто не може перебувати в оточенні хлопців — <u>я це розумію</u> — і ти не можеш надсилати стільки листів електронною поштою з усім, що відбувається, — <u>я це розумію</u> — і ти думаєш про мене, коли лягаєш у своє ліжко, яке я зробив для тебе, — <u>я</u>	278 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	278 – дослівний переклад

		<u>це розумію</u> ²⁷⁸ .				
148.	You never sounded farther away from me and I will take that balloon and <u>stab the fuck out</u> ²⁷⁹ of it and at the same time I will take that balloon and tie it around Peach's neck because <u>WHO THE FUCK</u> ²⁸⁰ <u>CAN CUNT OUT OVER A BALLOON?</u>	Ти ніколи не звучала так далеко від мене, і я візьму цю повітряну кульку, <u>виб'ю її до біса</u> ²⁷⁹ , і водночас я візьму цю повітряну кульку й зав'яжу її навколо ший Піч, тому що <u>ХТО, В БІСА</u> ²⁸⁰ , <u>МОЖЕ ВІДМОВИТИСЯ ВІД ПОВІТРЯНОЇ КУЛЬКИ?</u>	279, 280 – обценізми	агресивна	використання обценізмів	279, 280 – одомашнення
149.	You'd think I'd be the Captain by now and I don't listen to any music for the entire drive to Bridgeport. I'm too sad for music, too sad for Elton John and my head aches. <u>O Captain, my Captain</u> ²⁸¹ .	На цей час я міг стати Капітаном, і я не слухаю жодної музики протягом усієї поїздки до Бріджпорту. Я надто засмучений для музики, надто засмучений для Елтона Джона, і в мене болить голова. <u>O Капітане, мій Капітане</u> ²⁸¹ .	281 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	281 – дослівний переклад
150.	<u>And if there is a God</u> , then you are fighting with your father and you are lost in conversation.	<u>І якщо є Бог</u> , то ти зараз воюєш із батьком і вже загубилася у вашій розмові. <u>Якщо є Бог</u> , я зійду із цього човна	282 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	282 – дослівний переклад

	If there is a God, I will be the first one off this boat. <u>If there is a God</u>, this slow-moving steel beast will get there already so your stepmother can take her kids home and feed them the mac and cheese they're screaming about. <u>And if there is a God</u>²⁸², then we are docking right now, we are, and there is a kid on land hoisting a ramp, there is.	першим. <u>Якщо є Бог</u>, цей повільний сталевий звір уже буде на місці, щоби твоя мачуха змогла забрати своїх дітей додому й нагодувати їх макаронами із сиром, про які вони кричать. <u>І якщо є Бог</u>²⁸², то саме зараз ми причалюємо, так і є, і на березі стоїть дитина, яка піднімає рампу, так і є.				
151.	...I cut off a truck and the trucker blows his horn and I open my window and I roar, "<u>Go fuck your mother!</u>"²⁸³"	...я підрізаю вантажівку, її водій починає мені сурмити, а я відчиняю вікно й кричу: — <u>Іди трахни свою матір!</u>²⁸³	283 – обценізми	агресивна	пряма образа	283 – дослівний переклад
152.	"Whoa," I say. You chose <u>me</u>. "I couldn't hold it in anymore," you say. "I had to tell	— Ого, — кажу я. Ти обрала <u>мене</u>. — Я більше не могла цього приховувати, — кажеш ти. — Мені	284 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	284 – дослівний переклад

	someone, or else.” “I get it,” I say. And I do. And I think that you didn’t choose someone, you chose <i>me</i>. And that means something, Beck. You hunted <i>me</i> down, <i>me</i>.²⁸⁴	потрібно було комусь про це сказати. — Зрозумів, — кажу я. І це справді так. І я думаю про те, що ти обрала не когось іншого — ти обрала <i>мене</i>. І це щось означає, Бек. Ти полювала на <i>мене</i>, на <i>мене</i>.²⁸⁴				
153.	We got down here (my idea, I have the key, <u>I am the boss</u>), and I unlocked the cage and ordered you in there... [...] and I told you to take your skirt off and you obeyed (<u>I am the boss</u>) up. [...] You wanted the music on and so I left it alone (<u>I am the boss and I am allowed to please you on occasion</u>). [...] and you did and you reached for me (<u>I am the boss, I am allowed to please</u>	Ми прийшли сюди (моя ідея, у мене є ключ, <u>я — бос</u>), і я відімкнув клітку, наказав тобі йти туди... [...] ...і я звелів тобі зняти спідницю, і ти підкорилася (<u>я — бос</u>)... [...] Ти хотіла, щоб музика грала, тому я не вимикав її (<u>я — бос, і мені дозволено час від часу догоджати тобі</u>). [...] ...я наказав тобі встати на коліна, і ти це зробила й потягнулася до мене (<u>я — бос, мені дозволено час від часу догоджати тобі</u>)...	285 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	285 – дослівний переклад, граматична заміна типу речення, граматична заміна членів речення

	you on occasion ²⁸⁵) and I unlocked the cage and entered.					
154.	The <u>bitch</u> ²⁸⁶ barks, “I said I don’t need a bag. I brought my own.”	Якась <u>сука</u> ²⁸⁶ каже: — Я сказала, що мені не потрібна сумка. Я принесла свою.	286 – обсценізми	агресивна	пряма образа	286 – дослівний переклад
155.	You <u>miss</u> me and you <u>miss</u> ²⁸⁷ me and there’s an e-mail from Peach...	Ти <u>сумуєш</u> за мною, ти справді <u>сумуєш</u> ²⁸⁷ за мною, й ось приходить електронний лист від Піч...	287 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	287 – дослівний переклад
156.	New bandages- <u>clean!</u> —new hat— <u>wool!</u> —new haircut— <u>short!</u> —and a new attitude— <u>psyched!</u> ²⁸⁸	Нові бинти — <u>чисті!</u> — нова шапка — <u>шерстяна!</u> — нова зачіска — <u>коротка!</u> — і нове відчуття в тілі — <u>сповнене сподівань!</u> ²⁸⁸	288 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	288 – дослівний переклад
157.	The front door is locked (<u>go figure</u>), and the world is lit by moonlight on snow (<u>God bless</u>), so I make it around back without falling and causing a ruckus. There is a boathouse- <u>go figure</u> ²⁸⁹ -and the door is unlocked-	Вхідні двері замкнено (ти тільки подумай), а світ відлунює місячним сяйвом на снігу (дякувати богу), тож я обходжу його позаду, не впавши й не спричинивши галасу. Тут є повітка для човнів — ти тільки подумай — двері незамкнено — дякувати богу.	289, 290 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	289 – модуляція 290 – дослівний переклад

	<u>God bless</u> ²⁹⁰ .					
158.	“I am leaving you,” she said. Then go, <u>bitch</u> ²⁹¹ . Go.	— Я йду від тебе, — сказала вона. Тоді йди, <u>лярво</u> ²⁹¹ . Іди.	291 – обсценізми	агресивна	пряма образа	291 – одомашнення
159.	I tell him I can’t stop watching the video (<u>you</u>) and thinking about the video (<u>you</u>) and wishing I could go live inside of the video (<u>you</u>). I tell him I’ve lost interest in everything because of this video (<u>you</u> ²⁹²) and I need to get some control.	Я кажу йому, що не можу перестати дивитися відео (<u>на тебе</u>) й думати про відео (<u>про тебе</u>), а також бажаю, щоб я міг перебувати всередині відео (<u>у тобі</u>). Кажу йому, що втратив інтерес до всього через це відео (<u>через тебе</u> ²⁹²), і мені потрібно навчитися це контролювати.	292 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	292 – додавання
160.	She laughs at a joke that wouldn’t make you smile and I love <u>you</u> because you don’t laugh easily. She picks her thong out of her ass and I love you for your healthy cotton panties. [...] <u>I love you</u> ²⁹³ because	Вона сміється із жарту, який не змусив би тебе всміхнутися, <u>і я люблю тебе</u> , тому що тебе нелегко розсмішити. Вона дістає зі своєї дупи стринги, <u>і я люблю тебе</u> за твої здорові бавовняні трусики. [...] <u>Я люблю тебе</u> ²⁹³ , тому що ти не любиш Кевіна	293 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	293 – дослівний переклад

	you don't love Kevin James and if you laughed at one of his jokes, you still wouldn't love him.	Джеймса, і навіть якби ти посміялася з якогось його жарту, то все одно не любила б його.				
161.	“Whoa, where’s the fire?” She hugs my seat cushion, she’s too needy. “I’m going to the store²⁹⁴,” I say and I grab my keys. “You want company?” She’s not mysterious. “No²⁹⁵,” I say and I grab my coat. “You need cash?” She sits up. She’s pathetic. “No²⁹⁶,” I say. “Stay put²⁹⁷. I’ll be back in a bit.”	— Ого, а що за пожар трапився? — вона обіймає мою диванну подушку, їй так потрібна увага. — Я йду до магазину²⁹⁴, — кажу я й хапаю ключі. — Піти з тобою? — вона зовсім не загадкова. — Ні²⁹⁵, — кажу я й беру своє пальто. — Тобі потрібна готівка? — вона сідає, така жалюгідна. — Ні²⁹⁶, — кажу я. — Залишайся тут.²⁹⁷ Я повернуся за деякий час.	294, 295, 296, 297 – використання коротких речень	уникання	мінімізація обсягу комунікації	294, 295, 296 – дослівний переклад 297 – модуляція
162.	You’re obsessed with him; <i>he’s a mouse in your house</i> and because of my current thought process, I almost freak out when I see	Ти одержима ним; він — «миша у твоєму домі», і через мої поточні думки я мало не божеволію, коли бачу поліціанта біля свого будинку. [...] Він — «миша у твоєму	298 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	298 – дослівний переклад

	a cop on my stoop. [...] <i>He's a mouse in your house</i> ²⁹⁸ and I wish you didn't want him.	домі» ²⁹⁸ , і я хотів би, щоб ти його не бажала.				
163.	I need a minute to get my head right. <i>You called. I ditch the nightstick in a trash heap. My hand is still sore from gripping it and my heart hurts from the whiplash. You called. You're back! I'm calmer now and I'm walking and it will be nice to get out of here and get to you. You called</i> ²⁹⁹ ...	Мені потрібна хвилина, щоб дати лад голові. <u>Ти зателефонувала.</u> Я викидаю кийок у купу сміття. Моя рука досі болить від того, що я стискав його, а серце болить від удару хлистом. <u>Ти зателефонувала.</u> Ти повернулася! Я вже спокійніший, я йду, і мені буде приємно вибратися звідси й приїхати до тебе. <u>Ти зателефонувала</u> ²⁹⁹ ...	299 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	299 – дослівний переклад
164.	And I <u>tell you, tell you, tell you</u> ³⁰⁰ !	І я <u>кажу тобі, кажу тобі, кажу тобі</u> ³⁰⁰ !	300 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	300 – дослівний переклад
165.	Her eyes are giant chestnuts and she's wearing a SUNY Purchase sweatshirt, a short skirt and kneesocks and	Її очі — гігантські каштани, вона одягнена у світшот Перчейз-коледжу, коротку спідницю, гольфи та кросівки; жвава. <u>Я</u>	301 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	301 – дослівний переклад, граматична заміна типу речення, опущення

	sneakers; frisky. <u>I check my phone; still no response.</u> She waves hello and I do the right thing and respond. <u>I check my phone; still no response.</u> I put on some tunes, Robert Plant and Alison Krauss. In no time, she's singing along, somebody said they saw me swinging the world by the tail, bouncing over a white cloud, killing the blues and <u>I check my phone; still no response</u>³⁰¹.	<u>перевіряю свій телефон: досі немає відповіді.</u> Вона привітно махає рукою, а я роблю єдину правильну річ і відповідаю їй. <u>Перевіряю свій телефон: досі немає відповіді.</u> Ставлю кілька мелодій, Роберт Планта і Елісон Краусс. Вона миттєво починає підспівувати: «Хтось сказав, що бачив, як я гойдаю світ за хвіст, підстрибую над білою хмарою, убиваючи блюз», і <u>я перевіряю свій телефон: досі немає відповіді</u>³⁰¹.				
166.	“You’re a twisted fucking stalker and you don’t know what I mean.” “<u>No I’m not,</u>” I say. “<u>No I’m not</u>”³⁰².	— Ти — збочений довбаний сталкер, і ти не знаєш, як я вважаю. — <u>Ні, я не такий,</u> — кажу я. — <u>Не такий</u>³⁰².	302 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	302 – конкретизація, додавання, граматична заміна типу речення, граматична заміна членів речення, опущення
167.	You are an animal and you run into my	Ти тварина, і ти біжиш до моєї спальні. <u>Моєї.</u>	303 – повторення	мовна девіація	повторення конструкції	303 – дослівний переклад

	bedroom. <i>Mine</i> . You reach onto my shelf. <i>Mine</i> ³⁰³ .	Лізеши до моєї полиці. <i>Моєї</i> ³⁰³ .	конструкції			
168.	You are a <u>bitch</u> ³⁰⁴ and you told him that you thought I might be reading your e-mail. <u>Cunt</u> ³⁰⁵ .	Ти — <u>курва</u> ³⁰⁴ , і ти сказала йому, що думаєш, ніби я читаю твою електронну пошту. <u>Тварюка</u> ³⁰⁵ .	304, 305 – обценізви	агресивна	пряма образа	304, 305 – одомашнення
169.	I know it will take time for you to open slowly <u>petal by petal, as spring opens</u> . But you will open. [...] “Oh man.” Yes, you’re opening up, <u>petal by petal</u> , it’s happening. [...] Finally, you open up to me <u>petal by petal, as spring opens</u> ³⁰⁶ . You pull your hair behind your ear. “It’s complicated.”	Я знаю, що тобі знадобиться час, щоб повільно відкритися, <u>пелюстка за пелюсткою, так, як розкривається весна</u> . [...] — О, нічого собі, — так, ти відкриваєшся мені, <u>пелюстка за пелюсткою</u> , це відбувається. [...] Нарешті ти відкриваєшся мені, <u>як пелюстка за пелюсткою, як весна</u> ³⁰⁶ . Забираєш своє волосся за вухо й кажеш: — Усе складно.	306 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	306 – дослівний переклад
170.	Your muscles relax and you are my new <u>doll</u> ³⁰⁷ : Sad Beck.	М’язи розслабляються, і ти — моя нова <u>лялька</u> ³⁰⁷ : Сумна Бек.	307 – метафора	маніпулятивна	створення тиску завдяки метафорі	307 – дослівний переклад
171.	I can’t hold you	Я не можу вважати тебе	308 –	мовна девіація	повторення	308 – дослівний

	responsible for the fact that people go crazy over you and you have to wake up because I want to give you <u>love love love love</u> ³⁰⁸ crazy love.	відповідальною за те, що люди божеволіють від тебе, і ти повинна прокинутися, тому що я хочу подарувати тобі <u>любов, любов, любов, любов</u> ³⁰⁸ , божевільне кохання.	повторення конструкції		конструкції	переклад
172.	...you wanted to be <u>gone, forever</u> . [...] You are not <u>gone, forever</u> and you are possessed... [...] You are as flawed as all the books in the store; you have ended and left me and you are <u>gone, forever</u> . ³⁰⁹	Ти хотіла <u>ніти назавжди</u> . [...] Ти не <u>пішла назавжди</u> . Ти одержима... [...] Ти маєш такі самі недоліки, як і всі книжки в магазині; ти закінчилася й покинула мене, і ти <u>пішла назавжди</u> ³⁰⁹ .	309 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	309 – граматична заміна частини мови, дослівний переклад
173.	There are bones cracking-where, I do not know-and tear ducts in emergency mode-the tear of death seeps out of your left eye and onto your porcelain cheek and your eyes are fixated on <u>somewhere I have</u>	Так тріщать кістки — де, я не знаю — і сльози течуть в екстреному режимі — сльоза смерті просочується із твого лівого ока на порцелянову щоку, і твої очі прикуто до місця, <u>десь, де я ніколи не подорожував, із задоволенням поза будь-</u>	310 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	310 – додавання, дослівний переклад

	<i>never traveled, gladly beyond any experience...</i> [...] You are buried by Forrest Lake, near Chet and Rose, <i>somewhere I have never traveled, gladly beyond any experience</i>³¹⁰.	<i>яким досвідом...</i> [...] Ти похована біля Форест-Лейк, поряд із Четом і Роуз, <i>десь, де я ніколи не подорожував, із задоволенням поза будь-яким досвідом</i>³¹⁰.				
174.	I wonder what our wedding song would have been and I ask you but you don't answer. <u>You are dead.</u> [...] I want the wedding to stop and I would like to scream at the top of my lungs but I don't want to alarm you. But I can't alarm you. <u>You are dead.</u> [...] Neil Young sings for Chet and Rose—"Harvest Moon" that hurts—and Neil Young will never play for you	Мені цікаво, якою була б наша весільна пісня, і я запитую тебе про це, але ти не відповідаєш. <u>Ти мертва.</u> [...] Я хочу, щоб весілля припинилося, і я хотів би закричати на весь голос, але не хочу тебе тривожити. Я не можу тебе потривожити. <u>Ти мертва.</u> [...] Ніл Янг співає для Чета й Роуз — пісню «Harvest Moon», це болить — і Ніл Янг ніколи не зіграє для нас із тобою в день нашого весілля, і ти його зараз не чуєш. <u>Ти</u>	311 – повторення конструкції	мовна девіація	повторення конструкції	311 – дослівний переклад

and me on our wedding day and you don't hear him now. <u>You are dead.</u> ³¹¹	<u>мертва</u> ³¹¹ .				